

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ»
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ Η
ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ**

ΕΚΠΟΝΗΣΗ : ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Δρ. Κα ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014

ΤΡΙΠΟΛΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έρχεται να ολοκληρώσει την φοίτηση μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Οικονομική Ανάλυση» του Τμήματος Οικονομικών επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Στην ολοκλήρωση της διπλωματικής μου μελέτης συνεισέφεραν άνθρωποι τους οποίους οφείλω να ευχαριστήσω και συνέβαλαν για την εκπόνηση της παρούσας μελέτης.

Ευχαριστίες απευθύνω σε όλους τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού για την εκπαιδευτική υποστήριξη σε όλη την διάρκεια των σπουδών, καθώς και τους συναδέλφους μου που συνέβαλαν με την συμμετοχή τους στην υλοποίηση της έρευνας.

Ιδιαίτερα όμως θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια Κα Δασκαλοπούλου Ειρήνη που με την καθοδήγηση και τις παρατηρήσεις της, συνεισέφερε στην αρτιότερη δόμηση και ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας.

*Η εργασία αυτή αφιερώνεται
στον σύντροφό μου Δημήτρη
στα παιδιά μου Θεοφάνη και Αναστάση
και στους γονείς μου.*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στα πλαίσια των ραγδαίων εξελίξεων και των μεγαλεπήβολων τεχνικών εφαρμογών του 21ου αιώνα καλούνται να δώσουν ένα ισχυρό έναυσμα στην κοινωνία με σκοπό την πρόοδο και την ανάπτυξη της σε ποίκιλα επίπεδα.

Οι ταχύτατες μεταβολές που συντελούνται στην σύγχρονη πραγματικότητα του Ελληνικού Δημοσίου Τομέα και οι νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο, ενισχύουν τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη και καλούν την τοπική κοινωνία και τους ΟΤΑ να ανταποκριθούν σε νέες προκλήσεις, να επιλύσουν κρίσιμα προβλήματα και να αξιοποιήσουν διαθέσιμες ευκαιρίες.

Προς την κατεύθυνση αυτή και ευθυγραμμισμένος με τις δύο βασικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την αρχή της «εταιρικής σχέσης» και την αρχή της «επικουρικότητας», ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων θεσμοθέτησε την υποχρέωση κατάρτισης τετραετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο που έχουν στην διάθεση τους οι Ο.Τ.Α. προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ενδογενούς ανάπτυξης και περιλαμβάνουν τους αναπτυξιακούς στόχους κάθε σύγχρονου Δήμου και τον προγραμματισμό για την υλοποίησή τους.

Ο Επιχειρησιακός Προγραμματισμός αποτελεί σημαντικό μοχλό ανάπτυξης, δεδομένου μάλιστα ότι η έκταση και η πολυμορφία του έργου των Οργανισμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθεί με επιτυχία χωρίς την ύπαρξη ενός σχεδίου δράσης.

Στην εργασία αυτή επιχειρείται η παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης του επιχειρησιακού προγραμματισμού καθώς και η ανάλυση του ενώ έχει ως επίκεντρο τους πρωτοβάθμιους οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης και ειδικότερα την «μελέτη περίπτωσης του Δήμου Κορινθίων».

Η ανάπτυξη της μελέτης συνοδεύεται εκτός από το θεωρητικό πλαίσιο και από την διενέργεια έρευνας πεδίου καθώς και την αναλυτική προσέγγιση όλων των επιμέρους πτυχών για το συγκεκριμένο θέμα .

ABSTRACT

Local Government Organizations in the context of the startling developments and the ambitious technical practices of the 21st century should give a strong spark to the society with the purpose of progress and development in various levels.

Rapid changes that take place in the modern actuality of the Greek Public Sector and the new conditions that are formed in European and National level, strengthen the role of the Local Government in the development and call out the local community and the Local Government Organizations to respond to new challenges, to solve crucial problems and to exploit available chances.

To this point of view and aligned with the two basic principles of the European Union, the principle of ‘company relation’ and the principle of ‘backing’ , the Code of Municipalities and Communities legislated the obligation of formation of four-year business programmers. Business programmers form a useful tool, the Local Government Organizations command in the viewpoint of viable domestic development and include the development objectives of every modern Municipality and the programming of their implementation.

Business Programming forms an important sector of development bearing in mind that the range and multiformity of the work of the Local Government Organizations cannot be dealt successfully without an action plan.

The purpose of this research is the presentation of the existing situation in business programming as well as its analysis. Considering mainly the first degree organizations of the local government and especially the ‘case study of Corinthion Municipality’. The analysis of the study is accompanied not only by the theoretical framework but also by scope research and analytic approach of several aspects on the specific topic.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΤΑ	Τοπική Αυτοδιοίκηση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΣΠΑ	Στρατηγικό Πλαίσιο αναφοράς
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης
ΜΟΠ	Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική Οργάνωση
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΣΣΑ	Εθνικά Στρατηγικά σχέδια Ανάπτυξης
ΣΑ	Σχέδια ανάπτυξης
ΕΓΤΠΕ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
ΧΜΠΑ	Χρηματοδοτικό μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1	Κατανομή εργασιακής θέσης του δείγματος πληθυσμού	92
Διάγραμμα 2	Επίπεδο σπουδών του δείγματος πληθυσμού	93
Διάγραμμα 3	Ηλικία δείγματος ερωτηθέντων	93
Διάγραμμα 4	Οικογενειακή κατάσταση ερωτηθέντων	93
Διάγραμμα 5	Εισοδηματική κλίμακα τοποθέτηση οικογενειακού εισοδήματος	94
Διάγραμμα 6	Στοιχεία που αφορούν την θέση εργασίας του Πληθυσμού.	95
Διάγραμμα 7	Στοιχεία που αφορούν την Προϋπηρεσία	95
Διάγραμμα 8	Στοιχεία που αφορούν την γνώση του Ε.Π	96
Διάγραμμα 9	Στοιχεία για την ανάγκη σύνταξης του Ε.Π.	97
Διάγραμμα 10	Στοιχεία που αφορούν το Ε.Π. και διοικητική μεταρρύθμιση	97
Διάγραμμα 11	Στοιχεία για τα Ε.Π. σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ε.Ε	98
Διάγραμμα 12	Στοιχεία που αφορούν το Ε.Π. και την Τοπική ανάπτυξη	99
Διάγραμμα 12	Στοιχεία βαθμού προώθησης της τοπικής ανάπτυξης	99
Διάγραμμα 13	Στοιχεία που αφορούν την εσωτερική ομάδα του Δήμου και την ποιότητα του Ε.Π	99
Διάγραμμα 14	Στοιχεία που αφορούν την κατεύθυνση της ποιότητας του Ε.Π	100
Διάγραμμα 15	Άξονες επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου	101
Διάγραμμα 16	Αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης και εφαρμογής του Ε.Π.	102
Διάγραμμα 17	Το πρόγραμμα “Καλλικράτης” ως ευκαιρία η απειλή	103
Διάγραμμα 18	Στοιχεία που αφορούν την εφαρμογή του προγράμματος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ	103
Διάγραμμα 19	Στοιχεία συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με Ε.Π	104

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	10
Μεθοδολογία	10
Διάρθρωση Κεφαλαίων.....	11
ΜΕΡΟΣ Α : Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Ανάπτυξη και Προγραμματισμός στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	12
1.1 Η έννοια της ανάπτυξης	12
1.2 Τοπική Ανάπτυξη.....	13
1.3 Ενδογενής Ανάπτυξη.....	18
1.4. Η έννοια του Περιφερειακού Προγραμματισμού - Προγραμματισμός Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα.....	19
1.5 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τοπική ανάπτυξη.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Οι Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις του αποκεντρωμένου αναπτυξιακού προγραμματισμού	24
2.1 Οι Βασικές αρχές της « Επικουρικότητας και της Εταιρικής σχέσης ».....	24
2.2 Ευρωπαϊκός χάρτης τοπικής αυτονομίας	28
2.3 Περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	28
2.3.1. Κύριες φάσεις της Ελληνικής Περιφερειακής Πολιτικής	29
2.3.2 Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία.....	33
2.3.3 Στρατηγικές προτεραιότητες της τρέχουσας Περιφερειακής Πολιτικής 2014 -2020	35
2.3.4 Το προγραμματικό πλαίσιο για την περίοδο 2014 – 2020 και η Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	38
2.3.5 Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για τους ΟΤΑ.....	39
2.3.6. Η δημόσια διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων	42
2.3.7 Ο ρόλος του Δήμου στη διαβούλευση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Γενικά στοιχεία επιχειρησιακών Προγραμμάτων	43
3.1 Εισαγωγή	43
3.2 Ορισμός	44
3.3 Θεσμικό Πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων	44
3.3.1 Σκοπός του Επιχειρησιακού Προγράμματος	45
3.3.2 Κύρια χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	46
3.3.3 Η συμβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη	56

ΜΕΡΟΣ Β: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ»	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Περιγραφή της Περιοχής του Ο.Τ.Α. Δήμος Κορινθίων	58
4.1 Ιστορικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά	58
4. 2 Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά	59
4.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά	61
4. 4 Χωροταξικά και πολεοδομικά χαρακτηριστικά	62
4.5 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Συνοπτική περιγραφή του Ο.Τ.Α. Δήμου Κορινθίων	65
5. 1 Η οργανωτική μορφή του Ο.Τ.Α	65
5. 2 Οριζόντιες και υποστηρικτικές λειτουργίες μεταξύ ΟΤΑ και Νομικών Προσώπων του.	65
5. 3 Οι μεσοπρόθεσμες ανάγκες των επιμέρους διευθύνσεων του ΟΤΑ - διατύπωση παρατηρήσεων από προϊσταμένους	66
5.3.1 Υπηρεσία Καθαριότητας και ανακύκλωσης	66
5.3.2 Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.	66
5.3.3 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Πολεοδομίας.	66
5.3.4 Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών.	67
5.3.5 Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού.	67
5.3.6 Διεύθυνση Τοπικής Ανάπτυξης.....	67
5.3.7 Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών.....	67
5.3.8 Το Κέντρο Πολιτισμού , Αθλητισμού και Περιβάλλοντος.....	68
5.3.9 Ενιαίο Νομικό Πρόσωπο Κοινωνικής Πολιτικής.....	68
5.3.10 Δημοτική Ανώνυμη Εταιρία Κορίνθου	69
5.3.11 Λιμενικό Ταμείο Δήμου Κορινθίων	69
5.3.12 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης- Αποχέτευσης Κορίνθου	70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Περιγραφή του Επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων	71
6.1 Χαρακτηριστικά του επιχειρησιακού προγράμματος του δήμου Κορινθίων	71
6.2 Προετοιμασία και οργάνωση του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων	72
6.3 Περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Κορινθίων....	73
6.3.1 Πληθυσμός – δημογραφικά στοιχεία	73
6.3.2 Οικονομική δραστηριότητα.....	73
6.3.3 Χαρακτηριστικά ανεργίας της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας.....	74
6.3.4 Βασικά προβλήματα και ανάγκες της Περιοχής του Δήμου Κορινθίων.	75
6.3.5 Πλεονεκτήματα και δυνατότητες της Περιοχής του Δήμου Κορινθίων.....	76

6.3.6 Ανάλυση αδυναμιών – απειλών, δυνατοτήτων – ευκαιριών και κρίσιμων ζητημάτων (SWOT ANALYSIS) του Δήμου Κορινθίων	78
6.3.6 Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του ως οργανισμών.	81
6.3.7 Καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου.....	84
6.3.8 Έγκριση του στρατηγικού σχεδίου και διαδικασίες διαβούλευσης	86
6.3.9 Κατάρτιση σχεδίων δράσης	86
6.3.10 Τριετής προγραμματισμός δράσεων	88
6.3.11 Οικονομικός προγραμματισμός	88
6.3.12 Ολοκλήρωση του Προγράμματος και τελικές ενέργειες	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : Έρευνα στον Δήμο Κορινθίων και Αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος...	90
7.1 Μεθοδολογία της έρευνας	90
7.2 Ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	91
7.3 Συμπεράσματα της έρευνας	103
7.4 Γενικά συμπεράσματα και προτάσεις	109

Εισαγωγή

Το έτος 1988 προσδιορίζει ένα σημείο καμπής στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής περιφερειακής πολιτικής. Η περιφερειακή πολιτική της Κοινότητας συνδέεται πλέον άρρηκτα με την περιφερειακή πολιτική κάθε χώρας, και ο προγραμματισμός της περιφερειακής ανάπτυξης εντάσσεται στο πλαίσιο ανάπτυξης του ευρωπαϊκού χώρου. Εισάγεται παράλληλα ο πολυετής προγραμματισμός και διαμορφώνονται τα αντίστοιχα πολυετή προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά καθορίζουν και τις περιόδους προγραμματισμού.

Στην αρχή κάθε προγραμματικής περιόδου, τίθεται ένας καινούριος προγραμματικός στόχος, με βάση τον οποίο γίνεται ο προγραμματισμός των δράσεων και αναμορφώνονται οι κανονισμοί που διέπουν τη λειτουργία των χρηματοδοτικών μέσων. Εντός των προγραμματικών περιόδων κατανέμονται οι πόροι και διαμορφώνεται η πολιτική της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Αρχικά, με το Ν. 1622/1986 εισάγεται ο θεσμός των Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, τα οποία εκπονούνται από την τοπική αυτοδιοίκηση. Ωστόσο, η εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών υπήρξε προβληματική, πολλά από αυτά δεν κατάφεραν να υλοποιηθούν και παρέμειναν στη φάση της σχεδίασης.

Αργότερα το 2006 με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων θεσμοθετείται ο μεσοπρόθεσμος προγραμματισμός στους Δήμους και η σύνταξη τετραετών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Με τον Καλλικράτη ν.3852/2010 η σύνταξη επιχειρησιακών προγραμμάτων είναι πλέον υποχρέωση όλων των δήμων της χώρας.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη του ρόλου των ΟΤΑ στην τοπική ανάπτυξη μέσω της νέας πραγματικότητας, με τη σύνταξη των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, μέσα από την ανάλυση και την αξιολόγηση της περίπτωσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων.

Μεθοδολογία

Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση αυτής της μελέτης είναι η ανάλυση δεδομένων και η μελέτη περίπτωσης. Θέλοντας να προσεγγίσουμε τον θεσμό των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και την συνεισφορά τους στην τοπική ανάπτυξη, αναλύθηκε (με την βοήθεια της βιβλιογραφίας, της νομοθεσίας και των ηλεκτρονικών πηγών) η έννοια της ενδογενούς ανάπτυξης και του επιχειρησιακού σχεδιασμού, οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την διοίκηση μέσω στόχων, καθώς και ο θεσμός κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α βαθμού, όπως ισχύει σήμερα. Στοχεύοντας σε μια σε βάθος διερεύνηση του θεσμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, επιλέχθηκε η μελέτη περίπτωσης, η οποία αποτελεί μια ιδανική μεθοδολογία. Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε έρευνα κοινού με ερωτηματολόγια, τα οποία καταρτίστηκαν από κυρίως κλειστές, αλλά και επιλεκτικά ανοιχτές ερωτήσεις, ενώ επιλέχθηκε δείγμα προερχόμενο από τους υπαλλήλους του ΟΤΑ.

Η επιλογή του μεθοδολογικού εργαλείου, όπως αυτό περιγράφεται, υπαγορεύει αυτόματα την υιοθέτηση της υπόθεσης εργασίας. Το ερευνητικό ερώτημα που τίθεται είναι το εξής:

Συμβάλλουν τα τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα που εκπονούν οι Ο.Τ.Α.

Α΄ βαθμού στον αποτελεσματικότερο προγραμματισμό των δράσεων των Δήμων και στην τοπική ανάπτυξη;

Διάρθρωση Κεφαλαίων

Το πρώτο μέρος της μελέτης αναφέρεται στην σχέση των προγραμμάτων προγραμματισμού με την τοπική ανάπτυξη όπως προέκυψε από τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται την σημασία της έννοιας του προγραμματισμού στην ενδογενή τοπική ανάπτυξη ενώ το δεύτερο κεφάλαιο επιχειρεί να καταγράψει την σύνδεση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων με τις Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις, όπως αυτές προκύπτουν από της αρχές της εταιρικής σχέσης και της επικουρικότητας. Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται το θεσμικό πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα κύρια χαρακτηριστικά τους καθώς και η συμβολή τους στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

Το δεύτερο μέρος της μελέτης αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, και εστιάζεται στην μελέτη περίπτωσης του Δήμου Κορινθίων. Στο τέταρτο κεφάλαιο επιχειρείται μια συνοπτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής ενώ στο πέμπτο κεφάλαιο η ανάλυση επικεντρώνεται στην περιγραφή του Δήμου Κορινθίων ως οργανισμού.

Το έκτο κεφάλαιο εξειδικεύεται στην ανάλυση του Επιχειρησιακού προγράμματος 2012 - 2014 του Δήμου Κορινθίων ως μελέτη περίπτωσης ακολουθώντας βήμα προς βήμα την διαδικασία κατάρτισης του, και επιχειρείται ανάλυση Swot του Δήμου και των φορέων του. Γίνεται επίσης αναφορά στον καθορισμό της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου, την έγκριση του στρατηγικού του σχεδίου από την επιτροπή διαβούλευσης τον οικονομικό του προγραμματισμό και τέλος την ολοκλήρωση του προγράμματος και την ψήφιση του.

Το έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο επικεντρώνεται σε ποιοτική έρευνα μέσα από απάντηση ερωτηματολογίων από αντιπροσωπευτικό δείγμα, αναλύεται λεπτομερώς η μεθοδολογία της έρευνας, γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας με βάση τις θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου, και παραθέτονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις σχετικά με τα θέματα που ερευνήθηκαν.

Η συγκεκριμένη μελέτη ολοκληρώνεται με την βιβλιογραφία και τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν.

ΜΕΡΟΣ Α : Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Ανάπτυξη και Προγραμματισμός στην Τοπική Αυτοδιοίκηση

1.1 Η έννοια της ανάπτυξης

Ο όρος ανάπτυξη¹ στα οικονομικά αναφέρεται στην αύξηση της πραγματικής παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών σε μία οικονομία με την πάροδο του χρόνου. Κατά σύμβαση, ως μέτρο ή δείκτης της ανάπτυξης ορίζεται ο μακροχρόνιος μέσος ποσοστιαίος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται σε πραγματικούς όρους, δηλαδή διορθωμένους ως προς τον πληθωρισμό, και όχι σε ονομαστικούς όρους. Η ανάπτυξη αναφέρεται στη μακροχρόνια τάση (δεκαετίες, αιώνες) και όχι στη βραχυχρόνια διακύμανση (τρίμηνα, εξάμηνα, έτη) του παραγόμενου προϊόντος.

Η οικονομική ανάπτυξη είναι σημαντικό πεδίο μελέτης των μακροοικονομικών. Μια από τις εγκυρότερες θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί σχετικά είναι το μοντέλο του Solow. Το μοντέλο αυτό ποσοτικοποιεί τη μακροχρόνια ανάπτυξη ως γινόμενο τεσσάρων παραγόντων: της παραγωγικότητας, της συσσώρευσης κεφαλαίου, της αύξησης του πληθυσμού και της τεχνολογικής προόδου (Δεληθέου, 2007). Επίσης οι (Oberle, Stowers Darby 1975) έχουν δώσει έναν πολύ ενδιαφέρον ορισμό της ανάπτυξης. Σύμφωνα με τους παραπάνω στην έννοια της ανάπτυξης εμπλέκονται τα ενδιαφέροντα τριών επιστημών, της Οικονομικής Επιστήμης, της Κοινωνιολογίας και της Ηθικής και ορίζεται ως εξής: « Ανάπτυξη είναι μια διαδικασία, στην οποία ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, μιας δεδομένης περιοχής ή ενός δεδομένου περιβάλλοντος, λαμβάνει και υλοποιεί κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις, η πιθανή συνέπεια των οποίων είναι η καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης μερικών ατόμων, χωρίς να χειροτερεύουν τις συνθήκες ζωής των άλλων» (Μητούλα Ροιδώ , Καλδής , 2008) Ο όρος ανάπτυξη, έχει εμπλουτιστεί κατά την τελευταία χρονική περίοδο με νέες παραμέτρους, ενώ παρατηρείται και τάση αντικατάστασης του με άλλους παρεμφερείς όρους, όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, αειφόρος ανάπτυξη κ.α. Πρόκειται για ολοκληρωμένες έννοιες που προωθούν την οικονομική και κοινωνική

---

¹ www.Wikipedia.org

ανάπτυξη με ταυτόχρονο σεβασμό στο **περιβάλλον**². Με τον όρο ανάπτυξη εννοείται η επίτευξη ή επιδίωξη μιας ή περισσότερων θετικών μεταβολών στα βασικά συστατικά της Κοινωνικό – Οικονομικής κυρίως δραστηριότητας των ανθρώπων. Η ανάπτυξη σχετίζεται με τον ποσοτικό, ποιοτικό, ιδεολογικό ή δομικό χαρακτήρα των πιο πάνω μεταβολών. Η ανάπτυξη λοιπόν έχει σχέση με την καλύτερη ποιότητα ζωής, που δικαιούνται να έχουν όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως του εάν ζουν σε μια ανεπτυγμένη ή μη ανεπτυγμένη χώρα (Μητούλα, 2006)

1.2 Τοπική Ανάπτυξη

Για τον προσδιορισμό της έννοιας της τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να διερευνηθούν πρώτα οι όροι από τους οποίους συντίθεται. Ο όρος τοπική, κατά τους (Coffey, 1985) δεν αφορά μόνο στη συγκεκριμένη χωρική μονάδα, αλλά αναφέρεται σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία, που γίνεται με πρωτοβουλία ή υποστηρίζεται από τον πληθυσμό αυτής της χωρικής μονάδας.

Η ανάπτυξη αναφέρεται ως μια διαδικασία οικονομικής μεγέθυνσης που συνοδεύεται από διαρθρωτικές μεταβολές μακροχρόνιες και πολλές φορές μη αναστρέψιμες. Η τοπική ανάπτυξη είναι μια μορφή περιφερειακής ανάπτυξης, στην οποία τοπικοί παράγοντες (τοπικοί οργανισμοί, φορείς, τοπικές επιχειρήσεις, τοπική πρωτοβουλία και επιχειρηματικότητα) αποτελούν τους βασικούς μοχλούς της αναπτυξιακής διαδικασίας. Οι τοπικοί παράγοντες δεν αφορούν μόνο γεωγραφικά και φυσικά χαρακτηριστικά των χωρικών μονάδων, αλλά και κοινωνικο-πολιτιστικά χαρακτηριστικά της τοπικής παραγωγής. Σύμφωνα με τους (Gatel, 1986) η προσπάθεια για την προώθηση και την εφαρμογή της τοπικής ανάπτυξης εντάχθηκε κυρίως σε ζώνες υποβαθμισμένες καθώς και σε περιόδους κρίσης (N.Τάτσος, 1989)

Η τοπική ανάπτυξη είναι μια διαδικασία ανάπτυξης και διαρθρωτικής αλλαγής που επιδρά σε μια χωρικά καθορισμένη κοινότητα και αποβλέπει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της. Επιπλέον, αναφέρεται σε χαμηλότερο επίπεδο από το κρατικό και το περιφερειακό και πραγματοποιείται στο πλαίσιο μιας τοπικής αγοράς εργασίας, ενώ συχνά καλύπτει επιφάνεια μεγαλύτερη από μια περιοχή τοπικής εξουσίας, αλλά με εστιασμένη δραστηριότητα σε ειδικές θέσεις, τομείς ή κοινωνικές ομάδες. Παρ' όλα αυτά, η τοπική ανάπτυξη μπορεί να θεωρηθεί και ως μια διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών με απώτερο σκοπό τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου ζωής των ντόπιων. Σε αυτού του είδους την ανάπτυξη διακρίνονται οι εξής διαστάσεις: α) οικονομική,

---

² Μητούλα P., 2006

β) κοινωνικο-πολιτιστική, και γ) πολιτικο-διοικητική (Barquero, 1991).

Οι στρατηγικές ανάπτυξης σε τοπική κλίμακα επικεντρώνονται κυρίως σε τρεις βασικούς άξονες: α) στην πληροφόρηση και ενημέρωση, β) στο ανθρώπινο δυναμικό που συμμετέχει στις τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες και την ανάγκη για αναβάθμιση της ποιότητας τους, καθώς και τη μακροπρόθεσμη προσέλκυση ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής επιστημονικής κατάρτισης, γ) στη δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων (Πετράκος, 1991) Ο (Garofoli Gioacchino, 1992) προσπαθώντας να οριοθετήσει τις έννοιες τοπική και ενδογενής ανάπτυξη υποστηρίζει ότι η τοπική ανάπτυξη χαρακτηρίζεται από ενδογενείς παράγοντες, καθώς και από εξωγενείς μεταβλητές. Η αναπτυξιακή διαδικασία σε πολλές περιπτώσεις, βασίζεται περισσότερο σε εξωγενείς παράγοντες απ' ό,τι σε ενδογενείς. Μια προσεκτική ανάλυση της τυπολογίας της τοπικής ανάπτυξης εξαίρει άμεσα τις διαφορές μεταξύ των υποδειγμάτων της εξωγενούς ανάπτυξης (εξαρτώμενα από αποφάσεις λαμβανόμενες κυρίως εκτός της τοπικής κοινωνίας) και υποδειγμάτων ενδογενούς ή αυτόνομης ανάπτυξης (βασισμένα σε μεταβλητές οι οποίες κυρίως ελέγχονται από παράγοντες της τοπικής κοινωνίας). Οι σημαντικότεροι παράγοντες οι οποίοι αποτελούν τη βάση των δύο παραπάνω ομάδων αναπτυξιακών υποδειγμάτων είναι προφανώς πολύ διαφορετικοί. Προφανώς, η ιδιαίτερη φύση του υποδείγματος ανάλογα με την περίπτωση που αναφέρεται, είναι πιο σημαντική στη δεύτερη ομάδα υποδειγμάτων. Απ' αυτή την άποψη, οι όροι τοπική και ενδογενής ανάπτυξη, αν και είναι στενά συνδεδεμένοι, διαφοροποιούνται μερικώς, με τον πρώτο να έχει σαφώς ευρύτερο περιεχόμενο από τον δεύτερο. Σύμφωνα με την ανάλυση αυτή, ο ορισμός και το περιεχόμενο της τοπικής ανάπτυξης, είναι λιγότερο περιοριστικός από αυτόν που προτείνεται από τη μεγαλύτερη πλειοψηφία των απόψεων, οι οποίες ταυτίζουν την τοπική με την ενδογενή ανάπτυξη.

Οι Coffey και Polese (1984, 1985) ταυτίζοντας την τοπική με την ενδογενή ανάπτυξη, προτείνουν τα εξής στάδια στη διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης: α) ανάδυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, β) ανάπτυξη και επέκταση των τοπικών επιχειρήσεων και διατήρηση αυτών κάτω από τοπικό έλεγχο και γ) επίτευξη μιας οικονομικής διάρθρωσης με λειτουργίες και επιχειρηματικές υπηρεσίες, που βρίσκονται κάτω από τον τοπικό έλεγχο. Με τα στάδια αυτά δίνεται μία καλά τεκμηριωμένη απάντηση στα επιχειρήματα υπέρ του εξωτερικού ελέγχου.

Την δεκαετία του '70 παρατηρήθηκε μια έντονη αλλαγή, που αφορούσε τις στρατηγικές περιφερειακής πολιτικής. Η στρατηγική της ανάπτυξης «εκ των άνω», που κυριάρχησε στις δεκαετίες του '50 και '60 και που συνέβαλε στην περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη των

ήδη ανεπτυγμένων χωρών δέχθηκε επικρίσεις γιατί συνέβαλε στον περιορισμό των δυνατοτήτων των αναπτυσσομένων χωρών για αυτοδύναμη και ισόρροπη ανάπτυξη. Αυτές οι αδυναμίες της ανάπτυξης «εκ των άνω» οδήγησαν στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων και στην δημιουργία της «εκ των έσω» στρατηγικής ανάπτυξης, που υλοποιείται με την ενδογενή ή τοπική ανάπτυξη.

Η διαφορά της τοπικής ή ενδογενούς ανάπτυξης από τα προηγούμενα αναπτυξιακά μοντέλα διαφέρει εδώ και επικεντρώνεται στην έννοια του χώρου, που απλώς υποστήριζε τις οικονομικές δραστηριότητες τότε ενώ τώρα αναδεικνύεται σε στρατηγικό παράγοντα αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και ευκαιριών, όπου αναπτύσσονται ποικιλόμορφες κοινωνικές σχέσεις και χαρακτηριστικά καθαρά τοπικού χαρακτήρα (Weaver, 1992)

Τελικά αν προσπαθήσουμε να βρούμε την καταλληλότερη ετυμολογία για την ανάπτυξη (Δ.Δεληθέου, 1996) θα καταλήγαμε ότι είναι αυτή της σταδιακής δημιουργίας ή της σταδιακής αύξησης ή βελτίωσης. Τοπική είναι αυτή που έχει σχέση με ένα τόπο, που γίνεται, παράγεται ή αναπτύσσεται σε αυτόν που ανήκει η συνδέεται μ' αυτόν. Ενδογενής είναι αυτή που γεννιέται, δημιουργείται ή προκαλείται από εσωτερικούς παράγοντες. Βιώσιμη είναι η ανάπτυξη που περιλαμβάνει την ποιότητα ζωής, αποδέχεται μη μετρήσιμες ποσοτικά ανθρώπινες αξίες και σέβεται τον άνθρωπο και το περιβάλλον.

Ο συνδυασμός των παραπάνω ορίζει ως ολοκληρωμένη ανάπτυξη δηλαδή την πρόοδο και ευημερία ενός τόπου, μιας μικρής περιοχής η οποία προέρχεται από την αξιοποίηση των εσωτερικών παραγόντων και πόρων της περιοχής αυτής με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να επιζήσει και να διαρκέσει, να ικανοποιεί όχι μόνο τις ανάγκες του παρόντος αλλά και του μέλλοντος.

Η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό αυτονομίας. Είναι συνέπεια της εμφάνισης μιας νέας επιχειρηματικότητας, από τοπικούς επιχειρηματίες, που αναλαμβάνουν την αξιοποίηση τοπικών πόρων και το μετασχηματισμό τους σε προϊόντα και υπηρεσίες με στόχο την κάλυψη των αναγκών της τοπικής αγοράς αλλά και την επέκταση της δραστηριότητας της. Η αυτονομία αυτή έχει το ρόλο καταλύτη που προκαλεί την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.³

Οι νέες τάσεις στην τοπική ανάπτυξη εστιάζονται στην αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού κάθε περιοχής, στην αποκέντρωση της λήψης των αποφάσεων, στην ενίσχυση των τοπικών πρωτοβουλιών

---

3 .Blair john P., (1995) Local economic development: analysis and practice, sage publications

για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην ενεργοποίηση του κοινωνικού μηχανισμού της «τοπικής συνείδησης», στην ανάπτυξη πολυκεντρικών δικτύων και συνεργασίας και στην αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων (μόλυνση περιβάλλοντος, ανεργία, παγκοσμιοποίηση, ανάπτυξη νέων τεχνολογιών κλπ.) με στόχο την αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιφέρειας, την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και την προώθηση της τοπικής αειφορίας (Λαγός, 2005)

Η διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης δεν είναι βραχυχρόνια, ούτε συντελείται σε μια φάση, υπάρχουν στάδια μέσα από τα οποία περνάει η τοπική οικονομία. Τα στάδια συνδέονται με την εμφάνιση και ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας, η οποία αποτελεί βασικό παράγοντα της τοπικής ανάπτυξης. Στο πρώτο στάδιο εμφανίζεται η τοπική επιχειρηματικότητα. Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει τη δημιουργία δικτύου τοπικών επιχειρήσεων με στόχο την ανάπτυξη της συνεργασίας του τοπικού οικονομικού συστήματος. Το τρίτο στάδιο εμφανίζει την επέκταση των τοπικών επιχειρήσεων σε υπερπεριφερειακές και διεθνείς αγορές. Και τέλος το τέταρτο στάδιο, όπου υπάρχει κυριαρχία των τοπικών επιχειρήσεων στην τοπική οικονομία αναφέρεται στη δημιουργία ενός οικονομικού πλαισίου με λειτουργίες ελέγχου και παροχής υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις. Η τοπική ανάπτυξη συνδέεται άμεσα με μια βασική αλλαγή στον τρόπο οργάνωσης της παραγωγής που επιτρέπει στις τοπικές κοινωνικές δυνάμεις να διαδραματίζουν ιδιαίτερα σοβαρό ρόλο στην διαδικασία της ανάπτυξης και ευνοεί την εμφάνιση αυτόνομων αναπτυξιακών διαδικασιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας σε συνάρτηση με την επενδυτική δραστηριότητα των τοπικών επιχειρηματιών οι οποίοι αναλαμβάνουν τον οικονομικό κίνδυνο, έχουν τη δυνατότητα να ενεργοποιούν τους τοπικούς πόρους, να προσφέρουν θέσεις στην τοπική αγορά εργασίας και να προσαρμόζονται εύκολα σε οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές. Η νοοτροπία του ντόπιου πληθυσμού είναι ιδιαίτερα κρίσιμο σημείο στη διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης ώστε να δημιουργηθεί ένα κλίμα γενικής αποδοχής των νέων αναπτυξιακών προτάσεων (Barquero V.A, 1991) Κύρια επιδίωξη των πολιτικών της τοπικής ανάπτυξης είναι η ικανοποίηση των αναγκών και η επίτευξη ενός ικανοποιητικού επιπέδου ζωής για τον τοπικό πληθυσμό, μέσω μιας αυτοτροφοδοτούμενης αναπτυξιακής διαδικασίας, με τη χρήση και την πλήρη αξιοποίηση των τοπικών πόρων και των τοπικών πλεονεκτημάτων. Σύμφωνα με τον Ο.Ο.Σ.Α. (Barquero, 1991) οι πολιτικές της τοπικής ανάπτυξης στοχεύουν:

- ✓ Στην επίλυση προβλημάτων χρηματοδότησης και παροχής υπηρεσιών προς τις τοπικές επιχειρήσεις.
- ✓ Στην ανάπτυξη της τοπικής επιχειρηματικότητας με την ανάδειξη νέων επιχειρηματιών.

- ✓ Στη δημιουργία εξειδικευμένου εργατικού με την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση του τοπικού πληθυσμού.
- ✓ Στη δημιουργία και βελτίωση των υποδομών
- ✓ Στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας
- ✓ Στη γενικότερη ενίσχυση του συστήματος των τοπικών βιομηχανιών.

Μπορούμε να διακρίνουμε ομάδες πολιτικών τοπικής ανάπτυξης. Η πρώτη ομάδα στοχεύει στη διάχυση της σύγχρονης τεχνολογίας και την υιοθέτηση καινοτομιών από το τοπικό παραγωγικό σύστημα, στη τεχνολογική υποστήριξη των τοπικών επιχειρήσεων. Η δεύτερη ομάδα στοχεύει στην υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικής κοινότητας με τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου ευνοϊκού προς τις τοπικές επιχειρήσεις και τη θέσπιση νέων πηγών χρηματοδότησης και την καθιέρωση επενδυτικών κινήτρων. Και η τρίτη ομάδα έχει ως στόχο την ενεργοποίηση του τοπικού πληθυσμού, την ενδυνάμωση της τοπικής συνείδησης και τη συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην αναπτυξιακή διαδικασία⁴. Πολλές τοπικές κοινότητες ψάχνουν για αξιόπιστες λύσεις και πρακτικές διαδικασίες οι οποίες θα μπορέσουν ικανοποιητικά να παρέχουν επιτυχημένα εργαλεία τέτοια ώστε να υπερνικήσουν την οικονομική παρακμή και την υπανάπτυξη. Η τοπική κοινωνία, την οποία αντιπροσωπεύει η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Δήμοι) πρέπει να θέσει καθαρές κατευθυντήριες γραμμές για τον τύπο των τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών που μπορούν να αναλάβουν. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να εξασφαλίζει: την βιωσιμότητα, τη δυνατότητα παροχής ικανοποιητικών υπηρεσιών και αναπτυξιακών παρεμβάσεων, την ανταγωνιστικότητα τους, την αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού, την προστασία του αστικού αγροτικού και φυσικού περιβάλλοντος, την ισόρροπη ανάπτυξη και τελικά την συγκράτηση του πληθυσμού στον τόπο (Keane, 1990). Η τοπική κοινωνία είναι μια διακριτή, λειτουργική οντότητα με κύριο χαρακτηριστικό τους ανθρώπινους πόρους της (κατοίκους), με άλλα λόγια το ενδογενές δυναμικό της. Η ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των κατοίκων-ενδογενούς δυναμικού θα προάγει την τοπική ανάπτυξη, την διαδικασία ανάπτυξης και διαρθρωτικής αλλαγής, που επιδρά πάνω σε μια χωρικά καθορισμένη κοινότητα και αποβλέπει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της (Λ.Παπακωνσταντινίδης, 1998). Στη διαδικασία αυτή της ανάπτυξης πρωτεύοντα ρόλο διαδραματίζουν οι κάτοικοι, η ενεργός συμμετοχή τους στα δρώμενα με την καθοδήγηση των φορέων της περιοχής. Μιλάμε λοιπόν για συλλογική πρωτοβουλία Αναπτυξιακών φορέων – Δημοτικών Συμβουλίων – Συνεταιρισμών – Ενδογενούς Δυναμικού σε μια σχεδιαζόμενη ολοκληρωμένη προσπάθεια, η οποία έχει στόχο πραγματοποιήσιμο. Στόχος είναι η επίτευξη μιας «αυτοδύναμης» και ανατροφοδοτούμενης αναπτυξιακής διαδικασίας «εκ των έσω» χωρίς

---

4 konsolasN., Sidiropoulos E. and Papadaskalopoulos A. (1990), Regional Analysis and Local Planning in Local Development, Athens, Regional Development Institute

εξαρτήσεις από ξένα κέντρα αποφάσεων, χωρίς επενδύσεις «από έξω», έτσι ώστε οι κάτοικοι να μπορούν να αξιοποιούν μόνοι τους, τους πόρους του χώρου τους (Λ. Παπακωνσταντινίδης, 1998).

1.3 Ενδογενής Ανάπτυξη

Η ενδογενής ανάπτυξη είναι το αποτέλεσμα της χάραξης μιας κατάλληλης αναπτυξιακής διαδικασίας, σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση των διαθέσιμων πόρων της περιοχής. Μια στρατηγική ενδογενούς ανάπτυξης καθορίζεται όταν η τοπική κοινότητα αποφασίσει να ενεργοποιήσει το δυναμικό που διαθέτει. Ο καθορισμός και η περαιτέρω εφαρμογή αυτής της στρατηγικής, αποτελεί τη βάση για μια πολιτική τοπικής ενδογενούς ανάπτυξης⁵.

Η πρόσφατη ανάπτυξη της θεωρίας της ενδογενούς ανάπτυξης στοχεύει στις ελλείψεις της συμβατικής νεοκλασικής προσέγγισης. Η θεωρία της ενδογενούς ανάπτυξης εισάγει αυξανόμενες αποδόσεις στη λειτουργία της παραγωγής, προκειμένου να καθορίσει το μακροπρόθεσμο ρυθμό ανάπτυξης στο πλαίσιο του ενδογενούς μοντέλου. Υπάρχουν δύο διαφορετικοί τύποι της θεωρίας της ενδογενούς ανάπτυξης, που προβλέπουν διαφορετικά είδη αυξανόμενων αποδόσεων: α) η θεωρία ενδογενής ανάπτυξης «ευρεία κεφάλαια» και β) η θεωρία της ενδογενούς ανάπτυξης της καινοτομίας. Τα μοντέλα ενδογενής ανάπτυξης "ευρεία κεφάλαια" μπορούν να διαχωριστούν σε εκείνα που απλά δείχνουν τις επενδύσεις κεφαλαίου, όπως τη δημιουργία εσωτερικότητας, και εκείνα που προβάλλουν το ανθρώπινο κεφάλαιο και αφορούν την τεχνολογική αλλαγή (Martin & Sunley, 1998). Η θεωρία της ενδογενούς ανάπτυξης της καινοτομίας τονίζει τις αποδόσεις στις τεχνολογικές βελτιώσεις που προκύπτουν από σκόπιμη και εσκεμμένη καινοτομία των παραγωγών. Το ενδογενές μοντέλο που αφορά τα ευρεία κεφάλαια τροποποιεί τη συμβατική νεοκλασική συνάρτηση παραγωγής να περιλαμβάνει εξωτερικότητες για τις επενδύσεις. Για παράδειγμα, ο (Romer, Paul M., 1986) υποστηρίζει ότι η επένδυση στο μετοχικό κεφάλαιο δημιουργεί «learning by doing» και «διαχύσεις» της γνώσης και ότι μέσα από αυτές τις εξωτερικότητες, η τεχνολογία γίνεται ένα «δημόσιο αγαθό». Με τον τρόπο αυτό, η τεχνολογική πρόοδος οδηγεί σε ενδογενή διαδικασία της ανάπτυξης. Μια από τις συνέπειες αυτής της προσέγγισης είναι ότι οι επενδύσεις σε εξοπλισμό φυσικού κεφαλαίου συσχετίζεται έντονα με την ανάπτυξη (Martin & Sunley, 1998). Όταν η περίοδος χαρακτηρίζεται ταχείας ανάπτυξης, τα υψηλά ποσοστά της σταθερής συσσώρευσης κεφαλαίου φαίνεται να ακολουθούν, αντί να προηγούνται. Επιπλέον, ένα από τα προβλήματα αυτού του τύπου μοντέλου του κεφαλαίου

---

⁵ Barquero V.A (1991), Τοπική Ανάπτυξη -Μια στρατηγική για τη δημιουργία απασχόλησης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

είναι ότι η τεχνολογική εξέλιξη απεικονίζεται ως «παρενέργεια» των άλλων δραστηριοτήτων και όχι ως αποτέλεσμα των σκόπιμων επιλογών και δράσεων από τους οικονομικούς παράγοντες. Έτσι, η τεχνολογική πρόοδος ως αποτέλεσμα της σκόπιμης έρευνας και εκπαίδευσης, εισάγει το ανθρώπινο κεφάλαιο στην παραγωγή, δημιουργώντας δευτερογενείς επιδράσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα στο φυσικό κεφάλαιο και το ευρύτερο εργατικό δυναμικό. Υποτίθεται ότι το ανθρώπινο κεφάλαιο αποκτάται εκ προθέσεως από τα άτομα επειδή οδηγεί στην αύξηση των πραγματικών μισθών και ότι κάθε γενιά εργαζομένων αφομοιώνει ιδέες που μετακυλώντας από την προηγούμενη γενιά, έτσι ώστε να μην υπάρχει φθίνουσα απόδοση (Martin & Sunley, 1998).

Σε περιόδους κρίσης με σημαντικές διαρθρωτικές μεταβολές και αύξηση του προβλήματος της ανεργίας προβάλλεται η ενδογενής ανάπτυξη ενώ σε περιόδους οικονομικής ανόδου με αυξανόμενες δυνατότητες μεγέθυνσης προωθείται το πολιτικό πρότυπο. Το πολιτικό πρότυπο είναι εκ των πραγμάτων συνδεδεμένο με την στρατηγική της εκ των ανω ανάπτυξης ενώ το πρότυπο της ενδογενούς ανάπτυξης συνδέεται με την από την βάση ανάπτυξη. Ως εκ τούτου οι πολιτικές επιλογές επηρεάζουν σημαντικά την προβολή ενός εκ των δυο προτύπων. (Παπαδασκαλόπουλος, 1990)

1.4. Η έννοια του Περιφερειακού Προγραμματισμού - Προγραμματισμός Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Η μεταβλητή του χώρου, αν και ενσωματώθηκε με συστηματικό τρόπο σχετικά αργά στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής, έχει αποκτήσει μεγάλη σημασία στη διαμόρφωση πολιτικών και προγραμμάτων. Ο χώρος αποτελεί θεμελιώδη μεταβλητή στη συνάρτηση της κοινωνικής ευημερίας. Τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές επηρεάζουν άμεσα την οργάνωση του χώρου και αντίστροφα επηρεάζονται απ' αυτή (Barquero 1991). Διαφορετικά επίπεδα ανεργίας από περιοχή σε περιοχή, διαπεριφερειακές ανισότητες στα εισοδήματα, παρακμή παραδοσιακών κλάδων ορισμένων περιφερειών κ.ά. δημιουργούν εντάσεις στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πεδίο. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, αποτελεί βασική επιδίωξη της περιφερειακής πολιτικής. Το βασικό εργαλείο άσκησης της περιφερειακής πολιτικής είναι ο περιφερειακός προγραμματισμός. (N.Κόνσολας, 1997). Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια του περιφερειακού προγραμματισμού είναι σκόπιμο να αναλυθούν οι βασικές συνιστώσες των εννοιών από τις οποίες συντίθεται. Σε γενικές γραμμές, προγραμματίζω σημαίνει αναλαμβάνω να προσδιορίσω και να κατευθύνω μια δράση ή μία ομάδα δράσεων σήμερα για να πετύχω κάτι συγκεκριμένο στο μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό, ο δημόσιος προγραμματισμός προσδιορίζεται ως μία ομάδα διαδικασιών με τις οποίες οι δημόσιοι φορείς, προσπαθούν να διαμορφώσουν και να καθοδηγήσουν ομάδες μέσων και δράσεων, με στόχο την επίτευξη μίας συγκεκριμένης κατάστασης στο μέλλον,

την οποία έχουν προσδιορίσει εκ των προτέρων. Βέβαια, ο προγραμματισμός της δράσης του δημοσίου δεν περιορίζεται μόνο στον αποτελεσματικό συντονισμό της εσωτερικής του λειτουργίας, αλλά αναφέρεται επιπλέον στην καθοδήγηση, στο συντονισμό και στην εναρμόνιση της δράσης του ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, που επιλέγουν οι δημόσιοι φορείς.

Ένας αντιπροσωπευτικός ορισμός που μπορεί να δοθεί για τον Περιφερειακό Προγραμματισμό είναι ο εξής: «Ως Περιφερειακός Προγραμματισμός νοείται ο τύπος της δημόσιας δράσης, που σχετίζεται άμεσα με τον έλεγχο της αναπτυξιακής πραγματικότητας, μέσω μιας συστηματικής προσπάθειας προσδιορισμού και προσανατολισμού των δράσεων σε μία δεδομένη κλίμακα χώρου, η οποία είναι κατά κανόνα μεγαλύτερη από την τοπική και μικρότερη από την εθνική και ονομάζεται περιφέρεια προγραμματισμού, με σκοπό τον εκ των προτέρων έλεγχο μιας μελλοντικής, σαφώς προσδιορισμένης χρονικά, αναπτυξιακής κατάστασης» (Χριστοφάκης, Παπαδασκαλόπουλος, 2002).

Οι Περιφέρειες Προγραμματισμού⁶ λοιπόν «είναι γεωγραφικές ενότητες που αποτελούνται από όμορες χωρικές μονάδες και οριοθετούνται για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής και την εφαρμογή του περιφερειακού προγραμματισμού. Η λειτουργία τους προϋποθέτει ενιαία προγραμματική ή και διοικητική δικαιοδοσία⁷, που απαιτείται για το σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την προσαρμογή της περιφερειακής πολιτικής και των αναπτυξιακών προγραμμάτων

Στη διεθνή πρακτική, ο όρος «Περιφερειακός Προγραμματισμός» συναντάται με σχετικά διαφοροποιημένες έννοιες όπως “Amenagement du Territoire” στη Γαλλία, “Town and Country Planning” ή “Regional Planning” στις Αγγλοσαξωνικές χώρες, “Ranmordnung” στη Γερμανία και “Pianificazione Teritoriale” στην Ιταλία. Οι διαφοροποιήσεις αυτές υποδηλώνουν και τις διαφορετικές αντιλήψεις για το περιεχόμενο και τους στόχους του περιφερειακού προγραμματισμού. Οι πρώτες προσπάθειες προγραμματισμού της περιφερειακής ανάπτυξης στην Ελλάδα μπορούν να τοποθετηθούν στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο υπό την μορφή μεμονωμένων μάλλον προσπαθειών και όχι τόσο στο πλαίσιο ενός συστηματικού και συνολικού προγραμματικού πλαισίου περιφερειακής ανάπτυξης. Αντικείμενο των προσπαθειών ήταν κυρίως η κινητοποίηση του αγροτικού δυναμικού της χώρας μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής και οικονομικής δομής των καθυστερημένων αγροτικών περιοχών (Καζάκος, 1984). Η προσπάθεια συστηματοποίησης και προγραμματισμού της περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας⁸ όφειλε να λάβει υπόψη της δύο βασικές παραμέτρους του περιφερειακού προβλήματος. Η μια αναφέρεται στην διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και εκδηλώνεται αφενός με την μορφή περιφερειακών

---

⁶ Χριστοφάκης, Παπαδασκαλόπουλος Περιφερειακός Προγραμματισμός (2002)

⁷ Βλ. Δεληθέου Δ. Βασ., (2007), Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης και οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρος Α', Αθήνα.

⁸ Αθανασόπουλος Γε. Κ., Θεσμικό πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης Τόμος Α', Νέα έκδοση, Αθήνα, 2007,

εισοδηματικών διαφορών και αφετέρου ως ανισόμετρη χωρική κατανομή της παραγωγικής δραστηριότητας της κοινωνικής και τεχνικής υποδομής και άλλων μεγεθών όπως ο πληθυσμός. Η δεύτερη παράμετρος συνδέεται με την οργανωτική πλευρά του περιφερειακού προβλήματος το οποίο αναφέρεται στη διαίρεση της χώρας σε περιφέρειες προγραμματισμού. Τα κύρια ερωτήματα που έθετε το περιφερειακό πρόβλημα ήταν η επιλογή της αναπτυξιακής κατεύθυνσης, της μεθόδου σχεδιασμού και των κατάλληλων μέσων και εργαλείων άσκησης περιφερειακής πολιτικής⁹. Για πρώτη φορά το περιφερειακό ζήτημα αντιμετωπίζεται στο πλαίσιο του εθνικού οικονομικού προγραμματισμού και η επιλογή που τελικά προκρίθηκε αποτυπώνεται στο πενταετές εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα 1960 – 1964. Οι δεκαετίες '60 και '70 μπορούν να χαρακτηριστούν ως δεκαετίες εδραίωσης της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής. Το Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης της χώρας 1968 – 1972 διαφαίνεται η σκοπιμότητα συντονισμού του περιφερειακού με τον εθνικό σχεδιασμό και για πρώτη φορά χαράσσονται τα οργανωτικά – θεσμικά – διοικητικά αλλά και οικονομικοκοινωνικά μέσα και εργαλεία άσκησης περιφερειακής πολιτικής. Η περίοδος 1980 – 1986 σηματοδοτείται από την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και την προσπάθεια σταδιακής διασύνδεσης της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής με την περιφερειακή πολιτική της ΕΟΚ με κορύφωση την κατάρτιση του πρώτου ειδικού «Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981 – 85» και την είσπραξη των πρώτων ενισχύσεων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και των πρώτων δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ορόσημο για την θεσμική εξέλιξη της περιφερειακής ανάπτυξης υπήρξε η ψήφιση του Ν. 1262/ 1982, ο οποίος ενίσχυσε τις αποκεντρωτικές διαδικασίες και η κατάρτιση « Πενταετούς Προγράμματος 1983 – 1987», μέσω του οποίου καθιερώθηκε η διαδικασία του Δημοκρατικού Προγραμματισμού. Η περίοδος περιφερειακού προγραμματισμού 1986 – 2006 οριοθετείται από την έναρξη εφαρμογής στην χώρα των Ολοκληρωμένων Μεσογειακών Προγραμμάτων (ΜΟΠ), τα οποία αποτέλεσαν τον «πρόδρομο» των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης και σηματοδότησαν την οριστική ένταξη της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής και του λειτουργικού πλαισίου του περιφερειακού προγραμματισμού στις διαδικασίες της Περιφερειακής Πολιτικής της Κοινότητας¹⁰. Στο εγχώριο νομοθετικό πλαίσιο σημαντική υπήρξε η συμβολή του Ν. 1622/1986 «για τη συγκρότηση της χώρας σε περιφέρειες» που τροποποίησε το υφιστάμενο πλαίσιο άσκησης της περιφερειακής πολιτικής. Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1988 -1992 αν και δεν προωθήθηκε και εφαρμόστηκε τελικά τροποποιήθηκε και υποβλήθηκε στην Κοινότητα ως Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) 1989 – 1993, στην βάση του οποίου εγκρίθηκε το Α'ΚΠΣ. Η εισαγωγή το 1988 στην Ελλάδα σηματοδοτεί την οριστική λειτουργική της ένταξη στις διαδικασίες της Περιφερειακής

---

⁹ Δεληθέου Δ. Βασ., (2007), Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης και οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους. Μέρος Α', Αθήνα

¹⁰ Δεληθέου Δ. Βασ., Θεσμικό πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του Κράτους, Μέρος Α', Αθήνα, 2007

Πολιτικής της Κοινότητας, καθώς έκτοτε τα προγράμματα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης εκπονούνται αποκλειστικά στο πλαίσιο των ΚΠΣ (Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ., 2004),).

1.5 Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τοπική ανάπτυξη

Ο ρόλος των μονάδων Τ.Α. ως βασικών αναπτυξιακών φορέων είναι σοβαρότατος σε ότι αφορά την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης (Φαναριώτης, 1999). Δύο τάσεις παρατηρούνται στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον: αφ' ενός η θεώρηση των περιφερειών ως γεωπολιτικών μονάδων, γεγονός που αντικατοπτρίζει την αμφισβήτηση του «κράτους – έθνους» και τη μείωση της δύναμης της κεντρικής διοίκησης και αφετέρου η ενίσχυση της αποκέντρωσης και των θεμάτων που αποτελούν τοπική υπόθεση. Σε αυτό το περιβάλλον η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να διαδραματίσει το ρόλο της ως μοχλός ανάπτυξης. Έτσι επιδιώκεται η ισόρροπη ανάπτυξη όλων των χωρικών μονάδων της ευρύτερης περιφέρειας με τη διατήρηση του υπάρχοντος οικιστικού δικτύου χωρίς τη συγκέντρωση του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων σε ένα ορισμένο αστικό κέντρο. Η διαδικασία της ανάπτυξης αυτής ονομάζεται ολοκληρωμένη και οι σκοποί της είναι:

- ✓ η προώθηση των στόχων της περιφερειακής πολιτικής που δεν προωθούνται επαρκώς από τον κεντρικό προγραμματισμό
  - ✓ η εξάλειψη των δυαδικών φαινομένων και των επιπτώσεων των περιόδων κρίσης,
  - ✓ η ενεργοποίηση του πληθυσμού στην αναπτυξιακή προσπάθεια και
- η ενδογενής ανάπτυξη. Στην ενδογενή ανάπτυξη η τοπική κοινότητα αποφασίζει να ενεργοποιήσει την διαθέσιμη δυναμικότητα που διαθέτει, το αποτέλεσμα της οποίας είναι ο καθορισμός μιας στρατηγικής ενδογενούς ανάπτυξης, μιας διαδικασίας μετασχηματισμού της (Φαναριώτης, 1999)ς κοινωνίας η οποία ξεκινάει «εκ των έσω», δίχως παρεμβάσεις και εξαρτήσεις, δίχως ξένους επενδυτές. Μιλάμε για μια πολύ συνειδητή τοπική επιλογή (Barquero, 1991). Η στρατηγική της ανάπτυξης αυτή επιτρέπει στις τοπικές κοινωνίες να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τους πόρους τους. Οι τοπικές επιχειρήσεις, οι τοπικοί συνεταιρισμοί, οι τοπικοί σύνδεσμοι αποτελούν αυθεντική αξία στην διαδικασία της τοπικής ενδογενούς ανάπτυξης προετοιμάζουν το έδαφος για μια μακροχρόνια βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία στηρίζεται στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, στην ενεργοποίηση του ανθρώπινου και κοινωνικού δυναμικού και στην ανάδειξη των ιδιαίτερων κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών χαρακτηριστικών που διαθέτει ένας τόπος. Μεγάλη αξία έχει να μην μεταβληθεί η ταυτότητα της περιοχής, να μην υπάρχει αλλαγή νοοτροπίας του ντόπιου πληθυσμού, να ενισχυθεί η δημιουργικότητα και να υπάρχει γνώση των ικανοτήτων και δυνατοτήτων της περιοχής και όλα αυτά κάτω από την πρίσμα της βιωσιμότητας της περιοχής (Παπακωνσταντινίδης, 2002) . Ένα από τα σοβαρά θέματα της ποσότητας και ποιότητας της τοπικής ανάπτυξης είναι και το μέγεθος της μονάδας Τοπικής

Αυτοδιοίκησης. Γιατί κάποιος εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στο κοινωνικό στοιχείο ως πυρήνα οργάνωσης μιας κοινωνίας και άλλοι εστιάζουν το ενδιαφέρον στο αναπτυξιακό στοιχείο το οποίο αποτελεί ευρύτερες περιφέρειες των μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης και μεγαλύτερο πληθυσμιακό υπόβαθρο. Με τα δεδομένα αυτά προκύπτουν τα ζητήματα: α) αν θα πρέπει οι μονάδες αυτές στο μέλλον να εξασφαλίζουν προϋποθέσεις για ευρύτερη συμμετοχή του πληθυσμού στη λήψη αποφάσεων τοπικού επιπέδου ή β) αν θα πρέπει να αποτελούν βασικά κέντρα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης ευρύτερων περιοχών. Όπως και να έχει το μέγεθος των Ο.Τ.Α. αποτελεί τεχνικό και πολιτικό πρόβλημα αφού η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί τον κατεξοχήν κατάλληλο χώρο για τη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και ταυτόχρονα τον ιδανικό χώρο άσκησης των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες (Φαναριώτης, 1999) Η Τοπική Αυτοδιοίκηση επιδεικνύει μια ισχυρή τάση για διεύρυνση της αυτονομίας της σε τοπικό επίπεδο μέσα από την προσπάθεια της για διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της επί θεμάτων τοπικής σημασίας. Οι αρμοδιότητες αυτές συνιστούν επίλυση τοπικών υποθέσεων, με την έννοια ότι πρέπει να εξυπηρετούν τα συμφέροντα ευρύτερων κοινωνικών ομάδων του τόπου τους, με δικά τους μέσα και πόρους. Η επίλυση τέτοιων υποθέσεων και η τοπική αυτονομία δεν σημαίνει ότι η λειτουργία των Ο.Τ.Α. δεν έχει ανάγκη συνεπικούρησης και συνεργασιών. Η συνεργασία μπορεί να είναι «προς τα άνω» που σημαίνει στενή συνεργασία με κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς στη διαδικασία προώθησης της τοπικής ανάπτυξης, «οριζόντια συνεργασία» μεταξύ των λοιπών μονάδων τοπικής αυτοδιοίκησης ίδιου επιπέδου και συνεργασία «προς τα κάτω» δηλαδή μεταξύ των λοιπών οργανισμών επί τοπικού επιπέδου. Οι τομείς δράσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης διακρίνονται στον τομέα οικονομικής ανάπτυξης, τον τομέα κοινωνικής ανάπτυξης και στον τομέα προστασίας του περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής των κατοίκων. Οι τρεις πυλώνες της βιωσιμότητας Οικονομία – Κοινωνία – Περιβάλλον σύμφωνα με την έκθεση Brundtland,¹¹ η οποία εισήγαγε και τον όρο της βιώσιμης ανάπτυξης ταυτίζονται με τους τομείς δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Βιώσιμη ανάπτυξη ονομάζεται αυτή η ανάπτυξη η οποία ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των σημερινών γενεών, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο της απαιτήσεις των γενεών που θα ακολουθήσουν. Ο ρόλος και η σημασία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον αναπτυξιακό σχεδιασμό ενισχύεται στην σημερινή συγκυρία και λόγω των εξελίξεων σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο : α) Το Εθνικό κράτος αποκτά ρόλο κεντρικού στρατηγείου και εφαρμόζοντας την αρχή της επικουρικότητας¹² προγραμματίζει την ανάπτυξη των επιτελικών λειτουργιών του και την αποκέντρωση των δημόσιων πολιτικών. β) Οι Ευρωπαϊκές τάσεις για ενίσχυση της περιφέρειας, ενδυναμώνουν τον ρόλο των περιφερειακών και τοπικών αρχών στον σχεδιασμό και υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων και πολιτικών. γ) Οι πολίτες, στην προσπάθειά τους να αμυνθούν έναντι των

¹¹ Brundtland :Η έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη του ΟΗΕ (UN Commission on Environment and Development)

¹² Είναι μια από τις Βασικές Αρχές του Ευρωπαϊκού Δικαίου, μαζί με την αρχή ειδικής εξουσιοδότησης, την αρχή αναλογικότητας και την αρχή κοινοτικής καλής πίστης. Ορίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δρα σε τομείς που δεν αποτελούν αρμοδιότητά της μόνο όταν η δράση της εξασφαλίζει καλύτερο αποτέλεσμα από αυτό των εθνικών κυβερνήσεων ή περιφερειακών ολοκληρώσεων. <http://el.wikipedia.org>

προβλημάτων της παγκοσμιοποίησης, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα της κοινωνικής απομόνωσης, ανεργίας και πολιτισμικής ταυτότητας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Σημαντικός στόχος του αναπτυξιακού σχεδιασμού είναι να μην μεταβληθεί η ταυτότητα της περιοχής και να υπάρχει γνώση των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων της, κάτω από το πρίσμα της βιωσιμότητας της έναντι των διεθνών εξελίξεων. (Παπακωνσταντινίδης, 2002). Επομένως, ο ρόλος των Ο.Τ.Α στη τοπική ανάπτυξη, την παροχή υπηρεσιών στους πολίτες και ιδιαίτερα στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός. Εν κατακλείδι,¹³ η αναγκαιότητα διαμόρφωσης ισχυρών ΟΤΑ, απαλλαγμένων από παθογένειες, με παράλληλη εξασφάλιση επαρκών πόρων, που θα προωθούν την τοπική ανάπτυξη, έχει εμπεδωθεί πλέον τόσο στη συνείδηση των απλών πολιτών όσο και σε πολιτικό επίπεδο και στα έχοντα αποφασιστική αρμοδιότητα όργανα της Δημόσιας Διοίκησης. Η ανάγκη αυτή καθίσταται επιτακτική την παρούσα χρονική περίοδο, όπου παρατηρείται η σταδιακή υποχώρηση του κεντρικού κράτους, προς όφελος τόσο της Περιφέρειας όσο και των ΟΤΑ. Η τάση δε αυτή υποστηρίζεται και από την ΕΕ, όπως είναι γνωστόν, η οποία επικεντρώνεται τόσο στην παραγωγή πρωτογενούς ανάπτυξης όσο και στην καταπολέμηση των περιφερειακών ανισοτήτων. Η πρόκληση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι μεγάλη, αφού αυτή θα πρέπει να λειτουργήσει ως μοχλός κοινωνικής, οικονομικής και τελικά βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης, εντός περιβάλλοντος εθνικής και διεθνούς διάστασης ιδιαίτερος δυσμενούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Οι Ευρωπαϊκές κατευθύνσεις του αποκεντρωμένου αναπτυξιακού προγραμματισμού

2.1 Οι Βασικές αρχές της « Επικουρικότητας και της Εταιρικής σχέσης »

A) Η αρχή της επικουρικότητας (Παρασκευόπουλος, 1997) αποτελεί την έννοια κλειδί για τις διαδικασίες διαμόρφωσης μιας πολιτικής και λήψης αποφάσεων στα πλαίσια του πολιτειακού συστήματος της Ε.Ε. Από την πρώτη εμφάνιση της στην Ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα στις αρχές του 1970 συνδέθηκε αφενός με το δίλημμα μεταξύ συγκέντρωσης και αποκέντρωσης και αφετέρου με την προοπτική επίτευξης μιας αποδεκτής ισορροπίας μεταξύ αποτελεσματικότητας και δημοκρατικής νομιμοποίησης (δημοκρατικών εγγυήσεων) στην διαδικασία άσκησης πολιτικής. Η ενσωμάτωση της στη συνθ. Ε.Ε συνέχισε να αντανακλά τα ίδια διλήμματα. Πιο συγκεκριμένα ενώ ως κριτήριο (άρθρο 3B) (κατανομή αρμοδιοτήτων με βάση την αποτελεσματικότητα) μπορεί να επιφέρει

---

¹³ Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ, «Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Τοπική Ανάπτυξη» Κέρδος 18/2/2010

συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά αποτελέσματα , ως ουσιαστική αρχή δημοκρατικής νομιμοποίησης (άρθρο Α)(οι αποφάσεις να λαμβάνονται κατά το δυνατό πλησιέστερα στο πολίτη) αποκτά την έννοια της πρό(σ)κλήσης για αποκέντρωση , καθώς επίσης και του κρίσιμου μέσου για την άμβλυνση του Δημοκρατικού ελλείμματος της Ε.Ε. Σε κάθε περίπτωση η επικουρικότητα στοχεύει στην επίτευξη μιας ευαίσθητης ισορροπίας μεταξύ των σύγχρονων απαιτήσεων για αποτελεσματικότητα στην διαδικασία άσκησης πολιτικής και για περισσότερη δημοκρατία στο πολιτικό σύστημα της Ε.Ε. Από τον προβληματισμό που αναπτύσσεται έως σήμερα στα πλαίσια της τρέχουσας Διακυβερνητικής Διάσκεψης φαίνεται ότι η επικουρικότητα εξακολουθεί να αποτελεί της αρχή της επί οποίας στηρίζεται η ευελιξία του συστήματος διαμόρφωσης και εφαρμογής της πολιτικής στην Ε.Ε. Δεν πρέπει ωστόσο να υποτιμώνται οι εγγενείς δυσκολίες που προκύπτουν από την εφαρμογή μιας αρχής στο πλαίσιο ενός ημιδιαμορφωμένου (part-formed) συστήματος διακυβέρνησης όπως αυτό της Ε.Ε. το οποίο περιλαμβάνει πολλά στοιχεία διακυβερνητισμού (intergovernmentalism). Δεδομένου ότι η συνθήκη Ε.Ε. δεν κατανέμει συγκεκριμένες αρμοδιότητες μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης (υπερεθνικό , εθνικό, υποεθνικό) της Ε.Ε. μερικά κράτη μέλη μπορεί να ερμηνεύουν την επικουρικότητα με τέτοιο τρόπο , ώστε να αποφεύγουν στην πράξη την εφαρμογή της ισχύουσας και πιθανόν μη αρεστής σε αυτά κοινοτικής νομοθεσίας . Επιπροσθέτως ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου να αποφαινεται επι αμφισβητήσεων που αφορούν στην εφαρμογή μιας κατεξοχήν πολιτικού χαρακτήρα αρχής , παραμένει αδιευκρίνιστος . Η Ενεργοποίηση της αρχής στο πεδίο της περιφερειακής πολιτικής έδωσε στα κοινοτικά τον πρωτεύοντα ρόλο και έχει υποχρεώσει παραδοσιακά υπερ συγκεντρωτικά κράτη να αναγνωρίσουν την σημασία των υποεθνικών (περιφερειακών , τοπικών) φορέων αυτοδιοίκησης στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής αυτό η ενεργοποίηση της επικουρικότητας θεωρείται ως μια έκφανση των επιπτώσεων που έχει η διαδικασία ολοκλήρωσης στην αναδιάρθρωση του παραδοσιακού Ευρωπαϊκού έθνους – κράτους μέσω της ανακατανομής των πολιτικών αρμοδιοτήτων του . Εντούτοις σε συνθήκες αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης των πληροφοριών , των αγορών και του χρηματιστηριακού κεφαλαίου , η μοίρα των περιφερειών εξαρτάται περισσότερο από την ισχυροποίηση της Κοινωνίας των πολιτών μπορεί να αποτελέσει την πραγματική εναλλακτική λύση στην κυριαρχία του νεοφιλελευθερισμού . Οι αρχές της επικουρικότητας και της εταιρικής σχέσης και η έννοια του περιφερισμού , ως βασικά συστατικά της περιφερειακής πολιτικής της Ε.Ε. έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση και ισχυροποίηση των υποεθνικών φορέων αυτοδιοίκησης . Με αυτή την έννοια η εμπειρία από τη διαρθρωτική πολιτική αποδεικνύει ότι τόσο οι διακυβερνητικές όσο και οι νεολειτουργικές θεωρίες περιφερειακής ολοκλήρωσης είναι ανεπαρκείς επειδή συλλαμβάνουν την διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ε.Ε. , ως κυριαρχούμενη είτε από διαπραγματεύσεις μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών μελών , είτε από τα υπερεθνικά Κοινοτικά όργανα . Αυτό που διαπιστώνεται από την εξέταση της εμπειρίας ωστόσο είναι η ανάδυση του ενός συστήματος πολυεπίπεδης διακυβέρνησης (multilevel governance)

στην Ε.Ε. που χαρακτηρίζεται από τον κρίσιμο ρόλο του τρίτου επιπέδου διακυβέρνησης (περιφερειακού τοπικού) στην διαδικασία λήψης αποφάσεων . Το συγκεκριμένο όμως σύστημα αντιπροσώπευσης των περιφερειακών συμφερόντων στο υπερεθνικό επίπεδο υποδηλώνει μια μεταλλαγή του μοντέλου της ευρωπαϊκής πολιτικής οικονομίας από το νεοκορπορατιστικό παράδειγμα (κυρίαρχο σύστημα πολιτικής εκπροσώπησης των οργανωμένων συμφερόντων στα πλαίσια συγκεκριμένων δομών έθνους κράτους π.χ. Γερμανία) προς το Αμερικανικό παράδειγμα του (ασύνδετου πλουραλισμού) (disjointed pluralism) ή του “ανταγωνιστικού ομοσπονδισμού” «competitive federalism» (Streeck W., and Schmitter P.C., 1991). Το σύστημα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μια πειστική εναλλακτική λύση στο νέο-φιλελευθερισμό , ως το μοντέλο για την ευρωπαϊκή πολιτική οικονομία του μέλλοντος . Στα πλαίσια ενός τέτοιου συστήματος η αρχή της επικουρικότητας δεν θεωρείται απλώς το διαδικαστικό κριτήριο για την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και των υπερεθνικών οργάνων αλλά ένα κίνητρο για την κινητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών προς την κατεύθυνση της επίτευξης υψηλότερου επιπέδου συλλογικής δράσης προς την απόκτηση δηλαδή περισσότερης δύναμης (Metcalf, L., , 1981) Αυτή η ερμηνεία της επικουρικότητας , εξάλλου είναι περισσότερο συμβατή με τις θεωρητικές της ρίζες , που πηγάζουν πολύ πίσω στην πολιτική φιλοσοφία του 16ου - 17ου αιώνα (j Althusius)¹⁴ και κυρίως στην κοινωνική φιλοσοφία της καθολικής εκκλησίας του τέλους του 19 ου αιώνα και της περιόδου του μεσοπολέμου (Quadragesimo Anno -1931)¹⁵ Η σχηματοποίηση της αρχής την περίοδο αυτή είχε συνδεθεί με την προσπάθεια της καθολικής εκκλησίας να διατηρήσει την επιρροή της μέσα σε πολιτικά δύσκολες συνθήκες (άνοδος και επικράτηση του φασισμού) . Η επικουρικότητα είχε , τότε κυρίως ισχυρό κοινωνικοφιλοσοφικό περιεχόμενο στοχεύοντας στην προστασία των δραστηριοτήτων των ατόμων και την οργάνωση των συμφερόντων τους έναντι του κράτους . Η κρατική παρέμβαση σύμφωνα με την χριστιανοδημοκρατική παράδοση , νομιμοποιείται μόνον όταν απειλείται το κοινό καλό , μετά την αποκατάσταση του οποίου οφείλει να τερματίζεται . Σε αυτό το πλαίσιο η επικουρικότητα με την οριζόντια έννοια της εγγυάται το βοηθητικό και συμπληρωματικό ρόλο του κράτους θέτοντας επιπροσθέτως τα όρια της κρατικής παρέμβασης στην λειτουργία των κοινωνικών ομάδων. Έτσι ως βασική αρχή της φιλοσοφίας της καθολικής εκκλησίας , η επικουρικότητα συνδέεται με άλλες θεμελιώδεις αρχές , όπως αλληλεγγύη , προστασία της προσωπικότητας ,πλουραλισμός, και Κοινωνική δικαιοσύνη, που συνολικά ως σύστημα ιδεολογικών κανόνων σηματοδοτεί τη διάκριση μεταξύ της ευρωπαϊκής χριστιανό-δημοκρατικής παράδοσης και του κυρίαρχου στην Αγγλοσαξονική σχολή σκέψης φιλελεύθερου ατομικισμού (Kersbergen & Verbeek, 1994, 222). Έτσι ενώ η αρχή της επικουρικότητας με την κάθετη έννοια έχει θεσμοθετηθεί σα βασική αρχή του συστήματος αντιπροσώπευσης των περιφερειακών συμφερόντων σε χριστιανοδημοκρατικής επιρροής ομοσπονδιακά

---

¹⁴ j Althusius: Γερμανός Νομικός πολιτικός φιλόσοφος , Πνευματικός στοχαστής

¹⁵ Quadragesimo Anno -1931: Εγκύκλιος του Πάπα Πιους ΙΑ΄για την ανασυγκρότηση της Κοινωνικής Τάξης

συστήματα διακυβέρνησης της νεότερης Ευρώπης , που βασίζονται στο κορπορατισμό και είναι προσανατολισμένα προς το μοντέλο της “ Κοινωνικής Αγοράς ” (social market) , τείνει ταυτοχρόνως να αποτελεί - με την “οριζόντια” θεώρηση της χρήσιμο εργαλείο στα πλαίσια ενός πιο πλουραλιστικού , αλλά με πολλά ομοσπονδιακά στοιχεία , πολιτειακού συστήματος αυτού της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

B) Η αρχή της εταιρικής σχέσης Το περιεχόμενο της εταιρικής σχέσης (Π. Λιαργκόβας - Γ. Ανδρέου , 2007) καθορίζεται από το Άρθρο 8 του κανονισμού « περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (Συμβούλιο 1999) θεωρητικά η εταιρική σχέση συνεπάγεται « στενή ισότιμη συνεργασία και συνεχή συνεργασία» ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή , το κάθε κράτος μέλος , καθώς και των αρχών και φορέων που ορίζει το κράτος μέλος , ιδίως δε των περιφερειακών και τοπικών αρχών (περιλαμβανομένων και των περιβαλλοντικών αρχών) και των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων . Ωστόσο , στην πράξη, η σχέση των υποεθνικών δρώντων με τους υπερεθνικούς και εθνικούς εταίρους διαφοροποιείται ανάλογα με το στάδιο υλοποίησης υπό εξέταση, αλλά και ανάλογα με το εκάστοτε εθνικό πλαίσιο - χωρίς να παραγνωρίζονται ορισμένες ενδο-εθνικές διακυμάνσεις . Είναι η αρχή βάσει της οποίας οι φορείς, εθνικοί, περιφερειακοί και τοπικοί βρίσκονται σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την προετοιμασία και εκτέλεση των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και μεριμνούν για την ορθή υλοποίησή τους. Η επίτευξη των στόχων των Ταμείων επιδιώκεται στο πλαίσιο της στενής αυτής συνεργασίας, που καλείται «εταιρική σχέση», μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους. Η αρχή της εταιρικής σχέσης (ΕΕΤΑΑ, Σεπτέμβριος 2013) αναφέρεται στη συνεργασία ανάμεσα στις δημόσιες αρχές των κρατών – μελών (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο), στον ιδιωτικό τομέα και στην κοινωνία των πολιτών. Η συνεργασία αυτή βασίζεται στην ουσιαστική συμμετοχή όλων των εταίρων σε όλο τον κύκλο ζωής του εκάστοτε προγράμματος (διαβούλευση, προετοιμασία, ευκαιρίες συμμετοχής σε κάθε εταίρο, από όποιο τομέα και αν προέρχεται. Το κράτος – μέλος καλείται να οργανώσει εταιρική σχέση με: α) τις αρμόδιες περιφερειακές, τοπικές και άλλες δημόσιες αρχές, β) τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και γ) οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο φορέα που εκπροσωπεί την κοινωνία των πολιτών (περιβαλλοντικοί εταίροι, ΜΚΟ, φορείς αρμόδιοι για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού). Οι αρχές της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς αποτελούν τον κοντινότερο στον πολίτη θεσμό, έχουν σημαντικό ρόλο τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" και στην επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής. Ο διάλογος με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους αποτελεί βασικό εργαλείο στην υλοποίηση της εταιρικής σχέσης. Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι σε εθνικό επίπεδο αναγνωρισμένες οργανώσεις κοινωνικών εταίρων συμπεριλαμβάνονται στην εταιρική σχέση, τόσο οι γενικού χαρακτήρα διακλαδικές, όσο και οι τομεακές συνεργασίες, διασφαλίζοντας παράλληλα την ίση εκπροσώπηση εργοδοτών και εργαζομένων. Στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, θα πρέπει να διασφαλίζεται η ενεργός συμμετοχή των Μη

Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που αντιπροσωπεύουν την κοινωνία των πολιτών, σε τομείς όπως το περιβάλλον, η κοινωνική ένταξη, η ισότητα και η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η ενεργός συμμετοχή όλων των εταίρων, από τα πρώτα στάδια του προγραμματισμού, είναι κρίσιμη για την επιτυχή υλοποίηση των Ταμείων. Η εταιρική σχέση στοχεύει στην επίτευξη των στόχων των Κοινοτικών Ταμείων που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου. Αποτελεί βασική αρχή και προϋπόθεση για την υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής «Ευρώπη 2020», που στοχεύει σε μία έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία και κοινωνία.

2.2 Ευρωπαϊκός χάρτης τοπικής αυτονομίας

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και η διαδικασία της επικύρωσης του από τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης ξεκίνησε στις 15 Οκτωβρίου 1985. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου είναι και μέρη του Χάρτη - με εξαίρεση τα τρία μικρά κράτη του Μονακό, της Ανδόρας και του Σαν Μαρίνο. Τα νέα κράτη μέλη στο Συμβούλιο της Ευρώπης αναμένεται να επικυρώσουν τον Χάρτη το συντομότερο δυνατόν. Ο Χάρτης δεσμεύει τα κράτη μέρη που έχουν επικυρώσει την συνθήκη να εγγυώνται την πολιτική, διοικητική και οικονομική αυτονομία των τοπικών αρχών. Προνοεί ότι η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης οφείλει να αναγνωρίζεται στην εσωτερική νομοθεσία και, εάν αυτό είναι δυνατό, στο Σύνταγμα. Οι τοπικές αρχές οφείλουν να εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία, και είναι το πιο πρώιμο νομικό όργανο για την καθιέρωση της αρχής της επικουρικότητας. Οι τοπικές αρχές, ενεργώντας εντός των ορίων του νόμου, θα πρέπει να είναι σε θέση να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται ένα σημαντικό μέρος των δημοσίων υποθέσεων με δική τους αποκλειστική ευθύνη και προς το συμφέρον του τοπικού πληθυσμού. Ο Χάρτης θεωρεί ότι οι δημόσιες υποθέσεις θα πρέπει να ασκούνται κατά προτίμηση από αρχές που είναι εγγύτερα προς τους πολίτες, ενώ ένα υψηλότερο επίπεδο διοίκησης θεωρείται κατάλληλο μόνο όταν ο συντονισμός ή η παραχώρηση των αρμοδιοτήτων είναι αδύνατη ή λιγότερο αποτελεσματική στο αμέσως κατώτερο διοικητικό επίπεδο. Για το σκοπό αυτό, ο Χάρτης θέτει τις προϋποθέσεις που αφορούν την προστασία των ορίων των τοπικών αρχών, την ύπαρξη των κατάλληλων διοικητικών δομών και πόρων για την εκπλήρωση της αποστολής τους, τους όρους υπό τους οποίους οι αρμοδιότητες αυτές θα ασκούνται, τους οικονομικούς πόρους των τοπικών αρχών και την νομική προστασία της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα όρια της διοικητικής εποπτείας των τοπικών αρχών εκτείνονται μέχρι τον έλεγχο νομιμότητας της δράσης τους.

2.3 Περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική (Παπαδασκαλόπουλος, Χριστοφάκης, 2005) ή απλά όπως έχει επικρατήσει, η Περιφερειακή Πολιτική, αποτελεί βασική αναπτυξιακή πολιτική των σύγχρονων κρατών. Συγκεκριμένα, μετά τη

μεγάλη οικονομική κρίση της περιόδου 1929-33, αλλά κυρίως μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους, η χωρική έκφραση των οικονομικών προβλημάτων αποτέλεσε αντικείμενο ενδιαφέροντος τόσο των θεωρητικών αναζητήσεων, όσο και των οικονομικών πολιτικών των περισσότερων χωρών του κόσμου. Έτσι, αρχίζει να στοιχειοθετείται σταδιακά ένα νέο πεδίο της Οικονομικής Επιστήμης, η Οικονομική του Χώρου, που συνοδεύεται και από τον εφαρμοσμένο της κλάδο, την Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική (Ν.Κόνσολας, 1997)

Ειδικότερα, οι οικονομικές συνέπειες του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, αλλά κυρίως η κρίση του 1929, έθεσαν πιο επιτακτικά το θέμα της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού της αγοράς και των τιμών στην αυτόματη ρύθμιση των οικονομικών σχέσεων και στην επίτευξη της ισορροπίας των οικονομικών συστημάτων. Το οικονομικό «δόγμα» που αναπτύχθηκε την εποχή εκείνη, υπό την επίδραση των θεωρητικών απόψεων του Keynes (1936), έθεσε τις βάσεις για την ενίσχυση και επέκταση των παρεμβατικών κρατικών. Έτσι, τόσο στη Δυτική Ευρώπη και στην Αμερική, όσο και στην τότε Σοβιετική Ένωση, εφαρμόστηκαν διάφορες μορφές κρατικών παρεμβάσεων για την υποβοήθηση καθυστερημένων περιοχών και την οργάνωση των πόλεων που αδυνατούσαν να συνέλθουν από τις οδυνηρές επιπτώσεις της κρίσης. Ουσιαστικά όμως και πριν από το 1930 εφαρμόστηκαν κάποιες αποσπασματικές κυρίως δράσεις, που σχεδιάζονταν ad hoc, για στην αντιμετώπιση αναπτυξιακών προβλημάτων του χώρου, με έμφαση σε προβληματικές και καθυστερημένες περιοχές (Χατζημιχάλης, 1992)¹⁶, χωρίς όμως να υπόκεινται σ' ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο Περιφερειακής Πολιτικής. Η συστηματική θεμελίωση της Περιφερειακής Πολιτικής γίνεται μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

2.3.1. Κύριες φάσεις της Ελληνικής Περιφερειακής Πολιτικής

Η εμφάνιση και θεμελίωση της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ελλάδα ακολουθεί την πορεία των ευρωπαϊκών χωρών. Ο περιφερειακός προγραμματισμός αρχίζει σταδιακά μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, σχεδόν παράλληλα με την προσπάθεια αναπτυξιακού προγραμματισμού σε εθνικό επίπεδο και συμπληρώνεται με διάφορα νομοθετήματα για την ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς επίσης και με τη σταδιακή βελτίωση του πλαισίου προγραμματισμού και διοικητικής αποκέντρωσης της χώρας. Ωστόσο, για αρκετό καιρό δεν μπορούμε να μιλάμε για μία συστηματική πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης, αλλά βασικά για μία πρακτική χρηματοδότησης μεμονωμένων έργων εκτός συγκεκριμένου

---

¹⁶. Μερικά σημαντικά παραδείγματα εφαρμογής προγραμμάτων στο χώρο πριν από το 1930 είναι: ο προγραμματισμός των χρήσεων γης στην Κοιλιάδα του Ρήνου το 1915, τα περιφερειακά προγράμματα στη Νότια Ουαλία το 1920 (South Wales Regional Survey) και στο Doncaster το 1922 (Doncaster Plan). Επίσης και στην Αμερική, το 1920 η δημιουργία της αναπτυξιακής εταιρείας «Regional Plan Association of New York» είχε ως κύριο σκοπό την ανάπτυξη της ευρύτερης περιφέρειας της Νέας Υόρκης, ενώ λίγο αργότερα στην τότε Σοβιετική Ένωση η περιφερειακή ανάπτυξη είχε πάρει μία διαφορετική κατεύθυνση χωροθετώντας βιομηχανικά συμπλέγματα και οργανώνοντας νέες πόλεις.

προγραμματικού πλαισίου. Το σκηνικό αυτό αλλάζει ουσιαστικά με την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και πιο συγκεκριμένα με την έναρξη της εφαρμογής των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ) το 1986, που για πρώτη φορά τίθεται σε εφαρμογή η διαδικασία εκπόνησης και υλοποίησης πολυταμειακών περιφερειακών (και τομεακών, με σαφή χωρική διάσταση) επιχειρησιακών προγραμμάτων. Ειδικότερα, η διαχρονική πορεία της Περιφερειακής Πολιτικής στην Ελλάδα ακολουθεί πέντε περιόδους (Χριστοφάκης, Παπαδασκαλόπουλος, 2002)

1η Περίοδος (1948-1964)

Αναφέρεται στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο και στην προσπάθεια ανασυγκρότησης της χώρας. Ήδη από το 1948 είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται δράσεις για την ενίσχυση της βιομηχανικής ανάπτυξης στις περιφέρειες και για την προστασία της επαρχιακής βιομηχανίας. Αφορούσαν κυρίως αυξημένες αποσβέσεις, παρακρατήσεις κερδών για να επενδυθούν σε επεκτάσεις κ.λπ. Ουσιαστικά ωστόσο, η πορεία θεμελίωσης της Περιφερειακής Πολιτικής στη χώρα μας αρχίζει στο τέλος της δεκαετίας του 1950, μαζί με τις πρώτες προσπάθειες προγραμματισμού της εθνικής οικονομικής ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, για πρώτη φορά στο «Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 1960-1964» τέθηκε η ανάγκη άσκησης Περιφερειακής Πολιτικής για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων.

2η Περίοδος (1964-79)

Η περίοδος αυτή χωρίζεται σε δύο υποπεριόδους. Η πρώτη αφορά στη δεκαετία 1964-74, που χαρακτηρίζεται από την καθιέρωση χρηματοδοτικών κινήτρων, το διαχωρισμό των περιφερειών ανάλογα με το αναπτυξιακό τους επίπεδο, την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων για υπανάπτυκτες περιοχές, την ίδρυση Βιομηχανικών Περιοχών, την υποτυπώδη ενίσχυση πολιτικού συστήματος αστικών κέντρων, την ενεργοποίηση των Υπηρεσιών Περιφερειακής Ανάπτυξης κ.ά.

Η δεύτερη, 1975-1979 περιλαμβάνει την πρώτη μεταπολιτευτική περίοδο, στη διάρκεια της οποίας η Περιφερειακή Πολιτική ενισχύεται περαιτέρω με την υιοθέτηση ειδικών νομοθετημάτων και την εκπόνηση ειδικών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα, δίνεται έμφαση στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών, καθιερώνεται η ενίσχυση των επιχειρήσεων ανάλογα με τον κλάδο που ανήκουν, δίνονται πιστωτικά κίνητρα με ειδικά προγράμματα περιοχών (π.χ. για το νομό Έβρου) κ.λ.π.

3η Περίοδος (1980-86)

Η ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) συνοδεύεται από μία προσπάθεια σταδιακής σύνδεσης της ελληνικής Περιφερειακής Πολιτικής με την Περιφερειακή Πολιτική της Ε.Ο.Κ. Κορύφωση αυτής της προσπάθειας αποτελούν η ψήφιση του Νόμου 1116/81,

που κύριο χαρακτηριστικό του είναι η εντατικοποίηση των παρεμβάσεων με την καθιέρωση των επιδοτήσεων κεφαλαίου με περιφερειακή κλιμάκωση, η εκπόνηση του πρώτου ειδικού «Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-1985», η είσπραξη των πρώτων ενισχύσεων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και των πρώτων δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Ακολουθεί η ψήφιση του Νόμου 1262/82, ο οποίος ενισχύει τις αποκεντρωτικές διαδικασίες και η κατάρτιση του «Πενταετούς Προγράμματος 1983-1987», στο οποίο καθιερώνεται η διαδικασία του «Δημοκρατικού Προγραμματισμού» μέσω της ενεργούς συμμετοχής των τοπικών φορέων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και προγραμματισμού.

4η Περίοδος (1986-2006)

Η έναρξη της περιόδου αυτής σηματοδοτείται με την εφαρμογή των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ), 1986-1992, τα οποία δρομολογούν μια μεγάλη στροφή στο πλαίσιο και στις μεθόδους άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής. Κύρια χαρακτηριστικά του νέου πλαισίου είναι η σύνταξη ολοκληρωμένων πολυετών και πολυταμειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, με προκαθορισμένους πόρους για κάθε έτος εφαρμογής, τα οποία στηρίζονται σε μια αναλυτική αποτύπωση της κατάστασης κάθε περιφέρειας και σε μια διατυπωμένη ιεράρχηση στόχων, στην ομαδοποίηση των έργων σε συγκεκριμένα μέτρα ανά στόχο, στη δημιουργία θεσμών παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των προγραμμάτων και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων τους. Τα ΜΟΠ αποτέλεσαν το «πρόπλασμα» των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ), τριών μέχρι το 2006, (1989-1993, 1994-1999 και 2000-2006). Η ελληνική Περιφερειακή Πολιτική εντάσσεται πλέον λειτουργικά στις διαδικασίες της Περιφερειακής Πολιτικής της Κοινότητας. Από την έναρξη του πρώτου ΚΠΣ το 1989 μέχρι και την ολοκλήρωση του τρίτου το 2006, η Ελλάδα απολαμβάνει το μέγιστο των ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), καθώς εντάσσεται όλη στις περιφέρειες της ΕΕ με το μέγιστο βαθμό προβληματικότητας, δηλαδή στις περιφέρειες του Στόχου 1 της Διαρθρωτικής Πολιτικής της Ένωσης (αφού όλες οι περιφέρειες παρουσίασαν και για τις τρεις προγραμματικές περιόδους, κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο του 75% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ, που είναι το κριτήριο ένταξης στο Στόχο 1).

Σ' αυτή την περίοδο επίσης, ο Νόμος 1622/86 για τη συγκρότηση των Περιφερειών της χώρας, οι Νόμοι 2218/1994 και 2240/1994 για τη θεσμοθέτηση και λειτουργία του Δεύτερου Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γενικότερα για την ενίσχυση της αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και ο Νόμος 2539/97 για την ανασυγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσω του οποίου προέκυψαν οι 1.033 νέοι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ, διαμορφώνουν το θεσμικό πλαίσιο της Περιφερειακής Πολιτικής. Τέλος, οι διάφοροι Αναπτυξιακοί Νόμοι που προωθήθηκαν τα τελευταία χρόνια (1892/90, 2234/94, 2601/98 και 3299/04) για την παροχή επενδυτικών κινήτρων με χωρική διαφοροποίηση, συμπληρώνουν το πλαίσιο αυτό.

5η Περίοδος (2007-2013) ΕΣΠΑ

Το έτος 2007 αποτελεί σημείο σταθμό για την ελληνική Περιφερειακή Πολιτική και τον Προγραμματισμό. Η πολυάριθμη διεύρυνση της ΕΕ, στις αρχές της νέας χιλιετίας, από 15 σε 25 μέλη αφενός και αφετέρου η βελτίωση του επιπέδου ανάπτυξης ορισμένων περιφερειών της χώρας λόγω των επιδράσεων της πολυετούς προσπάθειας μείωσης του χάσματος με τις λοιπές περιφέρειες της Ένωσης, έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό, για πρώτη φορά στην ιστορία των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων μέσω των ΚΠΣ, ελληνικών περιφερειών από τα προγράμματα της μέγιστης Κοινοτικής συνδρομής του Στόχου 1 της νέας προγραμματικής περιόδου (2007-13).

Στη νέα αυτή προγραμματική περίοδο δρομολογούνται επίσης σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες του προγραμματισμού και της άσκησης της Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ και κατ' επέκταση των χωρών – μελών της. Η προσπάθεια γενναίας μεταρρύθμισης της Κοινοτικής Διαρθρωτικής Πολιτικής αντικατοπτρίζεται πρωταρχικά στους νέους στόχους προτεραιότητας για τις ενισχυόμενες δράσεις και στην αντικατάσταση του καθιερωμένου πλέον όρου των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) από το νέο όρο Εθνικά Πλαίσια Στρατηγικής Αναφοράς (ΕΠΣΑ), παράλληλα με τη διαδοχή του σχετικά νεότερου όρου των Σχεδίων Ανάπτυξης (ΣΑ) από τα Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια Ανάπτυξης (ΕΣΣΑ). Το αναπτυξιακό πρότυπο¹⁷ της περιόδου αυτής στην Ελλάδα εδράζεται στους εξής πυλώνες:

Δυναμική και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη στην Περιφέρεια

Ανταποδοτική επένδυση στο Ανθρώπινο κεφάλαιο

Ελκυστικότητα για επιχειρηματική δραστηριότητα

Ποιοτική διαβίωση για όλους

Οι προτεραιότητες αυτές εξειδικεύονται σε θεματικό οριζόντιο επίπεδο σε περιφερειακό επίπεδο και σε χωρικό επίπεδο ως εξής:

Σε θεματικό επίπεδο το ΕΣΠΑ 2007 -2013 προσδιορίζει 6 στρατηγικούς στόχους σε οι οποίοι αντιστοιχούν σε ισάριθμες θεματικές προτεραιότητες :

Στρατηγικός στόχος 1 : Αναβάθμιση της θέσης της ελληνικής Οικονομία στο Διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο : Θεματική προτεραιότητα 1 :Εξωστρέφεια και ενίσχυση του επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

---

¹⁷ Π. Λιαργκόβας - Γ. Ανδρέου , 2007. *Η νέα πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήση . σελ 227-231

Στρατηγικός στόχος 2: Ανάδειξη του ανθρώπινου Δυναμικού και της γνώσης προτεραιότητα στην εκπαίδευση και έρευνα : Θεματική προτεραιότητα 2: Επένδυση στην κοινωνία της γνώσης Καινοτομία.

Στρατηγικός στόχος 3: Ανάπτυξη μηχανισμών για περισσότερες θέσεις εργασίας ως το 2013 ενδυνάμωση κοινωνικής συνοχής : Θεματική προτεραιότητα 3 : Ενίσχυση απασχόλησης ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.

Στρατηγικός στόχος 4 : Αναμόρφωση αποδοτική λειτουργία Δημόσια διοίκησης : Θεματική προτεραιότητα 4 : :Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του θεσμικού περιβάλλοντος.

Στρατηγικός στόχος 5: Αειφόρος ανάπτυξη , Ανάδειξη πολιτιστικού προϊόντος : Θεματική προτεραιότητα 2: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής.

Στρατηγικός στόχος 6: Βελτίωση ελκυστικότητας της χώρας αναβάθμιση ανταγωνιστικότητας : Θεματική προτεραιότητα 6: Ενίσχυση φυσικών και τεχνολογικών δομών προσπελασιμότητας. Η οριζόντια προσέγγιση προσέγγιση της στρατηγικής της ανάπτυξης συνδυάζεται κατά περιφέρειες. Βασικό στοιχείο για την διαμόρφωση της αναπτυξιακής στρατηγικής κάθε περιφέρειας αποτελεί η στρατηγική εξειδίκευση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Έτσι οι περιφέρειες της χώρας αντιμετωπίζονται σε τρεις ενότητες από πλευράς επιλεξιμότητας σύμφωνα με τους κανονισμούς των ταμείων :τις περιφέρειες αμιγούς στόχου 1 στις οποίες θα πρέπει να καλυφθεί η απόσταση που τις χωρίζει από τον εθνικό και κοινοτικό μέσο όρο. Στις περιφέρειες φυσικής σύγκλισης (σταδιακής εισόδου ή phase in) και σε αυτές της στατιστικής σύγκλισης (σταδιακής εξόδου) περιφέρειες που εντάσσονται στον στόχο 1 και πλεονεκτούν έναντι των περιφερειών αμιγούς σύγκλισης μόνο σε ορισμένα από τα βασικά τους χαρακτηριστικά : τα ευνοϊκά τους στοιχεία είναι ασθενέστερα , ενώ αυτά που οδηγούν σε καθυστέρηση εντονότερα από τα αντίστοιχα της προηγούμενης κατηγορίας. Σε σύγκριση με τα προηγούμενα κοινοτικά πλαίσια στήριξης ο στρατηγικός σχεδιασμός για την περιφερειακή ανάπτυξη κατά την περίοδο 2007- 2013 διαφοροποιείται όσον αφορά την μεγαλύτερη έμφαση στην καινοτομία , την επιχειρηματικότητα ην γνώση την παιδεία και τον πολιτισμό, το περιβάλλον και τη διοικητική ανασυγκρότηση.

2.3.2 Ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία.

Πριν από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι αναπτυξιακές αποκλείσεις μεταξύ των περιφερειών αντιμετωπίζονταν σε εθνικό αποκλειστικά επίπεδο. Σήμερα όμως, η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναπτύσσει συγκεκριμένη περιφερειακή πολιτική και αποτελεί ίσως τον καθοριστικότερο παράγοντα ανάπτυξης των περιφερειών του κάθε κράτους μέλους της.

Για την μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων η ΕΕ βασίζεται σε τέσσερα Διαρθρωτικά Ταμεία: 1) στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), 2) στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) , 3) στο Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΓΠΕ) και 4) Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) και στο Ταμείο Συνοχής το οποίο δημιουργήθηκε το 1993 για τη χρηματοδότηση έργων υποδομής στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος στα κράτη μέλη με ΑΕΠ χαμηλότερο από το 90% του Μ.Ο. της ΕΕ. Τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία αποτελούν τους κυριότερους μηχανισμούς παρέμβασης που διαθέτει η Ένωση για την προώθηση του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και συνεισφέρουν σημαντικά στην περιφερειακή ανάπτυξη. Υπηρετούν την αλληλεγγύη μεταξύ των Ευρωπαίων, λόγω της συμβολής τους στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην πραγματοποίηση επενδύσεων σε μέσα υποδομής και ενεργειών κατάρτισης στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες. Η λειτουργία τους διέπεται από ένα κοινό σύνολο κανόνων βάσει των οποίων η χορήγηση των κοινοτικών ενισχύσεων εξασφαλίζεται στο πλαίσιο μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών προγραμμάτων που εγκρίνονται από τις τοπικές αρχές. Συγκεκριμένα:

- το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) χρηματοδοτεί υποδομές, παραγωγικές επενδύσεις για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, έργα τοπικής ανάπτυξης και ενισχύσεις στις μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ),
- το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), προωθεί την προσαρμογή του ενεργού πληθυσμού στις μεταβολές της αγοράς εργασίας καθώς και την επαγγελματική ένταξη των ανέργων και των μειονεκτουσών ομάδων, κυρίως χρηματοδοτώντας δράσεις κατάρτισης και συστήματα ενισχύσεων για προσλήψεις,
- το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΓΠΕ-, Τμήμα Προσανατολισμού), χρηματοδοτεί δράσεις αγροτικής ανάπτυξης και ενίσχυσης στους γεωργούς, ιδίως στις περιοχές που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη καθώς επίσης και στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής στην υπόλοιπη Ένωση,
- το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ) το οποίο χρηματοδοτεί τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση στον τομέα της αλιείας.

Η Χρηματοδότηση των Διαρθρωτικών Ταμείων δίνεται με τη μορφή μη επιστρεπτέων ενισχύσεων και όχι δανείων. Τα χρήματα διοχετεύονται μέσω διετών και εξαετών αναπτυξιακών προγραμμάτων, για τα οποία γίνονται διαπραγματεύσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κάθε κράτους-μέλους, ενώ στη συνέχεια υλοποιούνται σε συνεργασία με τις αντίστοιχες περιφερειακές και τοπικές αρχές. Τα προγράμματα αυτά καθορίζουν τις προτεραιότητες και τα μέτρα που είναι επιλέξιμα για χρηματοδοτική στήριξη.

2.3.3 Στρατηγικές προτεραιότητες της τρέχουσας Περιφερειακής Πολιτικής 2014 -2020

Για την τρέχουσα περίοδο 2014-2020, η Επιτροπή προτείνει ένα απλοποιημένο πλαίσιο με δύο στόχους, δηλαδή «επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» στα Κράτη Μέλη και τις περιφέρειες, και «ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία». Αυτή η πρόταση αντανάκλα την ευθυγράμμιση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», όπου όλες οι περιφέρειες συμβάλλουν στο συνολικό στόχο για επενδύσεις στην απασχόληση και στην ανάπτυξη, αλλά διαφοροποιούνται τα μέσα και το πεδίο δραστηριότητας ανάλογα με το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Το πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής καθορίζεται για περίοδο 7 ετών. Τα στάδια υλοποίησης της πολιτικής είναι τα ακόλουθα: Ο προϋπολογισμός των διαρθρωτικών ταμείων και οι κανόνες χρησιμοποίησής του αποφασίζονται από κοινού από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βάσει πρότασης της Επιτροπής. Οι αρχές και προτεραιότητες της πολιτικής για τη συνοχή καθορίζονται μέσω διαδικασίας διαβούλευσης μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών της ΕΕ. Οι κοινοτικοί στρατηγικοί προσανατολισμοί για τη συνοχή χρησιμοποιούνται από τις εθνικές και περιφερειακές αρχές για τη συμμόρφωση του προγραμματισμού τους με τις συμφωνηθείσες προτεραιότητες της ΕΕ. Κάθε χώρα καταρτίζει ένα εθνικό στρατηγικό πλαίσιο αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο οφείλει να διαβιβάζει στην Επιτροπή εντός πέντε μηνών από την έγκριση των στρατηγικών προσανατολισμών για τη συνοχή. Το πλαίσιο αναφοράς σκιαγραφεί τη στρατηγική της χώρας και προτείνει έναν κατάλογο επιχειρησιακών προγραμμάτων. Στη συνέχεια, η Επιτροπή έχει περιθώριο τριών μηνών για να διατυπώσει τις απόψεις της και μπορεί να ζητήσει συμπληρωματικές πληροφορίες. Η Επιτροπή επικυρώνει το ΕΣΠΑ, καθώς και κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ). Τα ΕΠ αποτυπώνουν τις προτεραιότητες της χώρας ή/και των περιφερειών. Στον προγραμματισμό και στη διαχείριση των ΕΠ μπορούν να συμμετέχουν εργαζόμενοι, εργοδότες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Για την περίοδο 2007-13 εγκρίθηκαν 455 επιχειρησιακά προγράμματα. Τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποιούνται από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειές τους. Τούτο συνεπάγεται την επιλογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση χιλιάδων έργων. Αρμόδιες για την οργάνωση αυτής της διαδικασίας είναι οι «διαχειριστικές αρχές» που ορίζονται για κάθε χώρα ή/και περιφέρεια. Η Επιτροπή δεσμεύει τις δαπάνες (προκειμένου να καταστήσει δυνατό για κάθε χώρα να αρχίσει να δαπανά για τα προγράμματά της). Η Επιτροπή καταβάλλει σε κάθε χώρα τις πιστοποιηθείσες δαπάνες. Η Επιτροπή συμμετέχει στην παρακολούθηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων από κοινού με την εκάστοτε χώρα.

Η πολιτική συνοχής 2014 - 2020

Για την περίοδο 2007 - 2013, η χώρα μας χρηματοδοτείται συνολικά με το ποσό των €20,4 δις. Στην Ελλάδα, όλες οι περιφέρειες χρηματοδοτούνται από τον στόχο της σύγκλισης εκτός από αυτών της Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου, που είναι Περιφέρειες της “στατιστικής σταδιακής εισόδου” και

χρηματοδοτούνται μόνο από το δεύτερο στόχο, της Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας, διότι, σύμφωνα με τον κανονισμό των διαρθρωτικών ταμείων, έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ μικρότερο του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25, αλλά μεγαλύτερο του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 15 χωρών - μελών (στοιχεία 2006). Επιπλέον, οι Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας και Αττικής ανήκουν στις “Περιφέρειες στατιστικής σταδιακής εξόδου”, που είναι οι περιφέρειες με μεταβατική χρηματοδότηση, λόγω του γεγονότος ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε αυτές είναι άνω του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25, αλλά μικρότερο του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 15 (στοιχεία 2006).

Σημαντικό νέο στοιχείο διαφοροποίησης του νέου σχεδιασμού, που αλλάζει όλα τα δεδομένα για την Ελλάδα, είναι το μοντέλο προσδιορισμού των περιφερειών. Όπως συμβαίνει σήμερα, η υποστήριξη θα διαφοροποιείται μεταξύ των περιφερειών με βάση το επίπεδο της οικονομικής τους ανάπτυξης (που μετρά το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ), με σαφή διαχωρισμό μεταξύ “λιγότερο” και “περισσότερο” ανεπτυγμένων περιφερειών. Για να γίνει πιο ομαλή η μετάβαση μεταξύ αυτών των δύο κατηγοριών και να εξασφαλιστεί η δικαιότερη μεταχείριση των περιφερειών με παρόμοιο επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, θα μπορούσε να τεθεί το ερώτημα της αντικατάστασης του σημερινού συστήματος σταδιακής εξόδου και σταδιακής εισόδου από ένα απλούστερο σύστημα με μια νέα ενδιάμεση κατηγορία περιφερειών. Σε αυτή την κατηγορία θα περιλαμβάνονται και οι περιφέρειες που, επί του παρόντος, είναι επιλέξιμες βάση του στόχου “σύγκλισης”, αλλά το ΑΕγχΠ τους είναι υψηλότερο από το 75% του κοινοτικού μέσου όρου σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές. Συνεπώς για πέντε περιφέρειες της Ελλάδας, στην τρέχουσα περίοδο, θα ισχύσει το νέο σύστημα της ενδιάμεσης περιφέρειας. Στα συμπεράσματα της 5ης έκθεσης συνοχής της Ε.Ε. υπάρχουν σημαντικές επισημάνσεις για την ανάπτυξη των περιφερειών, όπως: α) Οι διαφορές μεταξύ των περιφερειών της Ε.Ε. έχουν μικρύνει (διαφορές ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ), β) οι περισσότερες ανεπτυγμένες περιφέρειες τώρα είναι πιο ανεπτυγμένες λόγω του ότι έγιναν περισσότερο καινοτόμες και διαθέτουν πιο καταρτισμένο προσωπικό. Έτσι, στο πλαίσιο του νέου πολυετούς χρηματοδοτικού πλαισίου ο προϋπολογισμός για τα διαρθρωτικά ταμεία παραμένει ο ίδιος στα επίπεδα 2013 - 2017 (αφού αναπτύχθηκαν οι περιφέρειες). Οι μεγάλοι χαμένοι είναι οι περιφέρειες σε μετάβαση, οι ενδιάμεσες περιφέρειες, που θα χρηματοδοτηθούν με μόλις €38,9 δις, δηλαδή 29 περιφέρειες και ολόκληρη η Κύπρος (αφού όλη η χώρα έχει χαρακτηριστεί με περιοχές “σταδιακής εισόδου” και άρα θα μπουν στην κατηγορία των “ενδιάμεσων περιφερειών”). Έτσι, για την Ελλάδα και για τις πέντε περιφέρειες, που θα βρεθούν στο καθεστώς των “ενδιάμεσων περιφερειών”, η συνολική χρηματοδότηση υπολογίζεται ότι μπορεί να μην ξεπερνά τα €3,5 δις (τιμές 2011), όταν για την προηγούμενη περίοδο μόνο η Περιφέρεια Αττικής έχει συνολικό προϋπολογισμό από την κοινοτική συμμετοχή €2,4 δις. Με δεδομένα προ κρίσης η κατανομή στην Ελλάδα οι επιμέρους προϋποθέσεις, που προτείνει Κομισιόν και εισάγονται για πρώτη φορά, δημιουργούν νέα δεδομένα για την κοινοτική χρηματοδότηση της χώρας μας. Κατ’ αρχάς, στις προτάσεις της η Κομισιόν για τον καθορισμό του βιοτικού επιπέδου, δηλαδή

του κατά κεφαλήν εισοδήματος των περιφερειών, δεν λαμβάνει πλήρως υπόψη τη μεγάλη ύφεση στην Ελλάδα την τελευταία τετραετία που συρρίκνωσε το ΑΕΠ. Την περίοδο 2009-2011 το ΑΕΠ υποχώρησε περίπου 14 μονάδες στη χώρα μας, ποσοστό που φέτος θα φτάσει αθροιστικά το 20%. Ωστόσο, η Επιτροπή λαμβάνει για τον καθορισμό του πλούτου κάθε περιφέρειας την τριετία 2008 - 2010 και όχι το 2011 και το 2012, που στην Ελλάδα σημειώθηκε η μεγαλύτερη υποχώρηση του ΑΕΠ. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι όσο λιγότερες φτωχές περιφέρειες έχει στα χαρτιά μια χώρα, τόσο λιγότερα χρήματα παίρνει. Το δεύτερο αρνητικό στοιχείο είναι η εισαγωγή των κυρώσεων κατά των χωρών που δεν τηρούν τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής. Μέχρι τώρα κινδύνευαν με διακοπή των χρηματοδοτήσεων μόνο από το Ταμείο Συνοχής. Στο εξής, η διακοπή των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων θα αφορά όλα τα διαρθρωτικά ταμεία, δηλαδή το σύνολο των χρηματοδοτήσεων. Με άλλα λόγια, η δημοσιονομική πειθαρχία - με πρόταση της Γερμανίας - θα αποτελεί προϋπόθεση και για τη χορήγηση των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων. Ένα τρίτο πρόβλημα, που θα πρέπει να αντιμετωπίσει η χώρα μας, έχει να κάνει με την πρόταση που προβλέπει ότι σε κανένα κράτος - μέλος οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις δεν θα μπορούν να ξεπερνούν το 2,5% του ΑΕΠ, τη στιγμή που στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια οι κοινοτικές χρηματοδοτήσεις κάλυπταν μέχρι και το 4% του ΑΕΠ. Μάλιστα, μετά την τεράστια υποχώρηση του ΑΕΠ στην Ελλάδα, το ποσοστό των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων επί του ΑΕΠ είναι αδύνατο να μην ξεπερνάει το 2,5%. Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, η χώρα μας θα υποστεί σημαντικές απώλειες πόρων. Το μόνο θετικό, που προτείνει η Κυπριακή Προεδρία, είναι οι χώρες που υλοποιούν προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής να έχουν μια ιδιαίτερη μεταχείριση στο θέμα της συγχρηματοδότησης των προγραμμάτων. Αυτό θα γίνεται μέσω μιας αύξησης της τάξης του 10% του ποσοστού της κοινοτικής συγχρηματοδότησης, χωρίς να τροποποιείται το συνολικό ποσό που θα λαμβάνουν στη διάρκεια της επταετίας. Αλλαγές και στόχοι για την περίοδο 2014 -2020. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στόχος των αλλαγών στο πρόγραμμα συνοχής 2014 - 2020 είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της απόδοσης. Επιδιώκεται, να δοθεί βαρύτητα στα αποτελέσματα (κοινοί δείκτες, δείκτες για τα επιμέρους προγράμματα, υποβολή εκθέσεων, παρακολούθηση και αξιολόγηση), να υπάρχει πλαίσιο απόδοσης για όλα τα προγράμματα (σαφείς και μετρήσιμοι στόχοι και ορόσημα), αποθεματικό επίδοσης (5% εθνικών κατανομών/ανά κράτος-μέλος, τα ταμεία και κατηγορία περιφέρειας), εκ των προτέρων όροι (διασφάλιση ότι έχουν τεθεί σε εφαρμογή όροι αποτελεσματικών επενδύσεων) και μακροοικονομικοί όροι (ευθυγράμμιση με τη νέα οικονομική διακυβέρνηση). Και δείκτες για την αξιολόγηση της προόδου σε σχέση με τους στόχους της στρατηγικής “Ευρώπη2020”, αποτελεσματικότητα μέσω ενός πλαισίου απόδοσης, αποδοτικότητα μέσω της ενίσχυσης της διοικητικής ικανότητας και του περιορισμού της γραφειοκρατίας. Επίσης, επιδιώκει κοινούς κανόνες - ταμεία, που καλύπτονται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (πολιτική συνοχής, αγροτική ανάπτυξη και πολιτική για τη θάλασσα και την αλιεία), δυνατότητα πολυταμειακών προγραμμάτων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής), εκσυγχρονισμένο σύστημα υλοποίησης (εναρμονισμένοι κανόνες για την επιλεξιμότητα και τη

βιωσιμότητα των πράξεων), μεγαλύτερη χρήση απλουστευμένων δαπανών, σύνδεση πληρωμών με αποτελέσματα, e-Cohesion: “υπηρεσία ενιαίας εξυπηρέτησης” για τους δικαιούχους και αναλογικούς ελέγχους. Ο κατάλογος θεματικών στόχων περιλαμβάνει: Έρευνα και Καινοτομία, Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών(ΤΠΕ),Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ), Μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα, Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, καθώς επίσης Πρόληψη κακοδιαχείριση κινδύνων ,Προστασία του περιβάλλοντος & αποτελεσματική διαχείριση πόρων, Βιώσιμες μεταφορές & άρση προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων, Απασχόληση & υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, Κοινωνική ένταξη & καταπολέμηση της φτώχειας, Εκπαίδευση, Απόκτηση δεξιοτήτων & δια βίου μάθηση, Ενίσχυση θεσμικής ικανότητας.

2.3.4 Το προγραμματικό πλαίσιο για την περίοδο 2014 – 2020 και η Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η ΕΕ στο πλαίσιο της νέας Πολιτικής Συνοχής¹⁸, θα διαθέσει μέσω των διαρθρωτικών ταμείων περί τα 376 δις ευρώ τα έτη 2014 – 2020. Σε επίπεδο χώρας, η κατανομή των πόρων για τη νέα περίοδο αναμένεται (σε πλήρη αντίφαση με την τρέχουσα επιτακτική ανάγκη στήριξης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης) , να είναι σημαντικά μικρότερη, σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, γεγονός το οποίο πρακτικά οφείλεται στον τρόπο που έχει υιοθετήσει και αποφασίσει η ΕΕ να ακολουθεί, σχετικά με τον υπολογισμό των κατανομών. Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό αυτό, λαμβάνονται υπόψη δεδομένα ΑΕΠ και απασχόλησης για την περίοδο 2007 – 2008, χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα δεν είχε πρακτικά εισέλθει στα έτη της κρίσης χρέους και το επίπεδο ανάπτυξης, εν πολλοίς, παρουσίαζε πολλά συμπτώματα πλασματικότητας, όπως αποδείχτηκε από την καταβαράθρωση των εισοδημάτων τα επόμενα έτη 2009, 2010, 2011, κατά τα οποία το ΑΕΠ παρουσίασε δραστική μείωση. Το θέμα αυτό, δηλαδή ο τρόπος μέτρησης του επιπέδου ανάπτυξης (που συνεπάγεται μικρότερη κατανομή σε πόρους), είναι υπό διαπραγμάτευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτελεί προτεραιότητα της ελληνικής κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση όμως, εάν δεν υιοθετηθεί κάποια έκτακτη πολιτική πρόσθετης στήριξης της ΕΕ συνολικά για τις χώρες που δοκιμάζονται από την κρίση χρέους, η Ελλάδα αλλά και όσοι εταίροι - δικαιούχοι προσβλέπουν στην αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, θα πρέπει να προετοιμαστούν και να σχεδιάσουν ώριμες και «εμπροσθοβαρείς» πολιτικές με στόχο την αξιοποίηση των μειωμένων αυτών πόρων. Στη λογική αυτή, παρουσιάζονται δυνατότητες που δίνουν οι υπό διαμόρφωση κανονισμοί της νέας Πολιτικής Συνοχής, και σε σχέση με τον τοπικό αναπτυξιακό προγραμματισμό και την υιοθέτηση τοπικών στρατηγικών. Πρόκειται για νέα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως είναι η

¹⁸ **Βλέπε για περισσότερα:** Ανακοίνωση της Επιτροπής ΕΥΡΩΠΗ 2020, *Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη*, COM(2010) 2020 τελικό, 2010

«Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων», η «Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση» και η «Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη». Τα προγράμματα αυτά επιτρέπουν την ανάληψη πρωτοβουλιών από τοπικούς φορείς και διευκολύνουν στην απορρόφηση κοινοτικών πόρων, παρακάμπτοντας την αβεβαιότητα και τη γραφειοκρατική καθυστέρηση, μέσα από τα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα. Στα συγκεκριμένα χρηματοδοτικά εργαλεία, που προβλέπει το σχέδιο του Γενικού Κανονισμού των Διαρθρωτικών Ταμείων της περιόδου 2014 – 2020, αναδεικνύεται η διττή πρόκληση για τους Δήμους της χώρας. Από τη μία πλευρά ευνοούν την αποκέντρωση της διαχείρισης των κοινοτικών πόρων σε υπό-περιφερειακό επίπεδο, επιλύοντας σε πολλές περιπτώσεις καθυστερήσεις και στρεβλώσεις του συστήματος διαχείρισης (που κοστίζει σε ποιότητα και χρόνο απορρόφησης πόρων), αλλά και από την άλλη παρέχεται πλέον η δυνατότητα άσκησης ουσιαστικότερης και αποτελεσματικότερης τοπικής αναπτυξιακής πολιτικής, μέσα από τον ολοκληρωμένο αναπτυξιακό προγραμματισμό τοπικών πολιτικών. Αποτελεί αδήριτη απαίτηση πλέον, στον αναπτυξιακό σχεδιασμό, η ανάλυση σε βάθος των αδυναμιών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο ευρωπαϊκός χώρος, σε τοπικό επίπεδο. Οι αυτοδιοικήσεις θα πρέπει να θέσουν τις βάσεις για την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχονται από το διαφοροποιημένο θεσμικό πλαίσιο της κατανομής των πόρων και την ανάληψη ουσιαστικής δράσης στο σχεδιασμό, προγραμματισμό αλλά και την απευθείας διαχείριση και διάθεση πόρων στις τοπικές τους κοινωνίες. Οι Δήμοι πλέον μπορούν να αξιοποιήσουν καινοτομίες των ενιαίων κανόνων του Κανονισμού των διαρθρωτικών ταμείων και, σε συνάρτηση με τοπικές πρωτοβουλίες και πολιτικές ανάπτυξης και να θεσπίσουν μια συμπαγή πρόταση χρηματοδότησης με θεματικά ολοκληρωμένο και πολύ-ταμειακό χαρακτήρα. Η λογική πλέον του τοπικού αναπτυξιακού προγραμματισμού κατευθύνεται και ευνοεί τη συμμετοχή σε αυτόν και φορέων της τοπικής κοινωνίας (ΜΚΟ, τοπικές οργανώσεις, κλπ) και οικονομίας (ενώσεις παραγωγικών φορέων, ιδιώτες, κ.α.).

2.3.5 Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία για τους ΟΤΑ

1) Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (Community Lead Local Development - CLLD)¹⁹

Η CLLD είναι ένα επιμέρους εργαλείο προς χρήση σε υπό-περιφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο. Η χωρική της έκταση επικεντρώνεται σε επιμέρους υπό-περιφερειακές περιοχές Η (CLLD) κοινοτήτων, αναπτύσσεται από ομάδες τοπικής δράσης και αποτελούνται από εκπροσώπους τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων, όπως

---

¹⁹ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: “Ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων”
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_el.pdf

επιχειρηματίες , τοπικές αρχές, συνοικιακές ή τοπικές ενώσεις, ομάδες πολιτών, κοινοτικές και εθελοντικές οργανώσεις, κλπ. Η κοινωνία των πολιτών και οι εταίροι του ιδιωτικού τομέα πρέπει να κατέχουν τουλάχιστον το 50% της εξουσίας στη λήψη αποφάσεων και καμία ομάδα συμφερόντων δεν πρέπει να έχει πάνω από το 49% των ψήφων. Η πρωτοβουλία της στρατηγικής θα πρέπει να καθορίζει την περιοχή και τον πληθυσμό να περιλαμβάνει ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών μαζί με μια ανάλυση swot (δυνατά σημεία ,αδυναμίες ,ευκαιρίες , απειλές) και περιγραφή των στόχων. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν ένα σχέδιο δράσης, με συγκεκριμένα έργα, ρυθμίσεις διαχείρισης και παρακολούθησης, καθώς και ένα χρηματοοικονομικό σχέδιο. Η καταληκτική ημερομηνία για την επιλογή και έγκριση τοπικών στρατηγικών είναι το τέλος του 2015.

2) Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ)²⁰

Η ΟΕΕ είναι ένα εργαλείο υλοποίησης εδαφικών στρατηγικών με ολοκληρωμένο τρόπο. Δεν αποτελεί λειτουργία, ούτε υπό-προτεραιότητα Επιχειρησιακού Προγράμματος. Αντίθετα, η ΟΕΕ επιτρέπει σε κράτη - μέλη να υλοποιήσουν επιχειρησιακά προγράμματα με οριζόντιο τρόπο και να αντλήσουν χρηματοδότηση από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών προγραμμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για συγκεκριμένη περιοχή.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ΟΕΕ μπορούν να αξιοποιηθούν αποδοτικά μόνο εάν η εν λόγω συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή διαθέτει μια ολοκληρωμένη, διατομεακή εδαφική στρατηγική. Τα βασικά στοιχεία μιας ΟΕΕ είναι τα εξής : καθορισμένη περιοχή και ολοκληρωμένη εδαφική στρατηγική ανάπτυξης ,δέσμη δράσεων προς υλοποίηση και ρυθμίσεις διακυβέρνησης για τη διαχείριση της ΟΕΕ.

Κάθε γεωγραφική περιοχή με ιδιαίτερα εδαφικά χαρακτηριστικά θα μπορεί να αποτελεί αντικείμενο μιας ΟΕΕ, ξεκινώντας από επιμέρους αστικές γειτονίες με πολλαπλές ελλείψεις έως το αστικό, μητροπολιτικό, αστικό-αγροτικό, υπό-περιφερειακό ή διαπεριφερειακό επίπεδο.

Οι δράσεις προς υλοποίηση, μέσω ΟΕΕ, Μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής, αλλά δεν είναι υποχρεωτικός ο συνδυασμός όλων των ταμείων σε κάθε ΟΕΕ.

Οι διαφορές μεταξύ μιας ΟΕΕ και μιας CLLD είναι :

---

²⁰ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_el.pdf

Η CLLD είναι μια προσέγγιση με αυστηρά «από κάτω προς τα πάνω» χαρακτήρα. Η τοπική ομάδα δράσης είναι αυτή που προσδιορίζει το περιεχόμενο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και τις χρηματοδοτούμενες λειτουργίες στο πλαίσιο αυτής. Η ΟΕΕ, από την άλλη, δεν προδικάζει τον τρόπο λήψης αποφάσεων για τις ίδιες τις επενδύσεις – αυτή η διαδικασία μπορεί να είναι από πάνω προς τα κάτω, από κάτω προς τα πάνω ή ένας συνδυασμός και των δύο. Ως τέτοια, η CLLD, για παράδειγμα, θα μπορούσε να αποτελεί ένα συστατικό μιας ολοκληρωμένης αστικής στρατηγικής που υλοποιείται, μέσω ΟΕΕ.

3) Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη²¹

Η ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη στοχεύει στην καλλιέργεια ολοκληρωμένων αστικών πολιτικών που ενισχύουν τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, με σκοπό να ενισχυθεί ο ρόλος των πόλεων εντός του πλαισίου της πολιτικής συνοχής. Προτείνεται οι πόλεις να συνδυάσουν τις δράσεις που υποστηρίζονται από τομεακές επενδυτικές προτεραιότητες αστικού χαρακτήρα (προώθηση στρατηγικών μειωμένης χρήσης άνθρακα για αστικές περιοχές, βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και προώθηση της κοινωνικής ένταξης, μέσω της υποστήριξης της φυσικής και οικονομικής αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών) και να τις ενσωματώσουν στην ολοκληρωμένη στρατηγική αστικής ανάπτυξης της πόλης για την υλοποίηση της αρχής της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Μπορούν επίσης να συνδυάσουν αυτές τις δράσεις με άλλες που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ, στο πλαίσιο των επενδυτικών του προτεραιοτήτων. "Επισπεύδοντες" είναι οι πόλεις. Οι πόλεις που υλοποιούν ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη με ανάθεση της διαχείρισης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε έναν κατάλογο που θα συνοδεύει τις Συμβάσεις εταιρικής σχέσης του κράτους μέλους και το επιχειρησιακό πρόγραμμα. Η Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένας νέος τρόπος υλοποίησης για την ομαδοποίηση χρηματοδοτήσεων από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων, από ένα ή περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα για διατομεακές παρεμβάσεις πολλαπλών επιπέδων. Μια Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένα ιδανικό εργαλείο για την υποστήριξη ολοκληρωμένων δράσεων σε αστικές περιοχές, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα για συνδυασμό χρηματοδοτήσεων που συνδέονται με διαφορετικούς θεματικούς στόχους συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από αυτούς τους άξονες προτεραιοτήτων και επιχειρησιακά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής (ΤΣ). Με βάση έναν κατάλογο πόλεων που κατήρτισαν τα κράτη - μέλη στο πλαίσιο της Σύμβασης εταιρικής σχέσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει μια "πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης", η οποία περιλαμβάνει 300 πόλεις σε όλη την Ευρώπη, που θα τονώσει έναν πιο προσανατολισμένο στις πολιτικές διάλογο για την αστική ανάπτυξη μεταξύ των πόλεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και την

---

²¹ **Βλέπε για περισσότερα:** Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πολιτική Συνοχής 2014 - 2020, Ενημερωτικό Δελτίο με θέμα: "Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη"
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/urban_el.pdf

Επιτροπή. Δεν πρόκειται για χρηματοδοτικό εργαλείο, αλλά περισσότερο για έναν μηχανισμό που κάνει πιο ορατή τη συμβολή των πόλεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής προς τη στρατηγική "Ευρώπη 2020", διευκολύνοντας ολοκληρωμένες και καινοτόμες δράσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και κεφαλαιοποιώντας τα αποτελέσματα. Οι καινοτόμες αστικές δράσεις θα είναι πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης και σχετικές μελέτες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Το πεδίο εφαρμογής τους μπορεί να καλύπτει όλους τους θεματικούς στόχους και επενδυτικές προτεραιότητες. Είναι επίσης ευρέως αναμενόμενη η επιδίωξη της στενής σύνδεσης αυτής της προσέγγισης αστικής ανάπτυξης με την ολοκληρωμένη προσέγγιση που αντιμετωπίζει τις επιμέρους ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών, οι οποίες επηρεάζονται πιο έντονα από τη φτώχεια, ή ομάδων-στόχων με υψηλότερο κίνδυνο διακρίσεων ή αποκλεισμού – όπως περιγράφεται στη Σύμβαση εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα.

2.3.6. Η δημόσια διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων

Η διαβούλευση ²² αποτελεί μια συνεχή, αμφίδρομη και διαδραστική διαδικασία, που στοχεύει στην αναζήτηση και ανταλλαγή απόψεων και ιδεών, ανάμεσα στους συμμετέχοντες στη διαδικασία. Η διαδικασία που ακολουθείται συνήθως περιλαμβάνει την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, τον καθορισμό των επιμέρους θεμάτων για τα οποία γίνεται η διαβούλευση, η συζήτηση προτάσεων και την ανταλλαγή επιχειρημάτων και τέλος αλλά όχι απαραίτητα τη συμφωνία για ανάληψη ενεργειών από κοινού.

Σε θεσμικό επίπεδο, η δημόσια διαβούλευση είναι μια αμφίδρομη επικοινωνία και κανονιστική διαδικασία ανάμεσα στους διαμορφωτές της πολιτικής (policy makers) και στα μέρη τα οποία αυτές οι πολιτικές αφορούν, πχ φορείς και πολίτες (stakeholders), με στόχο οι πρώτοι να λάβουν υπόψη τους τις απόψεις των δεύτερων. Στην διαβούλευση συμμετέχουν όλοι οι φορείς της τοπικής κοινωνίας :Οι τοπικές δημόσιες αρχές, Οι τοπικοί εμπορικοί και επαγγελματικοί σύλλογοι και οργανώσεις ,Οι επιστημονικοί σύλλογοι και φορείς, Οι τοπικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών ,Οι φορείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων, Οι φορείς εργαζομένων στο δήμο και τα νομικά του πρόσωπα, Οι ενώσεις και σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, Τα τοπικά συμβούλια νέων, Οι αθλητικοί και πολιτιστικοί σύλλογοι και φορείς ,Οι εθελοντικές οργανώσεις και κινήσεις πολιτών ,Οι φορείς ειδικής αγωγής και σύλλογοι ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και κάθε άλλος φορέας που δρα σε τοπικό επίπεδο, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και των δυνατοτήτων του, μπορεί να συμβάλλει στην επίτευξη των κοινών στόχων.

---

²² *Βλέπε για περισσότερα:* ΕΕΤΑΑ, - Υπουργείο Εσωτερικών, Οδηγός Δημοτικής Διαβούλευσης, ΕΠ "Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007 – 2013", 2011

2.3.7 Ο ρόλος του Δήμου στη διαβούλευση των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων

Ο δήμος μπορεί να κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης των χρηματοδοτικών εργαλείων. Η τοπική αυτοδιοίκηση, ως ο κοντινότερος στον πολίτη θεσμός, γνωρίζει τις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες αλλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κάθε τοπική κοινωνία. Επιπλέον, γνωρίζει ότι η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας σε ζητήματα αναπτυξιακά και μη, μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα. Επειδή όμως, η τοπική κοινωνία δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή σαν ένα ενιαίο σύνολο πολιτών, αλλά σαν διαφορετικές ομάδες συμφερόντων και εταίρων (ΜΚΟ, ευπαθείς ομάδες, τοπικές ενώσεις κτλ), η τοπική αυτοδιοίκηση είναι ο μοναδικός φορέας που μπορεί, όχι μόνο να συγκεντρώσει τον «πολύχρωμο» αυτό πληθυσμό, αλλά και να τον συντονίσει και να ενισχύσει την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ του, ώστε να υπάρξουν ουσιαστικά αποτελέσματα. Συνεπώς, η τοπική αρχή είναι η πλέον αρμόδια για τη διοργάνωση των επαφών και του διαλόγου μεταξύ των φορέων που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο, τη λήψη αποφάσεων για τις γενικές αρχές της συνεργασίας, τη διευκόλυνση των συνεργασιών και εν συνεχεία για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος ως προς τη συνέχιση των διαδικασιών και τη μακροπρόθεσμη προοπτική των συμφωνιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Γενικά στοιχεία επιχειρησιακών Προγραμμάτων

3.1 Εισαγωγή

Με τίτλο: Οι Τοπικές Αρχές χρειάζονται ένα πειστικό Επιχειρησιακό Σχέδιο για τη Διαχείριση των Οικονομικών τους , η βρετανική εφημερίδα The Guardian υπογράμμισε πρόσφατα την αναγκαιότητα τα τοπικά συμβούλια του Ηνωμένου Βασιλείου να επικαιροποιήσουν τα επιχειρησιακά τους σχέδια για να προλάβουν δυσάρεστες εξελίξεις, ιδιαίτερα στον στεγαστικό τομέα, αναλύοντας τα βασικά στοιχεία ενός τέτοιου επιχειρησιακού σχεδίου: χρήση διαθέσιμων στοιχείων και ρεαλιστικών στόχων· διαβούλευση με κατοίκους και ειδήμονες· συλλογή και ανάλυση στοιχείων από όλες τις οργανικές μονάδες των ΟΤΑ για την ανάδειξη τάσεων και πιθανών κινδύνων· τακτική παρακολούθηση με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων· αναζήτηση δεύτερης άποψης από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Σύμφωνα με το συντάκτη της εφημερίδας, τα επιχειρησιακά σχέδια θα πρέπει να αντανakλούν επακριβώς το περιβάλλον λειτουργίας των ΟΤΑ ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στην ικανότητα των τοπικών συμβουλίων να υλοποιήσουν τα μακροπρόθεσμα σχέδιά τους και να αξιοποιήσουν τους πόρους τους. Πράγματι, σε περιόδους δημοσιονομικής στενότητας τα επιχειρησιακά σχέδια των ΟΤΑ αναδεικνύονται ως αντίδοτο

στην κρίση αποτελεσματικότητας και εμπιστοσύνης που διέρχεται η τοπική αυτοδιοίκηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.2 Ορισμός

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα²³ των Ο.Τ.Α. συνιστά ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής και οργανωτικής – λειτουργικής ανάπτυξης, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Αφορά δηλαδή όχι μόνον στις υποδομές και στις τοπικές επενδύσεις, αλλά και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας των Ο.Τ.Α., στο πλαίσιο του γενικότερου περιβάλλοντος στο οποίο δρουν, μεριμνώντας για τη βελτίωση της διαβίωσης των πολιτών και την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εμπεριέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας για δράσεις τοπικής ανάπτυξης και αποσκοπεί στην υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού του ΟΤΑ.

3.3 Θεσμικό Πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006), θεσπίστηκε για πρώτη φορά, η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α. Με το άρθρο 266 Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α βαθμού. Το Υπουργείο Εσωτερικών (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε έδωσε κατευθύνσεις στους ΟΤΑ α βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π., όπως με:

την Υπουργική Απόφαση 18183, ΦΕΚ 534, Β, 13/4/2007 στην οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.

1. την αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.
2. την αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α' βαθμού
3. το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
4. την Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 σύμφωνα με την οποία τροποποιείται η ΥΑ 18183/13-4-2007

---

²³ ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Ο.Τ.Α α ΒΑΘΜΟΥ ΕΕΤΑΑ - ΤΕC Σύμβουλοι Οργανισμών & Επιχειρήσεων Α.Ε. 2001

5. το Προεδρικό Διάταγμα 89/29.9.2011 με το οποίο τροποποιείται το ΠΔ185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού».

3.3.1 Σκοπός του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοπός του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου είναι η προώθηση της Δημοτικής και της εσωτερικής ανάπτυξης του Δήμου, σε εναρμόνιση με τις κατευθύνσεις αναπτυξιακού σχεδιασμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τις νέες αρμοδιότητες που ορίζει το Πρόγραμμα Καλλικράτης.

A) Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά κύριο λόγο θα προσδιορίζει τις νέες δραστηριότητες που θα πρέπει να εκτελέσει ο Δήμος στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, με απώτερους σκοπούς:

α) την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής. β) τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του. γ) τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης.

B) Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις για την προώθηση της Δημοτικής και τοπικής ανάπτυξης το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμό διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών), με σκοπούς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν :

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
- στη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών της, της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών εγκαταστάσεων
- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης

Γ) Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων, είναι να μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Η διοίκηση γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως διοίκηση για τη παροχή ορισμένων πάγιων υπηρεσιών του Δήμου, αλλά ως μέριμνα για το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Σ' αυτή την κατεύθυνση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου θα πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξη του Δήμου:

Οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις) Οι γειτονικοί όμοροι Δήμοι. Οι λοιποί φορείς του πολιτικό-διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρεια) Επομένως, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εκτός από τις υπηρεσίες, τα έργα και τις ρυθμίσεις για τα οποία είναι αρμόδιος ο Δήμος, είναι δυνατό να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει τις αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτούς. Το πρόγραμμα εκτός των άλλων στοχεύει επίσης, στην αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

3.3.2 Κύρια χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

α. Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ: Αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο. Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του ΟΤΑ. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

β. Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του: Στις προτεραιότητες του προγράμματος αντανakλάται η βούληση και το όραμα της Δημοτικής Αρχής καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε δημοτικής αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του δήμου και των Νομικών Προσώπων του.

γ. Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου: Η σύνταξη του

επιχειρησιακού προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης του.

δ. Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ και των Νομικών Προσώπων του: Σκοπός της σύνταξης του ετήσιου προγράμματος δράσης είναι η εξειδίκευση του συνολικού πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος σε ετήσιο πρόγραμμα των υπηρεσιών. Ο ετήσιος προγραμματισμός στοχεύει στον επιμερισμό των δράσεων του πενταετούς προγράμματος στις υπηρεσίες, οι οποίες υλοποιούν τμήματα του επιχειρησιακού προγράμματος

ε. Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων : Κατά τη διαδικασία σύνταξης του συμμετέχουν με σαφώς καθορισμένο τρόπο:

- Αιρετά όργανα (Δημ. Συμβούλιο, Επιτροπές, Αντιδήμαρχοι, ΔΣ Νομικών Προσώπων, Συμβούλια Τοπικών και Δημοτικών Κοινοτήτων)
- Υπηρεσιακά στελέχη (Προϊστάμενοι υπηρεσιών, Διευθυντές Νομικών Προσώπων, στελέχη της Υπηρεσίας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης)
- Τοπικοί φορείς και ομάδες δημοτών με σημαντικό βαθμό συμβολής στην τοπική ανάπτυξη ή/και στη λειτουργία του ΟΤΑ
- Φορείς του διοικητικού συστήματος της χώρας (πχ Περιφέρεια)

στ. Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης: Το επιχειρησιακό πρόγραμμα διατυπώνει μετρήσιμους στόχους, η επίτευξη των οποίων παρακολουθείται μέσω της αξιοποίησης συστήματος δεικτών επίδοσης. Για την παρακολούθηση της εξέλιξης της τιμής των δεικτών αξιοποιούνται τα στοιχεία (εσόδων / δαπανών, πόρων, εκροών, αποτελεσμάτων στους αποδέκτες) που τηρούνται στις βάσεις δεδομένων του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος του Δήμου.

Η λήψη των αποφάσεων προγραμματισμού δεν στηρίζεται μόνο στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και στις ανάγκες και προσδοκίες των κατοίκων και του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου, όπως αυτές διατυπώνονται στις **διαδικασίες συμμετοχής**.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί το βασικό πλαίσιο κατεύθυνσης, προσδιορισμού και συντονισμού των ενεργειών όλων των οργάνων διοίκησης και υπηρεσιών και είναι ευρύτερα γνωστό στους εργαζόμενους του ΟΤΑ, προκειμένου να υλοποιηθούν οι στόχοι του.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί προϊόν συλλογικής εργασίας όλων των δομών του Δήμου και οδηγεί στην ανάληψη δεσμεύσεων μεταξύ των διαδοχικών ιεραρχικών επιπέδων, σε ότι αφορά την υλοποίηση του τμήματος εκείνου στο οποίο αυτά εμπλέκονται.

Διαδικασία κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Σύμφωνα με το Π.Δ. 185/2007 όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ.89/2011

«Η κατάρτιση του επιχειρησιακού προγράμματος του δήμου πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου από την εκτελεστική επιτροπή η οποία εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο. Για το σκοπό αυτό η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού συντάσσει σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος σε συνεργασία με τα όργανα διοίκησης και τις υπηρεσίες του δήμου και των νομικών προσώπων του».

Η υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, είναι αρμόδια για την υποστήριξη των οργάνων διοίκησης, των υπηρεσιών του δήμου και των νομικών προσώπων του κατά τη διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του επιχειρησιακού προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης, στα οποία εξειδικεύεται το επιχειρησιακό πρόγραμμα».

«Ως «Νομικά Πρόσωπα του Δήμου» νοούνται τα ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των Δήμων, οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και οι κάθε λογής επιχειρήσεις των ΟΤΑ α΄ βαθμού, (επιχειρήσεις του Π.Δ 410/95, κοινωφελείς επιχειρήσεις, ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ, καθώς και δημοτικές επιχειρήσεις ειδικού σκοπού)»: «Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του δήμου, των νομικών προσώπων του, καθώς και τις εισηγήσεις των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου προς την εκτελεστική επιτροπή σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προτάσεις τους για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του δήμου και συντάσσει σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του δήμου, το οποίο υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή»: «Η εκτελεστική επιτροπή, πριν εισηγηθεί το σχέδιο στρατηγικού

σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο, συνεργάζεται με τους όμορους δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών».

«Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση».

: « Το εγκεκριμένο από το δημοτικό συμβούλιο κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού, τίθεται προς συζήτηση στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 ν.3852/2010), και παράλληλα δημοσιοποιείται για διαβούλευση τουλάχιστον επί δύο (2) εβδομάδες, με καταχώρηση στην ιστοσελίδα του δήμου, καθώς και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Κατά τη διάρκεια της δημοσιοποίησης υποβάλλονται προτάσεις, εγγράφως ή ηλεκτρονικά.»

«Οι υπηρεσίες του δήμου και των νομικών προσώπων του, αφού λάβουν υπόψη τους το εγκεκριμένο κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο αποτελεί προπαρασκευαστική πράξη της διαδικασίας κατάρτισης του

επιχειρησιακού προγράμματος, προτείνουν, με γραπτή εισήγησή τους, κατ' αντιστοιχία προς τους άξονες και τα μέτρα του στρατηγικού σχεδίου, τους στόχους της κάθε υπηρεσίας για την επόμενη περίοδο και τις δράσεις για την επίτευξη των στόχων αυτών, ιεραρχημένες κατά σειρά προτεραιότητας. Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού επεξεργάζεται τις προτάσεις των υπηρεσιών, των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου, τις αποφάσεις των νομικών προσώπων του δήμου και τις προτάσεις που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης και συντάσσει το σχέδιο του επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή». Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται το σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση, επισυνάπτοντας τις αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων του δήμου». Το εγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας για την τήρηση της διαδικασίας κατάρτισής του από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ (άρθρο 214 ν.3852/2010), καταχωρίζεται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Η εκτελεστική επιτροπή είναι αρμόδια για το συντονισμό της κατάρτισης και την παρακολούθηση της εκτέλεσης του επιχειρησιακού προγράμματος (άρθρο 63 περ.β' Ν.3852/2010) το οποίο εγκρίνεται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού επικουρεί την εκτελεστική επιτροπή και το δημοτικό συμβούλιο στην άσκηση των πιο πάνω αρμοδιοτήτων τους».

Η ανωτέρω Υπηρεσία συνεργάζεται με τις υπηρεσίες του δήμου και των νομικών προσώπων του, καθώς επίσης και τα συμβούλια των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου και συντάσσει την ενδιάμεση και την τελική έκθεση αξιολόγησης, τις οποίες υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή. Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται τις εκθέσεις στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση».

Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού υποβάλλει περιοδικές εκθέσεις στο δημοτικό συμβούλιο». Η ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης συντάσσεται με την ολοκλήρωση του απολογισμού του τρίτου έτους της δημοτικής περιόδου και η τελική έκθεση αξιολόγησης συντάσσεται κατά το τελευταίο δίμηνο της δημοτικής περιόδου. Μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση είναι δυνατή η αναθεώρηση των στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

«Το Υπουργείο Εσωτερικών συγκεντρώνει ηλεκτρονικά σε ειδικά διαμορφωμένη βάση δεδομένων επιλεγμένα στοιχεία των επιχειρησιακών προγραμμάτων με σκοπό την επεξεργασία τους για την χάραξη εθνικής πολιτικής μέσα από την εποπτεία και παρακολούθηση της αναπτυξιακής και λειτουργικής πορείας των δήμων.»

Η εκτελεστική επιτροπή, με την υποστήριξη της αρμόδιας, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσίας επί θεμάτων προγραμματισμού, συγκεντρώνει, αξιολογεί τις προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου και συντάσσει προσχέδιο του ετήσιου προγράμματος δράσης το οποίο υποβάλλει στην Οικονομική Επιτροπή (άρθρο 72 ν.3852/2010) η οποία με τη σειρά της το υποβάλλει για έγκριση στο δημοτικό συμβούλιο. Η Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 ν.3852/2010), μετά από παραπομπή του δημοτικού συμβουλίου γνωμοδοτεί επί του προσχεδίου του ετήσιου προγράμματος δράσης. **Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης** των δημοτικών ιδρυμάτων καταρτίζεται από την εκτελεστική επιτροπή τους και εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο αυτών. Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης των λοιπών νομικών προσώπων του δήμου καταρτίζεται από τον πρόεδρο και εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο αυτών.» Έως τις 30 Σεπτεμβρίου κάθε έτους ολοκληρώνονται οι διαδικασίες για τη σύνταξη προσχεδίου του ετήσιου προγράμματος δράσης και του προϋπολογισμού, καθώς και οι διαδικασίες διαβούλευσης». «Τροποποίηση του ετήσιου προγράμματος δράσης του δήμου πραγματοποιείται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου με την διαδικασία που ακολουθείται για την αρχική έγκριση. «Οι εν λόγω εκθέσεις υποβάλλονται στην εκτελεστική επιτροπή η οποία εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο». Πριν από τη σύνταξη του οικονομικού απολογισμού, αφού λάβει υπόψη τις απολογιστικές εκθέσεις των υπηρεσιών, συντάσσει έκθεση με τον απολογισμό του ετησίου προγράμματος δράσης του προηγούμενου έτους την οποία υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή». Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3, η οποία αναριθμείται σε 2, αντικαθίσταται ως εξής: «Η σύνθεση και οι αρμοδιότητες των επιτροπών αυτών καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου» Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης , μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας, καθορίζονται ειδικότερα το περιεχόμενο, η δομή και ο τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων στις Περιφέρειες. Η Υπουργική απόφαση 18183-13/4/2007, ΦΕΚ 534 Β', ήταν αυτή που ακολούθησε και καθόρισε τη δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. Η Δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων περιλαμβάνει τις παρακάτω βασικές ενότητες

Βασικές ενότητες κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

I) Ενότητα 1 : Στρατηγικός σχεδιασμός

Στο πρώτο κεφάλαιο του στρατηγικού σχεδιασμού περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της περιοχής του Ο.Τ.Α , τα χαρακτηριστικά του ίδιου του Ο.Τ.Α και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών, και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση.

Ως «Νομικά Πρόσωπα του Ο.Τ.Α., νοούνται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα του Ο.Τ.Α., οι δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις και οι δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες.

1.1 : Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.

Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τουλάχιστον :

α. Τα βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής του Ο.Τ.Α., καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με τους γειτονικούς Ο.Τ.Α. και την ευρύτερη περιοχή.

β. Τα βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του Ο.Τ.Α.

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τουλάχιστον:

1. Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπημο να αντιμετωπιστούν από το Ο.Τ.Α., κατά την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο, ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας.
2. Τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Ο.Τ.Α. ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή δημοτικών ή κοινοτικών υπηρεσιών.
3. Τις δυνατότητες και τις υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν , το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή τους, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση.
4. Τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς από εξωγενείς παράγοντες (όπως θεσμικό πλαίσιο, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις).

Κεφάλαιο 1.2: Στρατηγική του Ο.Τ.Α. και αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του στρατηγικού σχεδιασμού περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: α. Διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος για την περιοχή του Ο.Τ.Α. και των κατευθυντήριων αρχών, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων. β. Προσδιορισμός της στρατηγικής του Ο.Τ.Α., δηλαδή των γενικών στρατηγικών στόχων προκειμένου να πετύχει το όραμά του. γ. Προσδιορισμός των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το επιχειρησιακό πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες. Το όραμα αποτελεί συνοπτική διατύπωση της μελλοντικής επιλέξιμης κατάστασης της περιοχής του Ο.Τ.Α. και του ίδιου του Ο.Τ.Α., ως οργανισμού , για την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο , την οποία θα επιδιώξει με την εφαρμογή της στρατηγικής που θα επιλέξει και με την ευρύτερη δυνατή κοινωνική συναίνεση. Η διατύπωση της στρατηγικής του Ο.Τ.Α. γίνεται μέσω του καθορισμού γενικών στρατηγικών στόχων. Ενδεικτικά , οι στρατηγικοί στόχοι θα αφορούν: α. Στην προώθηση της οικονομικής , κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής. β. Στην ικανοποίηση των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών του. γ. Στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας του (με τη βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών και των οργάνων του, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της υλικοτεχνικής υποδομής του). ε. Στη βελτίωση της

οικονομικής του κατάστασης. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες εκφράζονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα με τη μορφή αξόνων. Ενδεικτικά , οι άξονες αυτοί μπορεί να είναι : α. « Φυσικό και Οικιστικό Περιβάλλον - Τεχνικές υποδομές». β. « Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία και Πολιτισμός». γ. «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση». δ. « Ο Ο.Τ.Α. ως οργανισμός και οι σχέσεις του με τους πολίτες , την πολιτεία και τους τοπικούς φορείς». Μεταξύ των αξόνων προτεραιότητας , ένας τουλάχιστον πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του , ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεων τους με τους πολίτες , την πολιτεία και τους τοπικούς φορείς. Ο άξονας αυτός ενδεικτικά αφορά :

α. Στη γενική οργάνωση και λειτουργία του Ο.Τ.Α., καθώς και σε ζητήματα αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και χρηστής τοπικής διοίκησης. β. Στις οριζόντιες ή υποστηρικτικές λειτουργίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του. γ. Στις ανάγκες υποστήριξης των οργάνων διοίκησης και των υπηρεσιών για την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για τη γενικότερη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Ο.Τ.Α.

II) Ενότητα 2 : Επιχειρησιακός προγραμματισμός

2.1: Στόχοι και δράσεις.

1. Στο πρώτο κεφάλαιο του επιχειρησιακού προγραμματισμού εξειδικεύονται οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι σε ειδικότερους στόχους. Ακολουθώντας , κάθε άξονας εξειδικεύεται σε μέτρα , που αντιστοιχούν σε έναν ή περισσότερους στόχους , που πρέπει να επιτευχθούν κατά προτεραιότητα από τον Ο.Τ.Α. την επόμενη τετραετία. Ενδεικτικά , τα μέτρα μπορεί να αφορούν : Ύδρευση και Αποχέτευση , Διαχείριση απορριμμάτων, Κοινωνική φροντίδα , Πολιτισμό και Αθλητισμό , Απασχόληση , Τουριστική ανάπτυξη , Οικονομικά του Ο.Τ.Α. , καθώς και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του.
2. Για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου σχεδιάζεται ένα ολοκληρωμένο υποπρόγραμμα δράσεων. Οι δράσεις είναι δυνατό να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα (όπου ως έργα νοούνται δράσεις που εκτελούνται εφ' άπαξ , με καθορισμένη χρονική έναρξη και πέρας υλοποίησης) ή να είναι συνεχώς επαναλαμβανόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών και οργάνων διοίκησης.

Τα έργα, ενδεικτικά , είναι δυνατό να περιλαμβάνουν τεχνικά έργα, μελέτες, έρευνες, ενέργειες κατάρτισης , ενέργειες δημοσιότητας , κανονιστικές ρυθμίσεις. Οι συνεχείς λειτουργίες είναι δυνατό να περιλαμβάνουν :

α. Κύριες λειτουργίες , δηλ. δραστηριότητες μέσω των οποίων ασκούνται οι αρμοδιότητες και εκπληρώνεται ο σκοπός του Ο.Τ.Α. (όπως δραστηριότητες κοινωνικές , πολιτιστικές, αθλητισμού , προστασίας περιβάλλοντος).

β. Υποστηρικτικές ή οριζόντιες λειτουργίες , των οποίων ο ρόλος συνιστάται στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης στις υπηρεσίες και τα όργανα διοίκησης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του (όπως διαχείριση θεμάτων προσωπικού ,οικονομική διαχείριση , προμήθειες , διοικητική υποστήριξη , νομική υποστήριξη του προγραμματισμού , τεκμηρίωση πληροφοριών).Υπεύθυνοι υλοποίησης των δράσεων μπορεί να είναι υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του . Μπορεί επίσης να είναι υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. στους οποίους συμμετέχει ο Ο.Τ.Α. ή οι δομές που ορίζονται ως φορείς υλοποίησης στις συμβάσεις συνεργασίας του Ο.Τ.Α. με άλλους φορείς.

4. Σε ειδική παράγραφο του κεφαλαίου αυτού είναι δυνατό να προσδιορίζονται α .Δράσεις διαδημοτικής σημασίας , εφόσον υπάρχει σχετική συμφωνία με τους γειτονικούς Ο.Τ.Α. β Δράσεις υπερτοπικής σημασίας , ως προτάσεις προς τα υπερκείμενα επίπεδα προγραμματισμού.

Τετραετές προγραμματισμός των δράσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο του επιχειρησιακού προγραμματισμού ιεραρχούνται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου και προσδιορίζονται οι δράσεις πρώτης προτεραιότητας. Τουλάχιστον για τις δράσεις αυτές συμπληρώνεται τυποποιημένο έντυπο προγραμματισμού, στο οποίο προσδιορίζονται: α. Ο άξονας και το μέτρο του επιχειρησιακού προγράμματος , όπου εντάσσεται η δράση. β. Οι στόχοι του μέτρου στην επίτευξη των οποίων θα συμβάλλουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα δράσης. γ. Οι εκροές που θα παραχθούν από την υλοποίηση της δράσης. δ. Οι φάσεις υλοποίησης της δράσης. ε. Η υπηρεσία του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του που είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση της δράσης. στ. Η χωροθέτηση της δράσης. ζ. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης , ανά έτος .η. Οι αναγκαίοι ανθρώπινοι και υλικοί πόροι και άλλες προϋποθέσεις για την υλοποίηση της δράσης. θ. Ο προϋπολογισμός δαπανών και οι πηγές χρηματοδότησης.

Για την διευκόλυνση της κατάρτισης των ετήσιων προγραμμάτων δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων , το χρονοδιάγραμμα απόκτησης των απαιτούμενων πόρων και ο προϋπολογισμός δαπανών συντάσσονται για κάθε έτος της επόμενης τετραετίας.

III) Ενότητα 3 : Οικονομικός προγραμματισμός και δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης. : Οικονομικός προγραμματισμός.

«Οικονομικός προγραμματισμός» περιλαμβάνονται τα ακόλουθα : α. Εκτιμώνται τα έσοδα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης για κάθε έτος της επόμενης τετραετίας.β. Υπολογίζονται συνοπτικά οι λειτουργικές και οι επενδυτικές δαπάνες των δράσεων του προγράμματος. Καταρτίζονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του προγράμματος ανά άξονα και μέτρο.

Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος.

1. Οι «Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος» καταρτίζονται δείκτες αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του βαθμού επίτευξης των στόχων και δείκτες υλοποίησης ή εκροών για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του βαθμού υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος.

2. Οι προηγούμενοι δείκτες αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων προκειμένου, αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι. Για τον έλεγχο νομιμότητας από την Περιφέρεια, υποβάλλεται, με ευθύνη του Δημάρχου, έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος, εγκεκριμένη από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Ετήσια Προγράμματα Δράσης : Την εισαγωγή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με το νέο Δημοτικό και Κοινοτικό Κώδικα ακολούθησε μια νέα πραγματικότητα του Ο.Τ.Α. , τα ετήσια προγράμματα δράσης. Σκοπός των ετησίων προγραμμάτων δράσης είναι η εξειδίκευση και ο λεπτομερέστερος προγραμματισμός των δράσεων που προβλέπεται από το τετραετές επιχειρησιακό πρόγραμμα ότι θα υλοποιηθούν κατά το επόμενο έτος. Επομένως , το περιεχόμενο του ετήσιου προγράμματος δράσης περιλαμβάνει τις δράσεις που προκύπτουν από την κατ' έτος εξειδίκευση του τετραετούς επιχειρησιακού προγράμματος και οι δαπάνες των οποίων καλύπτονται από τον ετήσιο προϋπολογισμό.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί πρόγραμμα πλαίσιο για την κατάρτιση του ετήσιου προγράμματος. Μέσω του ετήσιου προγράμματος, ένας Δήμος μπορεί να προσαρμόζει τις επιλογές του τετραετούς επιχειρησιακού προγράμματος στις τρέχουσες εξελίξεις και να προσαρμόζει τη δράση του στη μεταβαλλόμενη πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπ' όψη τις νέες ευκαιρίες και περιορισμούς. Η δομή και περιεχόμενο των ετήσιων προγραμμάτων δράσης των Ο.Τ.Α. έχει ως εξής: Η διάρθρωση των ετήσιων προγραμμάτων δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του αντιστοιχεί στην οργανωτική δομή των υπηρεσιών τους.

1. Το περιεχόμενο των ετήσιων προγραμμάτων δράσης προκύπτει από την κατ' έτος εξειδίκευση του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης προσδιορίζονται οι δράσεις ή τα τμήματα πολυετών δράσεων του επιχειρησιακού προγράμματος, που υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών του Προσώπων.

3. Για κάθε δράση προσδιορίζονται τουλάχιστον :

α. Ο άξονας και το μέτρο του επιχειρησιακού προγράμματος όπου εντάσσεται η δράση. β. Ποσοτικά στοιχεία των εκροών που θα παραχθούν από τη δράση κατά το επόμενο έτος. γ. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της δράσης, ανά τρίμηνο. δ. Ο προϋπολογισμός δαπανών και οι πηγές χρηματοδότησης. ε. Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την υλοποίηση της δράσης.

4. Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου συντάσσεται μαζί με τον αντίστοιχο ετήσιο προϋπολογισμό και αποτελεί μαζί με το τεχνικό πρόγραμμα του ιδίου έτους, προσωρινό πρόγραμμα, που οριστικοποιείται με την ολοκλήρωση της κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος.

5. Τα διετή προγράμματα δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων του άρθρου 259 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006) υποκαθιστούν τα αντίστοιχα προγράμματα δράσης τους.

6. Στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης μπορεί να τροποποιείται ο προγραμματισμός υλοποίησης των δράσεων που έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Το ετήσιο πρόγραμμα μπορεί επίσης να περιλαμβάνει νέες δράσεις, οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, εφόσον εντάσσονται στη στρατηγική και στις αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου. Τώρα πλέον όλες οι δημοτικές υπηρεσίες θα πρέπει να προγραμματίζουν τις δράσεις τους, τόσο σε ετήσιο όσο και σε τετραετή χρονικό ορίζοντα (με την κατάρτιση των επιχειρησιακών προγραμμάτων). Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης αποτελεί έγγραφο που θα συνοδεύει την εισηγητική έκθεση για τον προϋπολογισμό και θα υποβάλλεται για έγκριση στη Δημομαρχιακή Επιτροπή. Προκειμένου να οριοθετηθεί η σκοπιμότητα και ο ρόλος των ετήσιων προγραμμάτων δράσης χρειάζεται να εξεταστεί η σχέση τους με το τετραετές επιχειρησιακό πρόγραμμα.

Σχέση του ετήσιου προγράμματος με το τετραετές επιχειρησιακό πρόγραμμα

Σκοπός των ετήσιων προγραμμάτων δράσης είναι η εξειδίκευση και ο λεπτομερέστερος προγραμματισμός των δράσεων που προβλέπεται από το τετραετές επιχειρησιακό πρόγραμμα ότι θα υλοποιηθούν κατά το επόμενο έτος. Το περιεχόμενο του ετήσιου προγράμματος δράσης περιλαμβάνει τις δράσεις που προκύπτουν από την κατ' έτος εξειδίκευση του τετραετούς επιχειρησιακού προγράμματος και οι δαπάνες των οποίων καλύπτονται από τον ετήσιο προϋπολογισμό.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αποτελεί πρόγραμμα «πλαίσιο» για την κατάρτιση του ετήσιου προγράμματος. Κάθε έτος πριν από την σύνταξη του ετήσιου προγράμματος δράσης, οι προϊστάμενοι των δημοτικών υπηρεσιών θα πρέπει να ανατρέχουν στο τετραετές πρόγραμμα του Δήμου, προκειμένου να εντοπίζουν τις δράσεις εκείνες, στις οποίες εμπλέκεται η υπηρεσία τους. Στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης μπορεί να τροποποιείται ο προγραμματισμός υλοποίησης των δράσεων που έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης μπορεί επίσης να περιλαμβάνει νέες δράσεις, οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, εφόσον εντάσσονται στη στρατηγική και στις αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να σημειώνεται η διαφοροποίηση που υπάρχει σε σχέση με το τετραετές επιχειρησιακό πρόγραμμα και να τεκμηριώνεται η σκοπιμότητα της νέας δράσης. Επομένως, μέσω του ετήσιου προγραμματισμού, ένας Δήμος μπορεί να προσαρμόζει τις επιλογές του τετραετούς επιχειρησιακού προγράμματος στις τρέχουσες εξελίξεις και να προσαρμόζει τη δράση του στη μεταβαλλόμενη πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες ευκαιρίες και περιορισμούς. Δεδομένου ότι «δράσεις υλοποιούνται μόνον εφόσον περιλαμβάνονται στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης και καλύπτονται από τον προϋπολογισμό» (άρθρο 206 Ν. 3463 /2009) είναι φυσικό το ετήσιο πρόγραμμα να τροποποιείται συχνότερα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα. Το επιχειρησιακό αποτελεί πρόγραμμα «πλαίσιο» για την κατάρτιση του ετήσιου προγράμματος, για το λόγο αυτό αναθεωρείται ανά διετία.

3.3.3 Η συμβολή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη

Τα επιχειρησιακά προγράμματα αποτελούν ένα ακόμη εργαλείο που χρησιμοποιούν οι Ο.Τ.Α. για να δώσουν ώθηση στην τοπική οικονομία. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα καταγράφει τους στόχους που επιθυμεί να επιτύχει η δημοτική αρχή σε βάθος τετραετίας. Έχει ευρύ πεδίο θεματολογίας που καλύπτει δράσεις στους τομείς του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής, της κοινωνικής και

οικονομικής ευημερίας των πολιτών , της διοικητικής αναβάθμισης των ιδίων των οργανισμών και της συνεργασίας τους με άλλους φορείς στο πλαίσιο προώθησης της τοπικής ανάπτυξης . Τα επιχειρησιακά προγράμματα συμβάλλουν στην ανάδειξη του αναπτυξιακού ρόλου των Ο.Τ.Α. , καθώς έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :

- Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του Ο.Τ.Α.
- Αποτελεί το τετραετές πρόγραμμα δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του
- Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου
- Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης των Ο.Τ.Α. και των Νομικών προσώπων του
  - Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των (αιρετοί, υπηρεσιακά στελέχη , τοπικοί φορείς)
  - Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης.

Τα επιχειρησιακά προγράμματα αποτελούν ισχυρό εργαλείο αναπτυξιακού προγραμματισμού στα χέρια των αιρετών , καθώς είναι απαραίτητα για την ένταξη έργων σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Ωστόσο μόνο η ύπαρξη τους δεν μπορεί να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα για να είναι επιτυχημένο και να φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα θα πρέπει να είναι προϊόν συλλογικής εργασίας , στην οποία θα συμμετέχουν τόσο οι δημοτικές αρχές όσο και η ίδια η τοπική κοινωνία. Μόνο έτσι θα συμβάλλουν στη δημιουργία ισχυρών Ο.Τ.Α. , στους οποίους οι πολίτες θα στηρίζουν το μέλλον τους. Με τη εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος ο Δήμος επιτυγχάνει :Την προώθηση του αναπτυξιακού ρόλου και κοινωνικού του ρόλου. Την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη κατανομή και αξιοποίηση των συνόρων και την προσέλκυση πρόσθετων οικονομικών πόρων.Τον περιορισμό της αποσπασματικής αντιμετώπισης των προβλημάτων.

Το συντονισμό των υπηρεσιών και των δομών του , τον σαφή προσδιορισμό του τρόπου διοίκησης και την προώθηση του εσωτερικού μετασχηματισμού των Ο.Τ.Α. Τη βελτίωση του τρόπου διοίκησης και την προώθηση της εσωτερικής οργάνωσής του. Τη παρακολούθηση και αξιολόγηση του παρεχομένου έργου και τον επαναπροσανατολισμό των στόχων. Την επίσπευση της ωρίμανσης και υλοποίησης των δράσεων. Την ενίσχυση της τοπικής δημοκρατίας και την αύξηση της δυνατότητας κοινωνικού ελέγχου. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα υποχρεώνει τη δημοτική αρχή να έχει συγκεκριμένο , βιώσιμο και ανταποκρινόμενο στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας σχέδιο δράσης , το οποίο θα πρέπει άμεσα στο πρώτο εξάμηνο της δημαρχιακής περιόδου να αναπτύξει σε επιχειρησιακό πρόγραμμα τετραετίας. Εκθέτει τη δημοτική αρχή σε δεσμεύσεις έναντι της τοπικής κοινωνίας και προϋποθέτει ένα απόλυτα σαφές πλαίσιο υποχρεώσεων και δικαιωμάτων.

ΜΕΡΟΣ Β: «ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Περιγραφή της Περιοχής του Ο.Τ.Α. Δήμος Κορινθίων

4.1 Ιστορικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Η Κόρινθος αποτελεί συνέχεια της Αρχαίας Κορίνθου. Το 1858 η παλαιά πόλη της Κορίνθου, γνωστή πλέον ως Αρχαία Κόρινθος, ισοπεδώθηκε από σεισμό. Αυτό οδήγησε στο κτίσιμο της νέας πόλης ΝΑ του αρχαίου λιμανιού του Λέχαιου στις όχθες του Κορινθιακού Κόλπου.

Η πόλη χτυπήθηκε από νέο καταστρεπτικό σεισμό στις 22/4/1928, που κατέστησε την πλειοψηφία των σπιτιών ακατοίκητα και άφησε άστεγες 5000 οικογένειες. Ανοικοδομήθηκε με τους πιο πλήρεις αντισεισμικούς κανόνες υπό την επίβλεψη του ΑΟΣΚ (Αυτόνομος Οργανισμός Σεισμοπαθών Κορίνθου) που σύστησε η κυβέρνηση του Ελ. Βενιζέλου και προκοδότησε με 75 εκ. δραχμές, τα έσοδα του τότε Καζίνο Λουτρακίου και ετήσια επιπλέον επιχορήγηση 5 εκατ.^[1]

Ο ισχυρός σεισμός 6.6 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ στις 24 Φεβρουαρίου 1981 έφερε και πάλι την πόλη στο επίκεντρο του πανελληνίου ενδιαφέροντος, αλλά οι βλάβες ήταν περιορισμένες χάρη στο νέο αντισεισμικό κώδικα.

Διοικητική διαίρεση του δήμου Κορινθίων

Η πόλη περιστοιχίζεται από τις παραθαλάσσιες περιοχές του Λεχαιού, Ισθμίων, Κεχριών και τις περιοχές Εξαμιλίων, Ξυλοκεριζης και Αρχαίας Κορίνθου. Η γεωφυσική της θέση είναι στην παραθαλάσσια περιοχή ανατολικά του Κορινθιακού κόλπου κοντά στην ζεύξη με το Σαρωνικό. Περιβάλλεται από το βουνό Όνεια και Ακροκόρινθο, όπου κατά την αρχαιότητα βρισκόταν η αρχαία πόλη της Κορίνθου. Η Κόρινθος βρίσκεται στον οδικό άξονα Αθήνα-Πάτρα, με την πρόσβαση στην πρωτεύουσα να είναι εύκολη για τους κατοίκους της είτε μέσω της σύγχρονης εθνικής οδού είτε μέσω του προαστιακού σιδηροδρόμου που άρχισε να λειτουργεί το 2005.

Η σύγχρονη πόλη, όπως ανοικοδομήθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, διαθέτει άριστη ρυμοτομία με κάθετες οδούς, που όλες οδηγούν προς τη θάλασσα. Το βορειότερο τμήμα της πόλης, ο λεγόμενος

Συνοικισμός, έχει σχετικά άναρχη δόμηση, καθώς διαμορφώθηκε σταδιακά και χωρίς οργανωμένο σχέδιο με την αθρόα έλευση προσφύγων που ακολούθησε τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Πολιούχος Άγιος είναι ο Απόστολος Παύλος. Ο ομώνυμος μητροπολιτικός ναός δεσπόζει μέσα σ' έναν πανέμορφο κατάφυτο προαύλιο χώρο, στο κέντρο της πόλης. Στο Συνοικισμό κεντρική εκκλησία είναι αυτή της Παναγίας.

Το κέντρο, σε μεγάλο βαθμό πεζοδρομημένο, συγκεντρώνει τα περισσότερα εμπορικά καταστήματα. Αξιοπρόσεκτα είναι το Δικαστικό Μέγαρο και το κτήριο της Εθνικής Τράπεζας. Η κεντρική λεωφόρος - Εθνικής Αντιστάσεως - οδηγεί στην Πλατεία Ελευθερίου Βενιζέλου (γνωστή στους ντόπιους ως Φλοίσβος) με το άγαλμα του φτερωτού Πήγασου, συμβόλου της πόλης. Σημείο αναφοράς αποτελεί η παραλία "Καλάμια", που τα τελευταία χρόνια βραβεύεται συνεχώς με γαλάζια σημαία, με πλήθος χώρων εστίασης και διασκέδασης και άριστα οργανωμένη παραλία.

Στην πόλη λειτουργεί Εκκλησιαστικό και Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 λειτουργεί στην Κόρινθο το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

4. 2 Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά

Πληθυσμός – δημογραφικά στοιχεία

Ο συνολικός πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας ανέρχεται σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 2011 (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) σε 145.360 κατοίκους. Η αναλογία αρρένων θηλέων στην περιοχή παρέμβασης είναι η εξής: 50,18% άρρενες (72.930) και 49,82% θήλειες (72.430).

Ο πληθυσμός των Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο το οποίο δυσχεραίνει την ανάπτυξη σύγχρονων παραγωγικών δραστηριοτήτων με έμφαση στη νέα τεχνολογία αλλά και τον εκσυγχρονισμό των τομέων εκείνων της παραδοσιακής οικονομικής βάσης που είναι δυνατόν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν. Ειδικότερα, η πλειοψηφία των κατοίκων (66,00%) είναι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης, δηλαδή δημοτικού (51,36%) και γυμνασίου (14,64%), ενώ τόσο το ποσοστό των αποφοίτων λυκείου (γενικού και τεχνικού), όσο και το ποσοστό των αποφοίτων μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ) είναι σχετικά χαμηλό (22,7% και 2,28% αντίστοιχα). Επίσης, χαμηλό είναι και το ποσοστό των πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ (4,33% και 1,50%

αντίστοιχα), όπως και το ποσοστό των κατόχων μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών (0,06% και 0,03%). Τέλος σημειώνεται ότι το ποσοστό των αναλφάβητων είναι 3,08%. Αναμφισβήτητα, η εικόνα αυτή αποτυπώνει ένα χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας. Αναλυτικότερα τα στοιχεία ανά δήμο είναι τα εξής :

Διοικητική διαίρεση	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	Πυκνότητα μόνιμου πληθυσμού ανά τετρ. Χιλιόμετρο
Δήμος Κορινθίων	58.280	29.400	28.880	95,34
Δήμος Βέλου - Βόχας	19.130	9.680	9.450	116,05
Δήμος Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων	21.100	10.430	10.670	71,55
Δήμος Νεμέας	6.500	3.300	3.200	31,75
Δήμος Ευλοκάστρου - Ευρωστίνης	17.420	8.580	8.840	42,32
Δήμος Σικυωνίων	22.930	11.540	11.390	38,06
Σύνολο	145.360	72.930	72.430	63,48

Πίνακας 1 πηγή ΕΣΥΕ Απογραφή 2011

4.3 Οικονομικά Χαρακτηριστικά

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ		2010	2011
<i>Πίνακας Α. Για Δήμους και Περιφέρειες</i>			
A	ΕΣΟΔΑ (1+2+3+4+5)	32.230.488,54	37.374.866,52
1	Επιχορηγήσεις από Τακτ. Προϋπολογισμό	12.092.418,19	20.849.000,61
2	Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ ¹ (περιλαμβανομένων των εσόδων από ΕΣΠΑ)	3.547.711,13	1.323.674,47
3	Τόκοι	453.601,77	340.181,24
4	Έσοδα από προγράμματα της Ε.Ε.		432.380,59
5	Λοιπά έσοδα	16.136.757,45	14.429.629,61
	α) Έσοδα από ανταποδοτικά τέλη και δικαιώματα	6.127.635,69	5.477.479,89
	β) Έσοδα από φόρους, λοιπά τέλη, δικαιώματα, παροχή υπηρεσιών	2.735.142,59	2.780.396,66
	γ) Λοιπά ίδια έσοδα	1.646.370,67	1.844.515,27
	δ) Έσοδα ΠΟΕ	1.679.590,59	664.697,03
	ε) Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	3.948.017,91	3.662.540,76
6	Έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές	14.946.705,06	7.677.599,87
B	ΕΞΟΔΑ (1+2+3+4+5)	39.179.620,62	38.662.834,25
1	Αμοιβές προσωπικού	10.103.336,57	9.617.851,89
2	Προνοιακά επιδόματα	0,00	8.312.096,01
3	Τόκοι	192.739,77	63.251,74
4	Δαπάνες για επενδύσεις προ αποσβέσεων	12.836.970,49	3.339.285,54
5	Λοιπές δαπάνες	16.046.573,79	17.330.349,07
	α) Πληρωμές ΠΟΕ	2.158.929,38	5.348.115,48
	β) Μεταβιβάσεις σε τρίτους	4.311.905,99	3.398.357,28
	γ) Λοιπές λειτουργικές δαπάνες	5.490.009,65	4.025.845,05
	ε) Αποδόσεις εσόδων υπέρ Δημοσίου και τρίτων	4.085.728,77	4.558.031,26
6	Δαπάνες που αφορούν χρηματοοικονομικές συναλλαγές (χρεολύσια δανείων κλπ)	384.403,52	139.033,37
	Έλλειμμα (-)/Πλεόνασμα (+) (A-B)	-6.949.132,08	-1.287.967,73
	Ύψος Ανεξόφλητων υποχρεώσεων στο τέλος του έτους² (όπως δηλώνεται στην ΕΛΣΤΑΤ)	5.832.964	2.844.607

Πίνακας 2 Πηγή : Οικονομική υπηρεσία Δήμου Κορινθίων

1. Περιλαμβανομένων και των εσόδων από ΕΣΠΑ
2. Όπως δηλώνεται στην ΕΛΣΤΑΤ

4. 4 Χωροταξικά και πολεοδομικά χαρακτηριστικά

Οικισμοί, Πολεοδομικές Ενότητες και Χρήσεις Γης. Το αστικό κέντρο της Κορίνθου διαχωρίζεται στις πολεοδομικές ενότητες Αγίου Γεωργίου, Αγίας Άννας – Συνοικισμού, Κορίνθου – Ιωνίας, Αγιαννιώτικων, Μπαθαρίστρας, Κεραμειδακίου και Ποσειδωνίας.

Σύμφωνα με τις εγκεκριμένες πολεοδομικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στις πολεοδομικές ενότητες που συγκροτούν το αστικό κέντρο της Κορίνθου ορίζονται οι εξής χρήσεις γης:

- Στην πολεοδομική ενότητα Αγίου Γεωργίου ορίζονται χρήσεις γης αμιγούς και γενικής κατοικίας. Καθορίζονται χώροι: οικοδόμησης, οδών, πεζόδρομων, κοινής χρήσεως, στάθμευσης και κοινωφελών δραστηριοτήτων.
- Στην πολεοδομική ενότητα Αγιαννιώτικων ορίζονται χρήσεις γενικής κατοικίας ενώ στην πολεοδομική ενότητα Κεραμειδακίου εκτός από χρήσεις γενικής κατοικίας, ορίζονται και χρήσεις τουρισμού και αναψυχής. Και στις δύο πολεοδομικές ενότητες καθορίζονται χώροι: οικοδόμησης, οδών, πεζόδρομων, κοινής χρήσεως, στάθμευσης, θρησκευτικών δραστηριοτήτων, παιδικής χαράς, αθλητισμού, εκπαίδευσης, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, πλατειών και πρόνοιας.
- Στην πολεοδομική ενότητα Αγίας Άννας – Συνοικισμού ορίζονται χρήσεις γης αμιγούς κατοικίας και τοπικού κέντρου εξυπηρέτησης συνοικίας – γειτονιάς. Καθορίζονται χώροι: οικοδόμησης, οδών, πεζόδρομων, κοινής χρήσεως, αθλητισμού, εκπαίδευσης, στάθμευσης, πρασίνου, πλατείας, παιδικής χαράς, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, θρησκευτικών δραστηριοτήτων και κοινωνικής πρόνοιας.
- Στην πολεοδομική ενότητα Κορίνθου – Ιωνίας ορίζονται χρήσεις γης γενικής κατοικίας και τοπικού κέντρου εξυπηρέτησης συνοικίας – γειτονιάς. Καθορίζονται χώροι: οικοδόμησης, οδών, πεζόδρομων, κοινής χρήσης, πρασίνου, κοινωνικής πρόνοιας, θρησκευτικών δραστηριοτήτων, εκπαίδευσης, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αναψυχής, κατοικιών, αποθηκών, Λιμενικού Ταμείου, Δημαρχείου, Δικαστηρίων, Μουσείου και Λέσχης Αξιωματικών Κορίνθου.
- Στην πολεοδομική ενότητα Μπαθαρίστρας ορίζονται χρήσεις γης αμιγούς κατοικίας, γενικής κατοικίας και τοπικού κέντρου εξυπηρέτησης συνοικίας – γειτονιάς. Καθορίζονται χώροι οδών, πεζόδρομων, πρασίνου, αθλητισμού, εκπαίδευσης, κοινωνικής πρόνοιας, στάθμευσης και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Οι υφιστάμενες, με βάση την πολεοδομική ανάλυση, λειτουργίες της Κορίνθου είναι:

1. Το εμπορικό κέντρο της πόλης το οποίο διαρθρώνεται γύρω από τις οδούς Εθνικής Αντιστάσεως και Ερμού, δεν αντιμετωπίζει σημαντικά

προβλήματα λειτουργίας. Οι εμπορικές χρήσεις έχουν επεκταθεί και προς την περιοχή όπου βρίσκεται το νέο Δημαρχείο.

2. Οι λειτουργίες ψυχαγωγίας και αναψυχής (καφενεία, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης κλπ) αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο στην οδό Δαμασκηνού, η οποία υποδέχεται σημαντικό κυκλοφοριακό φόρτο. Καθώς η έκταση μεταξύ της παραλίας και της οδού Δαμασκηνού δεν διαθέτει ιδιαίτερη λειτουργικότητα, η υφιστάμενη ζώνη αναψυχής είναι ουσιαστικά αποκομμένη από τη θάλασσα, με αποτέλεσμα και οι κήποι της πόλης να παραμένουν αναξιοποίητοι.
3. Η βορειοδυτική πλευρά της πόλης είναι υποβαθμισμένη, παρ' όλο που η παραλιακή ζώνη της αποτελεί την δημοφιλέστερη πλαζ της πόλης, και βρίσκεται σε εξέλιξη σχέδιο ανάπλασης της.

Στην ανατολική πλευρά της Κορίνθου η γύρω από το σταθμό περιοχή, είναι άναρχα δομημένη και υποβαθμισμένη, σε αντίθεση με την υπόλοιπη πόλη και την παράκτια περιοχή προ του πρώην Σιδηροδρομικού Σταθμού του ΟΣΕ.

Όπως συνέβη σε όλες σχεδόν της ευρωπαϊκές πόλεις η σιδηροδρομική γραμμή αποτελούσε -όταν κατασκευάστηκε -το όριο της πόλης. Με το πέρασμα του χρόνου, η πόλη φτάνει μέχρι τη σιδηροδρομική γραμμή και την ξεπερνά, επεκτεινόμενη άναρχα, πέρα από αυτή. Για αυτό το λόγο στην Κόρινθο, η γύρω από το σταθμό περιοχή, ως άναρχα δομημένη είναι υποβαθμισμένη, σε σχέση με την υπόλοιπη πόλη.

Ανατολικότερα του παράκτιου και θαλάσσιου μετώπου της πόλης, σώζονται τα ερείπια του αρχαίου λιμανιού. Στην βορειοανατολική πλευρά της περιοχής, την πλησιέστερη στον εν λόγω αρχαιολογικό χώρο, υπάρχει μια μεγάλης έκτασης ζώνη όπου προβλέπεται να αναπτυχθούν εγκαταστάσεις για χρήσεις αναψυχής και αθλοπαιδιών ποικίλου χαρακτήρα, με βάση το υδάτινο στοιχείο.

4.5 Περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά

Η περιοχή του Δήμου Κορινθίων διαθέτει φυσικά οικοσυστήματα, αρμονικά ενταγμένα – αν και όχι επαρκώς προστατευμένα – στο αστικό σύνολο. Διακρίνονται για τη σημασία τους τα φυσικά πρανή με μέτωπο προς τη θάλασσα και απόσταση από μερικές δεκάδες έως μερικές εκατοντάδες μέτρα από την ακτογραμμή. Οι πιέσεις που δέχονται οι φυσικοί αυτοί χώροι είναι έντονες. Τα φυσικά πρανή, περιορίζονται διαρκώς από την εξάπλωση της δόμησης και τη διάνοιξη νέων δρόμων, γεγονός που αυξάνει τον κίνδυνο διάβρωσής τους, αλλά και επιφέρει ιδιαίτερα αρνητικά αποτελέσματα στη δυνατότητα λειτουργίας τους ως φυσικά ενδιαιτήματα μέσα στον αστικό χώρο.

Φυσικό οικοσύστημα με έντονη παρουσία στον αστικό ιστό της Κορίνθου, αποτελούσε το ρέμα Ξηριά. Πλέον όμως, έχει περιορισμένη λειτουργία ως οικοσύστημα, αφού έχει υπογειοποιηθεί στην μεγαλύτερη έκταση του εντός της Κορίνθου ενώ αναμένεται επιπλέον

αλλαγή της φυσιογνωμίας του, μετά την ολοκλήρωση έργων διευθέτησης της ροής των νερών. Η παραθαλάσσια έκταση της περιοχής έχει προ πολλού απολέσει τη φυσική της συνέχεια μέχρι τα πρηνή, λόγω της κατασκευής της οδού Πατρών ενώ το μικρό τμήμα γης που χωρίζει την ακτογραμμή από το δρόμο, δέχεται πιέσεις από αυθαίρετη δόμηση. Σύμφωνα με στοιχεία και μελέτες της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Κορινθίων, στην *πόλη της Κορίνθου* υπάρχουν εξήντα δύο στρέμματα κοινόχρηστων χώρων, δεκαπέντε στρέμματα χώρων πρασίνου, τρεις πλατείες συνολικής έκτασης επτά στρεμμάτων, τέσσερις παιδικές χαρές συνολικής έκτασης οκτώ στρεμμάτων και τρεις χώροι άθλησης συνολικής έκτασης δέκα τρεισήμισι στρεμμάτων.

Από τους σημαντικότερους φυσικούς πόρους της Δ.Ε. Τενέας είναι το Δάσος του Χιλιομοδίου. Έχει έκταση 12.000 στρ. περίπου (6.000 στρ. του Συνεταιρισμού και 6.000 στρ. της Φανερωμένης) και εκτείνεται στα ανατολικά της Δ.Ε. στην περιοχή “Καμαρέτα”. Πρόσθετα βρίσκεται σε άμεση σχέση με την Ι. Μονή Παναγίας Φανερωμένης που αποτελεί σημαντικό θρησκευτικό πόλο της περιοχής. Αποτελείται κυρίως από πεύκα και θαμνώδη βλάστηση. Στην κατεύθυνση της ήπιας εκμετάλλευσης του φυσικού του πλούτου και σε ένα κεντρικό σημείο αυτού, έχουν δημιουργηθεί και λειτουργούν κατά τους θερινούς μήνες παιδικές κατασκηνώσεις με την επωνυμία «Το Μαγεμένο Δάσος» ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν σε όλο το μήκος του δρόμοι περιπάτου και ξεκούρασης για όλους τους επισκέπτες. Δεν έχουν παρατηρηθεί σε αυτό σπάνια και μοναδικού ενδιαφέροντος είδη γλωρίδας και πανίδας που να χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Συνοπτική περιγραφή του Ο.Τ.Α. Δήμου Κορινθίων

5.1 Η οργανωτική μορφή του Ο.Τ.Α

Αναφορικά με την οργανωτική και διοικητική δομή του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Κορινθίων , ο Δήμος αποτελείται από υπηρεσίες .

Οι υπηρεσίες του Δήμου Κορινθίων διαρθρώνονται στις εξής οργανικές μονάδες:

- Γενικός Γραμματέας.
- Αυτοτελές Γραφείο Δημάρχου.
- Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας.
- Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού.
- Αυτοτελής Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας.
- Γενική Διεύθυνση.
- Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών.
- Διεύθυνση «Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών» (ΚΕΠ).
- Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού.
- Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Διεύθυνση Τοπικής Ανάπτυξης.
- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Πολεοδομίας.
- Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.
- Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης.

Οι παραπάνω διευθύνσεις υποδιαιρούνται στα αντίστοιχα τμήματα και γραφεία , όπως αυτά ορίζονται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.

5.2 Οριζόντιες και υποστηρικτικές λειτουργίες μεταξύ ΟΤΑ και Νομικών Προσώπων του.

Στα πλαίσια του κοινωνικού, του πολιτιστικού και του εκπαιδευτικού του έργου, ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Κορινθίων έχει δημιουργήσει ένα σύμπλεγμα οριζόντιων και υποστηρικτικών μεταξύ τους δομών , οι οποίες αποτελούν Νομικά Πρόσωπα του Ο.Τ.Α. Στα Νομικά Πρόσωπα του Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Κορινθίων περιλαμβάνονται τα ακόλουθα :

- ✚ Το Κέντρο Πολιτισμού , Αθλητισμού και Περιβάλλοντος
- ✚ Ενιαίο Νομικό Πρόσωπο Κοινωνικής Πολιτικής
- ✚ Δημοτική Ανώνυμη Εταιρία Κορίνθου
- ✚ Λιμενικό Ταμείο Δήμου Κορινθίων

5.3 Οι μεσοπρόθεσμες ανάγκες των επιμέρους διευθύνσεων του ΟΤΑ - διατύπωση παρατηρήσεων από προϊσταμένους.

Στα πλαίσια της εσωτερικής διαβούλευσης κατά την διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων , διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο στους προϊσταμένους των επιμέρους διευθύνσεων προκειμένου να καταγραφούν οι ανάγκες και οι ελλείψεις και στην συνέχεια οι στόχοι του άξονα που αφορά στον ΟΤΑ ως οργανισμό. Παρακάτω παρατίθεται περίληψη των παρατηρήσεων των προϊσταμένων ανά Διεύθυνση ή Νομικό Πρόσωπο.

5.3.1 Υπηρεσία Καθαριότητας και ανακύκλωσης .

Πέρα από την υποστελέχωση της υπηρεσίας και τις ελλείψεις στον μηχανολογικό εξοπλισμό, θεωρείται επιτακτική ανάγκη η δημιουργία νέου κανονισμού και ενημέρωσης στα ζητήματα ανακύκλωσης , μέσω των οποίων θα δίνονται με σαφήνεια οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των πολιτών.

5.3.2 Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.

Οι συνέπειες, σύμφωνα με την υπηρεσία είναι οι εξής: Αυξήθηκαν υπέρμετρα οι απαιτήσεις των μέχρι πρότινος παραμελημένων περιοχών που συνενώθηκαν με την Κόρινθο χωρίς να έλθει στον Δήμο επιπλέον προσωπικό και οι κατάλληλες υποδομές, υπήρξε έλλειψη τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, και αυξήθηκε ο χρόνος μετακίνησης στα σημεία που εκτελούνται τα έργα.

5.3.3 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Πολεοδομίας.

Κρίνεται απαραίτητο να δοθεί έμφαση στις παρακάτω απόψεις που αφορούν την υπηρεσία: Ενίσχυση, αναβάθμιση και διεύρυνση της κατοικίας ώστε να τονωθεί ο πολυλειτουργικός χαρακτήρας της περιοχής. Αναμόρφωση και επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου στην κατεύθυνση διαμόρφωσης επιχειρησιακού σχεδίου εφαρμογής, με ενεργοποίηση συγκεκριμένων εργαλείων πολιτικής γης. Επανεξέταση του πλαισίου συνολικής διαχείρισης της περιοχής.»

5.3.4 Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών.

Στις προτάσεις που αφορούν την Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών τονίζεται ότι υπάρχει ανάγκη στελέχωσης της Νομικής υπηρεσίας , Βελτίωση υλικοτεχνικής υποδομής & αναβάθμισης του εργασιακού περιβάλλοντος καθώς και εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001 Πιστοποίηση έλεγχος .

5.3.5 Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού.

Οι απόψεις που αφορούν στην υπηρεσία αναφέρονται σε έλλειψη Ολοκληρωμένου πλαισίου αντιμετώπισης των ζητημάτων κοινωνικής ενσωμάτωσης των τσιγγάνων και των μεταναστών της περιοχής. Αδυναμία συνεχούς υποστήριξης ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων , απόρων με τρόφιμα., με την δημιουργία Κοινωνικού Παντοπωλείου σε όλη την διάρκεια του έτους. Έλλειψη υποδομών – χώρων για την λειτουργία προγραμμάτων δια βίου μάθησης .

5.3.6 Διεύθυνση Τοπικής Ανάπτυξης.

Οι προτάσεις αφορούν με την μεταφορά των νέων αρμοδιοτήτων του ν.3852/2010 στην :Αξιοποίηση συγκριτικών πλεονεκτημάτων και δημοτικών υποδομών για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. Ενέργειες προώθησης και λήψη μέτρων για την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων στον τομέα του τουρισμού. Ενδυνάμωση της πρωτογενούς παραγωγής προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. Προβλήματα και ελλείψεις στην παροχή κατευθύνσεων για σύσταση Γραφείου Αγροτικής ανάπτυξης (Γεωργία , Κτηνοτροφία , Αλιεία) και προτύπων για την δράση του.

5.3.7 Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

Σύμφωνα με τις απόψεις της υπηρεσίας έχουν υπερπολλαπλασιαστεί οι φορείς και οι κυβερνητικές αρχές στις οποίες πρέπει να αποδίδει η υπηρεσία οικονομικών του Δήμου απολογισμό πεπραγμένων και στοιχεία οικονομικών δεδομένων. Ενιαία Αρχή πληρωμών, Στατιστική Αρχή, Υπουργείο Εσωτερικών (Στατιστικά, Μητρώο Δεσμεύσεων ,Αναρτήσεις στην διαύγεια),Υπουργείο Οικονομικών ,Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ,Περιφέρεια. Η οικονομική υπηρεσία συνεργάζεται με όλες τις διευθύνσεις του δήμου. Η αναγκαιότητα λειτουργίας του νέου Καλλικρατικού οργανισμού εσωτερικής υπηρεσίας δεν είναι μόνο επιτακτική αλλά και κρίσιμη καθώς οι αρμοδιότητες της κάθε διεύθυνσης, κατά την σύνταξη του παρόντος,

διέπονται από κατανομές αρμοδιοτήτων των πρώην Καποδιστριακών δήμων ,ως εκ τούτου δεν είναι διακριτές και απόλυτα σαφείς.

Δεν υπάρχει στελέχωση του νομικού τμήματος επομένως σε κρίσιμα ζητήματα δεν έχουμε τις απαραίτητες γνωμοδοτήσεις-παρεμβάσεις. Επίσης υπάρχουν σημαντικά προβλήματα συνεργασίας με της υπηρεσίες εκτός δήμου τα οποία έγκειται στην έλλειψη προσωπικού σε κάθε δημόσια υπηρεσία και στην έλλειψη οικονομικών πόρων των δημόσιων υπηρεσιών για την εκπλήρωση του σκοπού τούς. Παρ' όλα αυτά καταβάλλονται προσπάθειες και από την υπηρεσία μας και από τις συνεργαζόμενες υπηρεσίες για την επίλυση προβλημάτων .

5.3.8 Το Κέντρο Πολιτισμού , Αθλητισμού και Περιβάλλοντος

Το ΝΠΔΔ «ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ» (ΚΕ.Π.Α.Π.) συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 163/10/13-4-2011 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Κορινθίων κατόπιν συγχωνεύσεως των ΝΠΔΔ « Πνευματικό Κέντρο » , με άλλα εννέα νομικά πρόσωπα που μεταφέρθηκαν στον Δήμο Κορινθίων με τον Καλλικράτη ν. 3852/10 τα οποία ασκούσαν συναφείς δραστηριότητες και αντικείμενο :

Σύμφωνα με την προϊσταμένη της υπηρεσίας υπάρχουν περιορισμένα οικονομικά μέσα (ελάχιστη έως αμελητέα αυτοχρηματοδότηση – εκμετάλλευση ιδίων πόρων) τα οποία έχουν αποβεί καθοριστικός ανασταλτικός παράγοντας, σε πολλές περιπτώσεις, για την εξέλιξη του ΚΕ.Π.Α.Π. και την αναβάθμιση των δράσεων και υπηρεσιών του ΝΠ

Επίσης έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για την απορρόφηση ευρωπαϊκών κονδυλίων, που θα οδηγούσαν στον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών του (π.χ. πολυμεσικές εφαρμογές σε Βιβλιοθήκη – Πινακοθήκη)

5.3.9 Ενιαίο Νομικό Πρόσωπο Κοινωνικής Πολιτικής

Το Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Κορινθίων είναι νπδδ το οποίο συστάθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθμ.10/162/13-4-2011 απόφαση Δήμου Κορινθίων (ΦΕΚ 1314/16-6-2011) . Προήλθε από τη συγχώνευση όλων των νπδδ παιδικών σταθμών και ΚΑΠΗ των τέως Δήμων Κορινθίων, Άσσου-Λέχαιου, Σαρωνικού, Σολυγείας και Αποστολή του είναι η άσκηση κοινωνικής πολιτικής, μέριμνας και αλληλεγγύης προς όφελος των δημοτών και κατοίκων του Δήμου Κορινθίων. Σύμφωνα με τις απόψεις των στελεχών του Νομικού προσώπου Παρατηρείται μια στασιμότητα του Δήμου σε κοινωνικές πρωτοβουλίες κυρίως λόγω έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού σε

κοινωνικά θέματα. Δεν καλύπτονται πλήρως σε υποδομές οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες λόγω της οικονομικής ύφεσης σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Επίσης μικρής κλίμακας είναι οι συνεργασίες του Νομικού προσώπου με αντίστοιχους φορείς .

5.3.10 Δημοτική Ανώνυμη Εταιρία Κορίνθου

Σκοπός της είναι : η αξιοποίηση, εκμετάλλευση και διαχείριση της Δημοτικής αγοράς του Δήμου Κορινθίων, στην οποία θα δημιουργηθούν νέα κτίρια τα οποία θα παραχωρεί τη χρήση με ή χωρίς αντάλλαγμα σε τρίτον ή τρίτους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, της ακίνητης περιουσίας του Δήμου Κορινθίων και των κοινοχρήστων χώρων εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Κορινθίων.

Την μελέτη, δημιουργία, λειτουργία, έλεγχος και την εκμετάλλευση κλειστών ή ανοικτών χώρων στάθμευσης και ελεγχόμενων χώρων στάθμευσης , σε ακίνητα του Δήμου Κορινθίων ή στους κοινόχρηστους δημοτικούς χώρους. Οι προτάσεις των προϊσταμένων για την εσωτερική ανάπτυξη της Επιχείρησης αναφέρονται σε θέματα όπως : Καλύτερη οργάνωση στην ελεγχόμενη στάθμευση η οποία βέβαια θα καλυφθεί με την αγορά προγράμματος και μηχανών PDA, που ήδη βρίσκεται σε ολοκλήρωση. Συμμετοχή της εταιρείας σε περισσότερες δημοπρασίες έργων ή αναθέσεις από τρίτους. Καλύτερη οργάνωση του διαφημιστικού τμήματος της εταιρείας. Να δοθούν περισσότερες αρμοδιότητες από τον Δήμο σε ότι αφορά, την διαχείριση ακίνητης περιουσίας - την δημοτική αγορά και τους χώρους στάθμευσης , το οποίο βέβαια θα φέρει νέες θέσεις εργασίας, αν και εφόσον είναι επιτρεπτό , σύμφωνα με το νέο σύστημα προσλήψεων. Η Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία Κορίνθου διοικείται από Διοικητικό συμβούλιο .

5.3.11 Λιμενικό Ταμείο Δήμου Κορινθίων

Βάσει του Ν.4071/2012 το Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου που έχει συσταθεί με την επωνυμία "Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Κορινθίων" βρίσκεται στη διαδικασία μεταβίβασης αρμοδιοτήτων από το Λιμενικό Ταμείο Ν. Κορινθίας. Έχει ήδη συσταθεί νέο Διοικητικό Συμβούλιο και γίνονται όλες οι ενέργειες που απαιτούνται, σύμφωνα με τον προαναφερθέντα νόμο, προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία με την έκδοση της πράξης του Γενικού Γραμματέα, όπου και θα διαπιστώνεται η έναρξη λειτουργίας του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Κορινθίων. Το έργο του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Κορινθίων αφορά στη συντήρηση και βελτίωση των λιμενικών υποδομών, καθώς και στην κατασκευή διαφόρων λιμενικών έργων. Στην αρμοδιότητα του Δημοτικού Λιμενικού Ταμείου Κορινθίων ανήκουν το Λιμάνι της Κορίνθου, το αλιευτικό καταφύγιο Κορίνθου, το αλιευτικό καταφύγιο Κάτω Άσσου και η Χερσαία Ζώνη Λιμένος

Κορίνθου. Στις προτάσεις του προέδρου του Λιμενικού ταμείου αναφέρεται η μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του παραλιακού μετώπου από τον Άσσο έως τον Κόρφο , η Προβολή του λιμένος μέσω καταχώρησης ιστοσελίδας στο διαδίκτυο ,η Καταχώρηση σε τουριστικούς οδηγούς σε διεθνές επίπεδο.

5.3.12 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης- Αποχέτευσης Κορίνθου

Ιδρύθηκε το 1982 με το Π.Δ.286/ ΦΕΚ 51/ 29-4-82 και λειτουργεί σε πλήρη μορφή από το 1986. Στόχος της ΔΕΥΑ Κορίνθου είναι η καλύτερη δυνατή παροχή των προσφερόμενων υπηρεσιών στους δημότες-καταναλωτές. Το στοιχείο αυτό αντικατοπτρίζεται στη συνεχή επέκταση και βελτίωση των δικτύων, στον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και στην ανανέωση των τρόπων δράσης της Επιχείρησης, σύμφωνα με τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες και απαιτήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Περιγραφή του Επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων

6.1 Χαρακτηριστικά του επιχειρησιακού προγράμματος του δήμου Κορινθίων

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων συνιστά ένα

ολοκληρωμένο πρόγραμμα **(α) τοπικής ανάπτυξης** και **(β) εσωτερικής (οργανωτικής –λειτουργικής) ανάπτυξης** για την περίοδο 2012 – 2014, σε εναρμόνιση με τους στόχους της Δημοτικής Αρχής και τις κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ειδικότερα, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί ένα πλαίσιο στρατηγικών στόχων που εξειδικεύονται σε δράσεις με ορίζοντα ζετίας, για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την αναβάθμιση της οργάνωσης των υπηρεσιών του Δήμου. Με άλλα λόγια, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αφορά όχι μόνον στις υποδομές, τα έργα και τις τοπικές επενδύσεις στην περιοχή του Δήμου Κορινθίων, αλλά και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας του ίδιου του Δήμου, ως φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης, μεριμνώντας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των δημοτών και

των επισκεπτών.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα των Ο.Τ.Α. αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού τους ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης και Βελτίωσης Διοικητικής Ικανότητας του Ο.Τ.Α. και των Νομικών του Προσώπων.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αποτελεί πρόγραμμα αναπτυξιακών υποδομών και τοπικών επενδύσεων, αλλά και πρόγραμμα για τη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών και των Νομικών προσώπων που εποπτεύονται από το Δήμο.

Είναι πρόγραμμα, πολυτομεακού χαρακτήρα, με εύρος θεματικών αντικειμένων αντίστοιχου του φάσματος των θεμάτων που απασχολούν την καθημερινή λειτουργία του Ο.Τ.Α. Καλύπτει όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

Τριετές (μόνο για την τρέχουσα περίοδο) Πρόγραμμα Δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του.

Στις προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος αντανακλάται η βούληση και το όραμα του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και οι προτεραιότητες του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Το όραμα της εκάστοτε Δημοτικής Αρχής αποτυπώνεται στη στρατηγική και αναλύεται σε τετραετές πρόγραμμα δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών προσώπων του και τέλος σε ετήσιο πρόγραμμα δράσης της κάθε υπηρεσίας του Δήμου και των Νομικών προσώπων του.

Οργανικό Στοιχείο της Καθημερινής Λειτουργίας και Διοίκησης του Δήμου και μέρος του Προγραμματικού του Κύκλου.

Η σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι η αρχική φάση της διαδικασίας προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της δράσης του Δήμου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί το διαρκές αντικείμενο ενασχόλησης των αιρετών οργάνων, των προϊσταμένων και της αρμόδιας υπηρεσίας προγραμματισμού του.

6.2 Προετοιμασία και οργάνωση του επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων

Με απόφαση δημάρχου συγκροτήθηκε διεπιστημονική ομάδα έργου με αξιοποίηση του κατάλληλου επιστημονικού προσωπικού του Δήμου, σύμφωνα με την υπ.αρ. πρωτ. 20481 /2012 απόφαση Δημάρχου.

Ειδικότερα , κατά την διαδικασία σύνταξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος συμμετείχαν με σαφώς καθορισμένο τρόπο οι ακόλουθες υπηρεσίες και αντίστοιχα στελέχη του Δήμου :

- Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Κορινθίων.
- Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών του Δήμου Κορινθίων.
- Δ/ση Τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου Κορινθίων.
- Γραφείο Προγραμματισμού του Δήμου Κορινθίων.
- Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης .
- Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία Κορίνθου .
- Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Κορινθίων
- Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Δήμου Κορινθίων
- Κέντρο Πολιτισμού Αθλητισμού και Περιβάλλοντος

Συντονιστής της Ομάδας έργου ορίστηκε ο Αντιδήμαρχος της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών.

6.3 Περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Κορινθίων

Στο πρώτο κεφάλαιο του Επιχειρηματικού προγράμματος επιχειρείται καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου, μέσα από ανάλυση των επιμέρους χαρακτηριστικών (οικονομικών, δημογραφικών, χωροταξικών, πολεοδομικών και περιβαλλοντικών) καθώς και η σχέση του Δήμου Κορινθίων με την ευρύτερη περιοχή της Περιφερειακής ενότητας Κορινθίας

6.3.1 Πληθυσμός – δημογραφικά στοιχεία

Ο συνολικός πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας ανέρχεται σύμφωνα με τα ά στοιχεία της απογραφής του 2011 (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) σε 145.360 κατοίκους. Η αναλογία αρρένων θηλέων στην περιοχή παρέμβασης είναι η εξής: 50,18% άρρενες (72.930) και 49,82% θήλεις (72.430).

Ο πληθυσμός των Δήμων της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο το οποίο δυσχεραίνει την ανάπτυξη σύγχρονων παραγωγικών δραστηριοτήτων με έμφαση στη νέα τεχνολογία αλλά και τον εκσυγχρονισμό των τομέων εκείνων της παραδοσιακής οικονομικής βάσης που είναι δυνατόν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν. Ειδικότερα, η πλειοψηφία των κατοίκων (66,00%) είναι απόφοιτοι υποχρεωτικής εκπαίδευσης, δηλαδή δημοτικού (51,36%) και γυμνασίου (14,64%), ενώ τόσο το ποσοστό των αποφοίτων λυκείου (γενικού και τεχνικού), όσο και το ποσοστό των αποφοίτων μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ) είναι σχετικά χαμηλό (22,7% και 2,28% αντίστοιχα). Επίσης, χαμηλό είναι και το ποσοστό των πτυχιούχων ΑΕΙ και ΤΕΙ (4,33% και 1,50% αντίστοιχα), όπως και το ποσοστό των κατόχων μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών (0,06% και 0,03%). Τέλος σημειώνεται ότι το ποσοστό των αναλφάβητων είναι 3,08%. Αναμφισβήτητα, η εικόνα αυτή αποτυπώνει ένα χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας.

6.3.2 Οικονομική δραστηριότητα

Ο βασικός οικονομικός τομέας που συγκεντρώνονται οι οικονομικές δραστηριότητες είναι ο πρωτογενής και τριτογενής τομέας. Με βάση τα στατιστικά στοιχεία η οικονομική δραστηριότητα στο σύνολο της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας διαμορφώνεται κατά:

8,60% στον πρωτογενή τομέα, 48,90% στον δευτερογενή τομέα
42,50% στον τριτογενή τομέα.

Στον πρωτογενή τομέα τα κυριότερα προϊόντα παραγωγής είναι τα εσπεριδοειδή, το σιτάρι, οι τομάτες, το ελαιόλαδο και τα αυγά, στο δευτερογενή τομέα κυριαρχούν τα τρόφιμα και ποτά, προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά, μεταλλικά προϊόντα, κατασκευές, ενώ στον τριτογενή τομέα το εμπόριο, η παροχή υπηρεσιών και ο τουρισμός

Οι κάτοικοι, κυρίως, ασχολούνται με τη γεωργία, όμως στο κέντρο της πόλης υπάρχουν πολλά εμπορικά καταστήματα, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης κ.λπ., ενώ στην περιοχή του Ισθμού λειτουργούν πολλές βιομηχανίες

Τα προϊόντα που παράγονται στην περιοχή του Δήμου από τις καλλιέργειες είναι κυρίως επιτραπέζια σταφύλια, κορινθιακή σταφίδα, σουλτανίνα, κρασί, ελιές ελαιοπαραγωγής, εσπεριδοειδή (λεμόνια, πορτοκάλια, μανταρίνια), βερίκοκα και δημητριακά (κυρίως σιτάρι και ζωοτροφές). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στην ανατολική, πλευρά του Δήμου γίνεται εκμετάλλευση της ρητίνης των πεύκων. Η κτηνοτροφία όπου κυριαρχεί η παραδοσιακή μορφή μικρή οικογενειακή εκμετάλλευση αναπτύσσεται κυρίως στη νότιο ανατολική πλευρά του Δήμου, πρώην Δήμος Τενέας και Σαρωνικού που συνενώθηκαν με τον Δήμο Κορινθίων. Εκτρέφονται, κυρίως, αιγοπρόβατα και πουλερικά ενώ παράγονται γάλα, τυρί, βούτυρο, κρέας και αυγά, ενώ λειτουργούν και μικρές τυροκομικές μονάδες. Ακόμη, λειτουργούν δύο ιχθυογεννητικοί σταθμοί και δύο εργοστάσια παραγωγής ιχθυοτροφών. Αντιθέτως η παράκτια αλιεία δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη, αφού υπάρχουν μικρά κυρίως σκάφη που εξασφαλίζουν μικρή ποσότητα ψαριών.

6.3.3 Χαρακτηριστικά ανεργίας της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας

Η ανεργία είναι ιδιαίτερα αυξημένη στην Κορινθία.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των ανέργων εμφανίζεται στο Δήμο Κορινθίων και ακολουθεί ο Δήμος Λουτρακίου-Αγίων Θεοδώρων. Πιο συγκεκριμένα:

ο Δήμος Κορινθίων κατέχει το 45,75% της συνολικής ανεργίας του νομού,

ο Δήμος Λουτρακίου-Αγίων Θεοδώρων το 21,77%,

ο Δήμος Σικυωνίων το 12,37%, ο Δήμος Βέλου-Βόχας το 10,77%,

ο Δήμος Ξυλόκαστρου-Ευρωστινής 7,53%

ο Δήμος Νεμέας το 1,81%.

Η ηλικιακή ομάδα άνω των 45 ετών με χαμηλά τυπικά προσόντα φαίνεται να συγκεντρώνει ένα πολύ υψηλό ποσοστό ανέργων.

Γενικά η ανεργία αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα της Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας και έχει μεγάλη αύξηση μετά το 2009 λόγω της ύφεσης της ελληνικής οικονομίας.

Έτσι υπάρχει σταδιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου και γενικότερα της ενδοχώρας από το ζωντανό κύτταρο, τους νέους. Το κύριο βάρος της ανεργίας φέρουν οι νέοι (25-35 ετών), οι γυναίκες και κυρίως οι ευάλωτες κοινωνικά ομάδες.

6.3.4 Βασικά προβλήματα και ανάγκες της Περιοχής του Δήμου Κορινθίων.

Τα βασικά προβλήματα του Δήμου εντοπίζονται κατά βάση στην υποβάθμιση της ποιότητας της ζωής, στη λαθρομετανάστευση, στην παραβατικότητα, στο υψηλό ποσοστό ανεργίας και υποαπασχόλησης, -γενικά ο πληθυσμός μοιάζει να απειλείται από ενδεχόμενη κατάσταση φτώχειας- με αποτέλεσμα να κρίνεται αναγκαία μια γενικευμένη τάση για κοινωνική συνοχή

Δείγμα της αναφοράς αυτής είναι η κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της περιοχής που έχουν πληγεί σημαντικά από την οικονομική κρίση με αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας σε τρομακτικά επίπεδα .Ο πρωτογενής τομέας παρόλο που παρουσιάζεται ως σημαντική δυναμική δεδομένου ότι οι προοπτικές βασίζονται στην παραγωγή συμβατικών και βιολογικών προϊόντων ποιότητας, με σημαντικό branding και σε συνδυασμό ότι διατηρούνται σε μεγάλο βαθμό οι παραδοσιακές παραγωγικές τεχνικές και το τοπικό παραγωγικό οικοσύστημα, δεν παρουσιάζει όμως την αναμενόμενη παρότρυνση για ανάπτυξη απόρροια του γενικότερου κλίματος απαισιοδοξίας που επικρατεί.

Συμπερασματικά οι ανάγκες εντοπίζονται :

Στην ανάπτυξη της κοινωνικής στην κοινωνική συνοχή και θα αξιοποιήσει το ανθρώπινο δυναμικό (που βρίσκεται σε παραγωγική ηλικία) στις νέες τεχνολογίες,

Στην ανάπτυξη εναλλακτικών/συμπληρωματικών μορφών οικονομικών δραστηριοτήτων, με έμφαση συνεργασίας στον τριτογενή τομέα

Στην ενίσχυση της δια βίου μάθησης/εκπαίδευσης τόσο των ήδη ενταγμένων στην αγορά εργασίας όσο και των εν δυνάμει.

6.3.5 Πλεονεκτήματα και δυνατότητες της Περιοχής του Δήμου Κορινθίων

Στα πλεονεκτήματα της ευρύτερης περιοχής του Δήμου μπορούν να αναφερθούν:

Η ύπαρξη υπερτοπικών παραγωγικών δραστηριοτήτων όπου είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές επιχειρήσεις εθνικής σημασίας, όπως είναι τα διωλιστήρια, της Motor Oil, μετρητές Ηλεκτρικής Ενέργειας Landis & Gyr, επεξεργασία εκτύπωση φιαλών αλουμινίου Hellas Can, βιομηχανία αναψυκτικών HBH, Μύλοι Σόγιας, Επεξεργασία Ξύλου Μουρίκης, κ.ά.).

Η Κόρινθος να ενισχυθεί ως διοικητικό και πολιτιστικό κέντρο και παράλληλα να λειτουργήσει ως αναπτυξιακός περιφερειακός πόλος ανάπτυξης. Επίσης, σύμφωνα με το Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Πελοποννήσου προβλέπεται στον οικισμό αυτό ανάπτυξη της βιομηχανίας. Η αξιοποίηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος της Αρχαίας Κορίνθου που έχει λόγω ύπαρξης του Αρχαιολογικού Χώρου της Αρχαίας Πόλης της Κορίνθου, του Αρχαίου Λιμένος Κορίνθου και του Βυζαντινού κάστρου της Ακροκορίνθου, εξασφαλίζοντας έτσι τουριστική υποδομή υψηλού επιπέδου. Εγγενείς δυνατότητες ως προς την αξιοποίηση του τουριστικού προϊόντος. Οι αξιόλογοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι, οι πολλαπλές δυνατότητες ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η *σχετική εγγύτητα με Αθήνα* αποτελούν μερικά από τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής αναφορικά και με την προώθηση του τουριστικού της προϊόντος.

Η υψηλή ποιότητα των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για τον Δήμο Κορινθίων. Με την κατάλληλη διαδικασία μεταποίησης, τυποποίησης και εμπορίας, η οποία δημιουργεί σημαντικές προοπτικές βελτιστοποίησης της παραγωγικότητας των αγροτικών δραστηριοτήτων και τη διασύνδεση των τομέων κλάδων στο σύνολο της παραγωγικής/οικονομικής δραστηριότητας, δύναται να αυξηθεί η προστιθέμενη αξία όλων των παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η στρατηγική θα πρέπει να εστιάσει στην ενδυνάμωση των ανθρώπινων πόρων του πρωτογενή τομέα σε δράσεις κατάρτισης εμπλουτισμού προϊόντων, καθετοποίησης της παραγωγής ανταγωνιστικών και ποιοτικών προϊόντων, και στον τριτογενή τομέα με την ανάπτυξη των υπηρεσιών εκπαίδευσης πολιτισμού και τουρισμού. Η προοπτική της κοινωνικής οικονομίας είτε ως πεδίου επιχειρηματικής δράσης είτε ως χώρου παροχής θέσεων απασχόλησης προς την τοπική κοινωνία.. Η περιοχή της Δήμου Κορινθίων φαίνεται ότι διαθέτει ένα ιδανικό συνδυασμό κοινωνικού κεφαλαίου και περιβάλλοντος, τόσο οικονομικού όσο και φυσικού. Η παραγωγική του βάση βρίσκεται δε σε φάση αναδιάρθρωσης οπότε η διαμόρφωση του νέου αναπτυξιακού προτύπου της περιοχής είναι δυνατό να περιλάβει την έννοια και κυρίως τις αρχές και πρακτικές της

κοινωνικής οικονομίας. Οι ανάγκες της περιοχής θα μπορούσαν να συνοψισθούν σε:

- Κατάρτιση ανέργων ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων σε επαγγέλματα με αυξημένη ζήτηση στην περιοχή παρέμβασης
- Ενεργητικές πολιτικές καταπολέμησης της ανεργίας (ενίσχυση επιχειρηματικότητας, δημιουργία κινήτρων για νέες επιχειρήσεις, χρηματοδότηση)
- Ενημέρωση και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε νέους επιχειρηματίες, προερχόμενους από ευπαθείς πληθυσμιακές ομάδες
- Ενεργοποίηση, ευαισθητοποίηση και συντονισμός όλων των φορέων της περιοχής (Δήμους, Αναπτυξιακές Επιχειρήσεις, Εργατικά Κέντρα, Τοπικούς Συνδέσμους, Σωματείων κτλ.) προς την κατεύθυνση μείωσης της ανεργίας και αύξησης της απασχόλησης.

Αξιοποιώντας όλα τα παραπάνω στοιχεία , η ομάδα έργου εντόπισε τα κρίσιμα ζητήματα τοπικής ανάπτυξης τα οποία καταγράφονται στην συνέχεια ως εξής:

- Αξιοποίηση πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς με στόχο την ενθάρρυνση του αστικού τουρισμού και της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα.
- Αξιοποίηση και εκμετάλλευση των υπαίθριων χώρων για αναψυχή και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
- Διαφοροποίηση παραγωγικής βάσης στην κατεύθυνση ανάπτυξης νέων επαγγελμάτων
- Αντιμετώπιση της ανεργίας κατά προτεραιότητα στις ευάλωτες ομάδες π.χ γυναίκες , μακροχρόνια άνεργοι.
- Καθιέρωση κοινωνικής πολιτικής υπέρ των ομάδων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό.
- Βελτίωση των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού μέσω αρχικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης, προκειμένου να καταστεί ικανό να υποστηρίξει τις αλλαγές στην αγορά εργασίας
- Αντιμετώπιση των σοβαρών ελλείψεων σε δομές και υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας.
- Αστική αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου και σύνδεση με τον μητροπολιτικό ιστό της Κορίνθου
- Να βελτιωθεί η πολεοδομική οργάνωση του αστικού συγκροτήματος - αναβάθμιση και εξυγίανση των υποβαθμισμένων οικιστικών περιοχών..
- Να αξιοποιηθεί το παράκτιο μέτωπο με ταυτόχρονη προστασία του.
- Πολεοδομικές παρεμβάσεις για την ανάδειξη των κτιρίων αρχιτεκτονικών και παραδοσιακών στοιχείων και λειτουργίας του ιστορικού κέντρου της Κορίνθου.

6.3.6 Ανάλυση αδυναμιών – απειλών, δυνατοτήτων – ευκαιριών και κρίσιμων ζητημάτων (SWOT ANALYSIS) του Δήμου Κορινθίων

A. Περιβάλλον & Ποιότητα Ζωής

Ως αδυναμίες και απειλές για την Περιοχή παρουσιάζονται :

Έλλειψη θεσμοθετημένου ΧΥΤΑ, Έλλειψη υποδομών αποχέτευσης ομβρίων στα Δ.Δ. Εξαμιλίων, Ξυλοκέριζας, Αρχ. Κορίνθου.

Έλλειψη δικτύου αποχέτευσης λυμάτων στους περιφερειακούς οικισμούς και στα Δημοτικά Διαμερίσματα ,Έλλειψη χώρων πρασίνου εντός του πολεοδομικού ιστού της Κορίνθου

Ρύπανση Κορινθιακού κόλπου, Μη οργανική σύνδεση του παραλιακού μετώπου με τον πολεοδομικό ιστό.

Κυκλοφοριακή συμφόρηση εντός αστικού ιστού.

Ως δυνατότητες και ευκαιρίες παρουσιάζονται:

Δημιουργία χώρων πρασίνου και αναψυχής, Δημιουργία υποδομών στις παραλίες του Δήμου.

Δημιουργία πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, Αναδιάρθρωση Δημοτικής Συγκοινωνίας σε συνεργασία με το ΚΤΕΛ Κορίνθου .

Δημιουργία νέων χώρων στάθμευσης, Διαπλάτυνση και επισκευή υφιστάμενου οδικού δικτύου και πεζοδρομίων, Διάνοιξη και κατασκευή νέων δρόμων

Οι οικισμοί Εξαμίλια ή Ξυλοκέριζα να παραμείνουν ως αγροτικοί και περιφερειακοί οικισμοί , - Η καλλιεργήσιμη γη που αντιστοιχεί στους οικισμούς αυτούς να προσδιοριστεί ως γεωργική γη προκειμένου να μην επιτρέπεται η εγκατάσταση βιομηχανιών-βιοτεχνιών, ασυμβίβαστες χρήσεις που θα την υποβαθμίσουν.

Οργάνωση των Βιομηχανιών – βιοτεχνιών που υπάρχουν διάσπαρτες στον Κάμπο της Αρχαίας Κορίνθου και η συγκέντρωσή τους σε δύο (2) πυρήνες προκειμένου να εξυγιανθούν και να απελευθερωθεί ο κάμπος για να αποδοθεί στις καλλιέργειες ως γεωργική γη.

ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Υποβάθμιση του φυσικού πλούτου από ανθρωπογενή αίτια (πυρκαγιές, εκχερσώσεις καταπατήσεις)

Αναβάθμιση του παραλιακού μετώπου.

Βελτίωση της κυκλοφορίας οχημάτων και πεζών στο Δήμο.

Η ολοκλήρωση και έγκριση του Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο είναι το εργαλείο που θα δώσει νέα αναπτυξιακή προοπτική στο Δήμο παρέχοντας πολύ μεγάλες δυνατότητες οργανωμένων επενδύσεων.

Η παρακολούθηση και ο έλεγχος των βασικών πηγών αστικής ρύπανσης (κυκλοφορία –

υποδομές) και η οργάνωση σταθμών μέτρησης των ρύπων.

Β. Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός , αθλητισμός.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ

Έλλειψη επαρκών υποδομών και προσωπικού ,Υποβάθμιση κοινωνικών δομών όπως το «Κέντρο Στήριξης Τσιγγάνων, Μικρής κλίμακας συνεργασίες με αντίστοιχους φορείς, Παλαιότητα κτιρίων, Ενοικιαζόμενοι σχολικοί χώροι, Έλλειψη προσωπικού και επαρκών κτιριακών υποδομών, Έλλειψη κλειστών αιθουσών γυμναστικής ,Η περιστασιακή εφαρμογή της οργανωμένης πολιτικής δια βίου εκπαίδευσης και της συμμετοχής των πολιτών.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Προώθηση προγραμμάτων για ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού πχ (Τσιγγάνοι, Μετανάστες),Πρόσληψη νέου προσωπικού και προσπάθεια ανανέωσης των υποδομών, Αγορά οικοπέδων για ανέγερση νέων σχολικών μονάδων, Εύρεση χώρου για εγκατάσταση του Πανεπιστημίου, μεγάλη συμμετοχή των κατοίκων σε πολιτιστικές δραστηριότητες και στα καλλιτεχνικά εργαστήρια ,η παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα (πρόνοια, παιδικοί σταθμοί, ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, Δημοτικά Ιατρεία, Υπηρεσίες εθελοντών), ύπαρξη σημαντικών μνημείων στο Δήμο Κορινθίων ,ανάγκη ανακαίνιση στους αθλητικούς χώρους, σημαντικός αριθμός προγραμμάτων μαζικού αθλητισμού ,κρίσιμα Ζητήματα, Κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών, βελτίωση εκπαιδευτικών υποδομών ,Δημιουργία νέων χώρων που θα καλύπτουν τις αυξημένες ανάγκες, επέκταση αθλητικών εγκαταστάσεων.

Γ. Τοπική οικονομία

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ

Η μη ένταξη του σχεδίου ανάπτυξης του Δήμου σε έναν ευρύτερο κεντρικό σχεδιασμό (εθνικό, δημοτικό) για εξεύρεση πόρων.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Η προβολή και ανάδειξη των σημαντικών αρχαιολογικών χώρων της Δ.Ε. Κορίνθου, Η σημαντική υφιστάμενη αστική παράδοση, ύπαρξη γραφείου ενημέρωσης ανέργων και επιχειρήσεων, μελέτη καταγραφής, συντήρησης και ανάδειξης των αρχαιολογικών, βυζαντινών, μεσαιωνικών και νεώτερων μνημείων της Δ.Ε. Κορίνθου, συνεργασίες σε θέματα προώθησης της απασχόλησης

ΚΡΙΣΙΜΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Μείωση του αριθμού των ανέργων.

Αξιοποίηση και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων του Δήμου και ένταξη στις πολιτιστικές και λοιπές ειδικές διαδρομές ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού (Συνεδριακός, αρχαιολογικός, θρησκευτικός, φυσιολατρικός, οικολογικός, πολιτιστικός κλπ.)

Δ. Οργανωτική δομή και συστήματα Λειτουργίας του Δήμου Κορινθίων

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Οι υφιστάμενες διαδικασίες ενημέρωσης και διαβούλευσης με τους δημότες σε πλαίσιο ανοιχτών συγκεντρώσεων. Η λειτουργία γραφείου ηλεκτρονικής καταγραφής των αιτημάτων των δημοτών για όλα τα θέματα που τους αφορούν. Η αξιοποίηση δράσεων εθελοντισμού σε τοπικό επίπεδο. Η μεγάλη εμπειρία σε θέματα διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων έργων. Η αξιοποίηση πόρων και προγραμμάτων. Η αυξημένη διαχειριστική και τεχνική ικανότητα στην παραγωγή μελετών και έργων. Η πιστοποίηση οργανωτικών μονάδων του Δήμου ως προς τη διαχειριστική επάρκεια. Η κατασκευή ηλεκτρονικού portal με πλήρη ενημέρωση και συνεχή επικαιροποίηση για επικοινωνία με τον Πολίτη. Η υψηλή επισκεψιμότητα του Portal. Η ένταξη των νέων τεχνολογικών εφαρμογών στην καθημερινή λειτουργία του Δήμου. Η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας σε Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Η διενέργεια οικονομικών ελέγχων από ορκωτό λογιστή και το κλείσιμο ισολογισμών που ενδυναμώνει την πιστοληπτική ικανότητα και αξιοπιστία του Δήμου.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η μη πλήρης οργάνωση των υπηρεσιών με γνώμονα την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δήμου και η μη καθετοποίηση ομοειδών αρμοδιοτήτων και αντικειμένων δραστηριότητας. Η μη διαρκής εφαρμογή Συστήματος Διοίκησης Ολικής Ποιότητας και Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης. Η μη προσαρμογή της λειτουργίας του Δήμου μέσω στόχων σε εφαρμογή του ν. 3230/2004 στην συστηματική και οργανωμένη αξιοποίηση και διάχυση των νομικών πληροφοριών που εισρέουν στο Δήμο, στην αναβάθμιση των εφαρμογών

Πληροφορικής με προσανατολισμό την διαρκή βελτίωση του επιπέδου παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τον Πολίτη. Απουσία συστηματικού ελέγχου αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας.

6.3.6 Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της κατάστασης του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του ως οργανισμών.

Οι δραστηριότητες του Δήμου Κορινθίων διακρίνονται σε γενικές και τομεακές αρμοδιότητες, οι οποίες ομαδοποιούνται στους τρεις παρακάτω θεματικούς τομείς :

- Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής
- Κοινωνική πολιτική, παιδεία και αθλητισμός
- Τοπική οικονομία και απασχόληση

Αναφορικά στις παραπάνω αρμοδιότητες, ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση των υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του.

ΚΑΘΕΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (οι κύριες υπηρεσίες μέσω των οποίων ασκούνται οι αρμοδιότητες του Δήμου σε ένα θεματικό τομέα τοπικής ανάπτυξης)

❖ Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής

Διεύθυνση περιβάλλοντος και Ποιότητας Ζωής.

Διεύθυνση Καθαριότητας και Ανακύκλωσης.

Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Πολεοδομίας

❖ Κοινωνική πολιτική, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός.

Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας Δια βίου μάθησης και Πολιτισμού .

Νομικό Πρόσωπο Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής Δήμου Κορινθίων (Δραστηριότητες ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ , βρεφονηπιακοί σταθμοί).

Νομικό Πρόσωπο Κέντρο Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος.(Δραστηριότητες Βιβλίου , Θεάτρου , μουσικής , Αθλητισμού)

❖ Τοπική Οικονομία & Απασχόληση

Διεύθυνση Τοπικής Ανάπτυξης (Αρμοδιότητες:Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία, Τουρισμός Υπηρεσίες ενημέρωσης καταναλωτή).

Ανώνυμη Αναπτυξιακή εταιρεία Δήμου Κορινθίων .

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ (οι κύριες υπηρεσίες μέσω των οποίων ασκούνται οι γενικές αρμοδιότητες του Δήμου)

❖ *Γενικές αρμοδιότητες και εσωτερική Υποστήριξη του Δήμου*

Αυτοτελές γραφείο Δημάρχου

Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας

Αυτοτελές Γραφείο Προγραμματισμού

Αυτοτελής Διεύθυνση Δημοτικής Αστυνομίας

Γενική Διεύθυνση

Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών (τμήματα : Αιρετών Οργάνων, Νομικής Υπηρεσίας, Αστικής και Δημοτικής Κατάστασης, Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, Διαχείρισης Ανθρωπίνων Πόρων, Τμήμα Πρωτοκόλλου και Διεκπεραίωσης , Αποκεντρωμένων Διοικητικών Υπηρεσιών.

Διεύθυνση Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ).

Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών. (Τμήματα: Τμήμα Προϋπολογισμού και Λογιστικής Παρακολούθησης, Εξόδων, Τμήμα Εσόδων και Δημοτικής Περιουσίας , Ταμειακής Υπηρεσίας, Μισθοδοσίας).

Στην συνέχεια του κειμένου του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων πραγματοποιείται αναλυτική SWOT ανάλυση για κάθε υπηρεσία. Αξιολογώντας τα επί μέρους στοιχεία του εσωτερικού περιβάλλοντος που παρουσιάζονται στις επιμέρους SWOT αναλύσεις , συνοψίζονται τα κύρια συμπεράσματα που αφορούν στο εσωτερικό περιβάλλον του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του ως οργανισμού παρακάτω:

1. Κρίσιμα ζητήματα δραστηριοτήτων και διαδικασιών

- Ανάγκη ανάπτυξης νέων περιβαλλοντικών , κοινωνικών και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων, καθώς και δραστηριοτήτων προώθησης του τουρισμού, μέσω της διεύρυνσης του ρόλου των

υφιστάμενων υπηρεσιών, συγκρότησης νέων υπηρεσιών και μέσω συνεργασιών με άλλους φορείς.

- Ανάγκη βελτίωσης της επάρκειας, της ποιότητας και της παραγωγικών των υφιστάμενων τεχνικών, πολεοδομικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων.
- Ανάγκη ολοκλήρωσης των συνεχιζόμενων και υλοποίησης νέων έργων τεχνικών, οικονομικών και κοινωνικών υποδομών.
- Ανάγκη ωρίμανσης μεγάλων έργων και παρεμβάσεων ευρείας κλίμακας για την ευρύτερη περιοχή του Δήμου, σε συνεργασία με τους γειτονικούς Δήμους .
- Ανάγκη ανάπτυξης διαδικασιών αμφίδρομης επικοινωνίας και συμμετοχής των πολιτών.
- Ανάγκη βελτίωσης των διαδικασιών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης της λειτουργίας του Δήμου.

2. Κρίσιμα ζητήματα οργάνωσης και διαδικασιών

- Ανάγκη βελτίωσης της οργάνωσης των Νομικών Προσώπων του Δήμου
- Ανάγκη συντονισμού της οργανωτικής εξέλιξης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού .
- Ανάγκη αύξησης των συνεργασιών του Δήμου.

Κρίσιμα ζητήματα ανθρώπινου δυναμικού και υλικοτεχνικών υποδομών

- Ανάγκη στελέχωσης του Δήμου με προσωπικό ΠΕ και ΤΕ
- Ανάγκη αναβάθμισης της ενημέρωσης και των γνώσεων αιρετών και προσωπικού
- Ανάγκη βελτίωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων
- Ανάγκη καλύτερης αξιοποίησης των τεχνολογιών ΤΠΕ
- Ανάγκη συντονισμού της οργανωτικής εξέλιξης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού .
- Ανάγκη προσαρμογής των υφιστάμενων υπαλληλικών προσόντων στα μεταβαλλόμενα υπηρεσιακά καθήκοντα .
- Ανάγκη προσαρμογής στις συντελούμενες ή κυοφορούμενες αλλαγές του διοικητικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Ανάγκη Λειτουργίας Δημοτικής Διαδικτυακής πύλης με δυνατότητα προσφοράς διαδραστικών υπηρεσιών .

Κρίσιμα ζητήματα οικονομικών

- Ανάγκη αύξησης των εσόδων
- Ανάγκη μείωσης του κόστους των δραστηριοτήτων
- Ανάγκη καλύτερης αξιοποίησης της δημοτικής περιουσίας

6.3.7 Καθορισμός της στρατηγικής και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων του Δήμου.

Με τα δύο προηγούμενα βήματα ολοκληρώθηκε ο εντοπισμός των κρίσιμων ζητημάτων τοπικής και εσωτερικής ανάπτυξης που θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο Δήμος κατά την περίοδο 2012 -2014.

Σκοπός του βήματος αυτού είναι α) η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος μέσω του καθορισμού των γενικών στόχων και πολιτικών δράσης για την επίτευξη τους β) η ομαδοποίηση των γενικών στόχων σε άξονες και μέτρα και γ) η διατύπωση του οράματος και αρχών λειτουργίας και διακυβέρνησης.

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η στρατηγική του Δήμου από τους πολίτες, ακολουθεί επεξηγηματικό κείμενο με συνοπτική περιγραφή των γενικών στόχων., οι οποίοι είναι τέσσερις και παρουσιάζονται περιληπτικά ως εξής:

1) Γενικός στόχος: αναβάθμιση του φυσικού Περιβάλλοντος και της Ποιότητας ζωής . Περιλαμβάνει έργα που σχετίζονται με την αποτελεσματικότερη διαχείριση απορριμμάτων και αποβλήτων , δράσεων ανακύκλωσης και σύγχρονων μορφών συλλογής απορριμμάτων.

Αστικές αναπλάσεις , πολεοδομικός σχεδιασμός και οργάνωση των χώρων και με την αναβάθμιση του αστικού και περιαστικού πράσινου, την δημιουργία αντιπλημμυρικών έργων, κατασκευής/επιδιόρθωσης των δικτύων αποχέτευσης και του οδικού δικτύου , δράσεις αντιπυρικής προστασίας συνεργασία και ενθάρρυνση δραστηριοτήτων ΜΚΟ συλλόγων που δραστηριοποιούνται σε θέματα πολιτικής προστασίας κτλ.

2) Γενικός στόχος : κοινωνική πολιτική , παιδεία πολιτισμός - αθλητισμός μέτρα

Κρίνεται απαραίτητη η λήψη μέτρων όπως κατασκευή βρεφονηπιακών σταθμών, στην κατασκευή και ανακαίνιση σχολικών κτιρίων και αθλητικών εγκαταστάσεων. Δράσεων προστασίας δημόσιας υγείας – εφαρμογή προγραμμάτων αγωγής πρόληψης και πληροφόρησης ενίσχυση της δημιουργικής πολιτιστικής έκφρασης των κατοίκων και των πολιτιστικών συλλόγων , δράσεων κοινωνικής οικονομίας με έμφαση στην απασχόληση , δράσεις ενίσχυσης του εθελοντισμού , δράσεις ενίσχυσης της τοπικής κοινωνικής πρωτοβουλίας .

3) Γενικός στόχος: ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και απασχόληση

Ο Δήμος Κορινθίων σύμφωνα με τις πρόσθετες αρμοδιότητες του Καλλικράτη θα πρέπει να αξιοποιήσει τα τοπικά συγκριτικά

πλεονεκτήματα και τις δημοτικές υποδομές για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, με δράσει ενδυνάμωσης της πρωτογενούς παραγωγής, δράσει συνεργασίας του τοπικού παραγωγικού συστήματος και διαμόρφωσης εφαρμογής τοπικής εμπορικής ετικέτας για προϊόντα πρωτογενούς παραγωγής και τις υπηρεσίες του τουριστικού τομέα, την δημιουργία υπαίθριων χώρων στάθμευσης και μέτρα ενίσχυσης της τοπικής απασχόλησης.

4) Γενικός στόχος: ανάπτυξη των οικονομικών του ΟΤΑ, ενίσχυση του ανθρωπίνου δυναμικού και υλικοτεχνικής υποδομής.

Προτείνεται Αναβάθμιση της ποιότητας των ψηφιακών υπηρεσιών (ψηφιακός Δήμος) συγκεκριμένα: εφαρμογή συστήματος διαχείρισης Ποιότητας ISO 9001, υλοποίηση ψηφιακής πλατφόρμας συμμετοχής του πολίτη στα κοινά των Δήμων της Κορινθίων και Νεμέας, εφαρμογή ολοκληρωμένου συστήματος ενημέρωσης οδηγών για διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης και πολυκαναλικής επικοινωνίας. Εκπαίδευση επιμόρφωση στελεχειακού δυναμικού, συμμετοχή σε συνέδρια συναντήσεις διαλέξεις, ενέργειες αναβάθμισης και επέκτασης της υφιστάμενης πληροφοριακής υποδομής.

Οι παραπάνω γενικοί στόχοι έχουν οργανωθεί σε άξονες και μέτρα ως εξής:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

- ΜΕΤΡΟ 1.1 ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΜΕΤΡΟ 1.2 ΔΙΚΤΥΑ – ΥΠΟΔΟΜΕΣ –ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ
- ΜΕΤΡΟ 1.3 ΑΣΦΑΛΕΙΑ –ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

ΑΞΟΝΑΣ 2: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΥΓΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

- ΜΕΤΡΟ 2.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
- ΜΕΤΡΟ 2.2 ΥΓΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ
- ΜΕΤΡΟ 2.3 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
- ΜΕΤΡΟ 2.4 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
- ΜΕΤΡΟ 2.5 ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ –ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- ΜΕΤΡΟ 3.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
- ΜΕΤΡΟ 3.2 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- **ΑΞΙΟΝΑΣ 4: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ**
- ΜΕΤΡΟ 4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΩΝ
- ΜΕΤΡΟ 4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
- ΜΕΤΡΟ 4.3 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
- ΜΕΤΡΟ 4.5 ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι η διατύπωση του οράματος που θέτει ο Δήμος για την προγραμματιζόμενη περίοδο και το οποίο στηρίζεται στα δυνατά και αδύνατα σημεία του Δήμου. Οι κύριοι στόχοι συνοψίζονται στην *«Δημιουργία ενός λειτουργικού και συμμετοχικού ενιαίου δήμου που υπερασπίζεται την ταυτότητα και την ιστορία του και αξιοποιεί το τοπικό φυσικό και άυλο πλούτο και παράγει αποτελεσματική αναπτυξιακή και κοινωνική πολιτική, πάντα με στόχο την ευημερία του Δημότη»*

6.3.8 Έγκριση του στρατηγικού σχεδίου και διαδικασίες διαβούλευσης

Αφού το στρατηγικό σχέδιο υποβλήθηκε στην εκτελεστική επιτροπή η οποία με την σειρά της εισηγήθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο για ψήφιση και τελική έγκριση , ακολούθησε δημόσια διαβούλευση με την τοπική κοινωνία, αφενός για να γνωστοποιηθεί το περιεχόμενο του, αφετέρου προκειμένου να υποβληθούν προτάσεις από τα τοπικά συμβούλια , από ενώσεις πολιτών , τοπικούς κοινωνικούς φορείς και απλούς πολίτες.

6.3.9 Κατάρτιση σχεδίων δράσης

Σκοπός του βήματος είναι η μετάφραση της στρατηγικής του Δήμου Κορινθίων σε συγκεκριμένους στόχους και εφικτές δράσεις. Για το σκοπό αυτό καταρτίζονται συγκεκριμένα σχέδια δράσης ανά έργο Πέρα από την τυπική καταγραφή των σχεδίων δράσης για κάθε επιμέρους για κάθε επιμέρους γενικό στόχο, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων προχωρά και σε: καταγραφή των αναμενόμενων αποτελεσμάτων **μέσω δεικτών: Πραγματοποίησης, αποτελέσματος, Επιπτώσεων,** Χρονοδιάγραμμα διάρκειας ολοκλήρωσης του έργου (μήνες μετά την υπογραφή της σύμβασης), καταγραφή ποσοστού συμμετοχής της κοινοτικής συμμετοχής και εθνικής συμμετοχής στον προϋπολογισμό του έργου, παρουσίαση της ταυτότητας του επιμέρους προτεινόμενου έργου σε ξεχωριστό πίνακα με παρουσίαση των υπευθύνων φορέων για την εφαρμογή του έργου,

των περιοχών εφαρμογής, των ωφελούμενων από το μέτρο, την διάρκεια εφαρμογής και τα πεδία παρέμβασης.

Τα έργα τα οποία υπάγονται στον αναπτυξιακό σχεδιασμό 2012 – 2014 είναι τα παρακάτω:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

- Βελτίωση συλλογής και απορροής ακαθάρτων υπολοίπου Δ.Δ. Κορίνθου.
- Δράσεις ανακύκλωσης & σύγχρονες μορφές απορριμμάτων , προμήθεια και τοποθέτηση υπόγειων κάδων συλλογής απορριμμάτων ,Αστικές ανπλάσεις – Πολεοδομικός σχεδιασμός και οργάνωση του χώρου (αναπλάσεις πλατειών διαπλατώνσεις πεζοδρομίων ,
- Αντιπλημμυρικές και αντιτυρικές δράσεις προστασίας , μελέτες έγκρισης επεμβάσεων σε δασικές εκτάσεις, Αγορά πυροσβεστικού μηχανήματος ,Συντηρήσεις και επισκευές δρόμων ,Κατασκευές δρόμων ,Ηλεκτροφωτισμός ,Κατασκευή συνεργείου αυτοκινήτων και κτιρίου Υπηρεσιών του Δήμου (μελέτη) Εργασίες συντήρησης Δημοτικών Κτιρίων ,Αναπλάσεις ,Διαμορφώσεις κοινόχρηστων χώρων
- Μελέτες αστικού και περιαστικού περιβάλλοντος,Ηχοπετάσματα
- Προμήθεια απορριμματοφόρων και κάδων

ΑΞΟΝΑΣ 2: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ , ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ - ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

- Συντήρηση ανέγερση υποδομών εκπαίδευσης καθώς και ανάπλαση και αναβάθμιση σχολικών κτιρίων κατασκευή σχολικών κτιρίων, νηπιαγωγείων βρεφονηπιακών σταθμών σε όλες τις δημοτικές ενότητες Κορίνθου, τενέας , Σολυγείας , Σαρωνικού Άσσου – Λέχαιου.
- Προστασία Δημόσιας υγείας – Εφαρμογή προγραμμάτων αγωγής , πρόληψης και πληροφόρησης σε θέματα υγείας , Βελτίωση του επιπέδου υγειονομικής εξυπηρέτησης του πληθυσμού , Τήρηση κανόνων υγιεινής στα δημόσια σχολεία ,Δημιουργία κεντρικής δομής Δημοτικού πολυιατρείου στην δημοτική ενότητα του Δήμου κορινθίων , Δημιουργία ξενώνα φιλοξενίας Φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών
- Ενίσχυση της πολιτιστικής έκφρασης των κατοίκων και των πολιτιστικών συλλόγων , Διοργάνωση εκδηλώσεων τοπικής , εθνικής και διεθνούς εμβέλειας .
- Μείωση της ανεργίας των νέων ίδρυση δημοτικού γραφείου ενημέρωσης για την απασχόληση, Δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης με ενίσχυση του πλαισίου επιχειρηματικότητας ΑΠΕ κ.λ.π.

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

- Δράσεις προώθησης της βιολογικής γεωργίας & κτηνοτροφίας , ενέργειες σύστασης γραφείου αγροτικής ανάπτυξης , δράσεις συνεργασίας με αναπτυξιακούς φορείς για την ενημέρωση και την υποστήριξη των τοπικών επιχειρήσεων και των εν δυνάμει επιχειρηματιών

ΑΞΟΝΑΣ 4: ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Αναβάθμιση της ποιότητας των δημοτικών υπηρεσιών (Εφαρμογή συστήματος διαχείρισης ποιότητας ISO 9001 , Ανάπτυξη διαδραστικού πληροφοριακού συστήματος πολιτιστικού περιεχομένου για τους Δήμους Κορινθίων και Νεμέας .

Park and ride Ολοκληρωμένο σύστημα ενημέρωσης οδηγών για διαθέσιμες θέσεις στάθμευσης και πολυκαναλικής ενημέρωσης επιβατικού κοινού.

6. 3.10 Τριετής προγραμματισμός δράσεων

Ακολουθεί πίνακας τριετούς χρονικής κατανομής των δαπανών ανά έργο, ενώ στον ίδιο πίνακα γίνεται ιεράρχηση τους έργων σε έργα πρώτης και δεύτερης προτεραιότητας . Η σχετικά σύντομη περίοδος για την οποία εκτελείται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2012-2014) αναμένεται να κρίνει την επίλυση σημαντικών προβλημάτων υποδομής ολόκληρων περιοχών του Δήμου όπως της Δημοτικής Ενότητας Κορινθίων , Άσσου –Λέχαιου, Σαρωνικού , Τενέας , και Σολυγείας .

6. 3.11 Οικονομικός προγραμματισμός

Στο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διάρθρωση των εσόδων και των δαπανών του Δήμου Κορινθίων . Από τα οικονομικά στοιχεία συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο Δήμος Κορινθίων , η οικονομική κατάσταση του δήμου Κορινθίων σε γενικές γραμμές είναι καλή και ότι δεν οφείλει σε προμηθευτές .Σε ότι έχει να κάνει με τον νέο διευρυμένο Δήμο γίνεται προσπάθεια να μπει τάξη σε πολλά πράγματα. Την συγκεκριμένη περίοδο βρίσκεται στην διαδικασία της απογραφής ενώ παράλληλα προετοιμάζεται η σύνταξη προϋπολογισμού. Τονίζεται ότι ο δήμος Κορινθίων δεν ανήκει στην κατηγορία άλλων δήμων που αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Οι επενδυτικές δαπάνες του Δήμου Κορινθίων αφορούν το σημαντικότερο τμήμα του Επιχειρησιακού Σχεδίου , αφού από αυτές κρίνονται αφενός μεν θέματα ζωτικής σημασίας για την πόλη , αλλά και στόχοι της δημοτικής αρχής. Η σημασία των επενδυτικών δαπανών ενισχύεται από το γεγονός ότι οι στόχοι έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα διαβούλευσης με τους κοινωνικού εταίρους και τους φορείς που τους πλαισιώνουν σε πολλές ημερίδες και εκδηλώσεις κατά την φάση της διαβούλευσης.

6.3.12 Ολοκλήρωση του Προγράμματος και τελικές ενέργειες

Ολοκληρώνοντας και το μέρος του οικονομικού προγραμματισμού , η ομάδα έργου συνέταξε το τελικό κείμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων 2012 -2014. Ο Δήμαρχος εισηγήθηκε το τελικό κείμενο του επιχειρησιακού σχεδίου στο Δημοτικό συμβούλιο για ψήφιση επισυνάπτοντας τις αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των Νομικών Προσώπων και έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του.

Αφού ψηφίσθηκε η έκθεση και το τελικό κείμενο, η εγκεκριμένη έκθεση προωθήθηκε στην Περιφέρεια για έλεγχο νομιμότητας και στην συνέχεια το τελικό κείμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος καταχωρήθηκε στην ιστοσελίδα του Δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : Έρευνα στον Δήμο Κορινθίων και Αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

7.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Προκειμένου να αξιολογηθεί η συνεισφορά του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων στην ενδογενή τοπική ανάπτυξη, κρίθηκε αναγκαία η διεξαγωγή ποσοτικής -ποιοτικής έρευνας και η περαιτέρω επεξεργασία των στοιχείων με χρήση διαγραμμάτων. Επιλέχθηκε η μέθοδος των ερωτηματολογίων και οι προσωπικές συνεντεύξεις με στελέχη του Δήμου Κορινθίων.

Η διαδικασία της επιλογής του δείγματος και συλλογής των δεδομένων είναι μια σύνθετη διαδικασία που περιλαμβάνει έξι στάδια (Σταθακόπουλος Βλάσσης, 2005). Ορισμός πληθυσμού , Προσδιορισμός πλαισίου δείγματος,- Καθορισμός μονάδας δειγματοληψίας ,- Καθορισμός μεγέθους δείγματος,- Εκτέλεση. Από αυτή τη διαδικασία προκύπτει το σύνολο των ερωτώμενων που θα συμμετάσχουν στην έρευνα.

Προτού το ερωτηματολόγιο λάβει τη τελική του μορφή, διενεργήθηκαν δύο προέλεγχοι . Μετά την ενσωμάτωση των παρατηρήσεων και πριν την έναρξη συλλογής των στοιχείων, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν στο ερωτηματολόγιο ήταν σαφείς και εύληπτες στους ερωτώμενους, πραγματοποιήθηκε 2ος προέλεγχος του ερωτηματολογίου.

Ξεκινώντας την μέθοδο της δειγματοληψίας, προσδιορίστηκε ως πληθυσμός του δείγματος το σύνολο των εργαζόμενων στον Δήμο Κορινθίων. Στη συνέχεια, προσδιορίστηκαν οι πίνακες και το οργανόγραμμα βάση του οποίου θα γινόταν η επιλογή του δείγματος. Καθορίστηκε δείγμα πιθανοτήτων βάση ομάδων και ως ομάδες ορίστηκαν οι επιμέρους διευθύνσεις και τα τμήματα της κάθε υπηρεσίας.

Η μέθοδος συλλογής στοιχείων που ακολουθήθηκε επέφερε τελικά τη συλλογή 50 ερωτηματολογίων. Από τα 50 συλλεγμένα ερωτηματολόγια, εξαιρέθηκαν από τις αναλύσεις τα 5 πέντε λόγω πολύ μεγάλου αριθμού αναπάντητων ερωτήσεων που θα μείωναν έντονα τη στατιστική αξιοπιστία των ευρημάτων. Τελικά από τα 50 ερωτηματολόγια στην έρευνα λήφθηκαν υπόψη τα 45 αξιοποιήσιμα (90%) που είναι στατιστικά αποδεκτά.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από έντεκα ερωτήσεις, οι οποίες στο μεγαλύτερο ποσοστό ήταν πολλαπλής επιλογής με κλίμακα από ένα έως πέντε, σε ορισμένες περιπτώσεις (δύο επιλογές), ενώ επιλεκτικά δόθηκε η δυνατότητα της ανοιχτής απάντησης ως συνέχεια ερώτησης πολλαπλής επιλογής, για περαιτέρω επεξηγήσεις και σχόλια. Οι ερωτήσεις αφορούν θέματα όπως η κοινοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος στο σύνολο των υπαλλήλων του Δήμου, η ποιότητα του , η εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτης , πόσο το επιχειρησιακό πρόγραμμα επηρεάζει την τοπική ανάπτυξη , η συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού σε προγράμματα επιμόρφωσης σχετικά με το αντικείμενο του Θέματος κ.α

Στόχος της έρευνας είναι η εξαγωγή ποσοτικών συμπερασμάτων αρχικά, αλλά και ποιοτικών στην συνέχεια, ώστε να μπορέσει να αξιολογηθεί η

συμβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου στην βιώσιμη ανάπτυξη του Δήμου Κορινθίων.

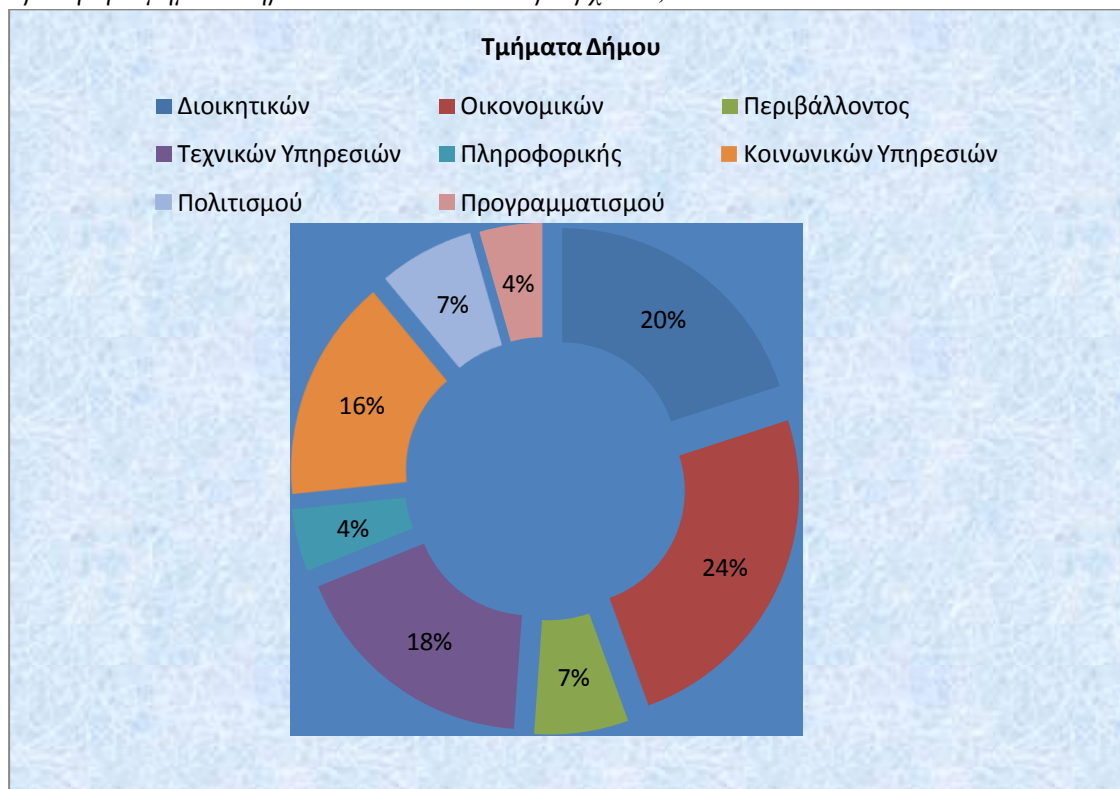
7.2 Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Μετά το στάδιο της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, ακολούθησε ο συστηματικός έλεγχος και η κωδικοποίηση των απαντήσεων ώστε να καταστεί η επεξεργασία των δεδομένων. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν αποτέλεσαν την βάση δεδομένων της έρευνας, η οποία δημιουργήθηκε, επεξεργάστηκε και απεικονίστηκε διαγραμματικά στο πρόγραμμα του Microsoft office Excel.

Προφίλ ερωτηθέντων (Α' ενότητα Ερωτηματολογίου)

Η πρώτη 1^η ενότητα του ερωτηματολογίου της έρευνας αφορά το προφίλ των ερωτώμενων (Φύλο , τμήμα , Ηλικία , Οικογενειακή Κατάσταση , Εισόδημα , εργασιακή σχέση , επίπεδο σπουδών προϋπηρεσία). Συγκεκριμένα σε σύνολο 45 ερωτώμενων οι 14 είναι άνδρες και οι 31 Γυναίκες.

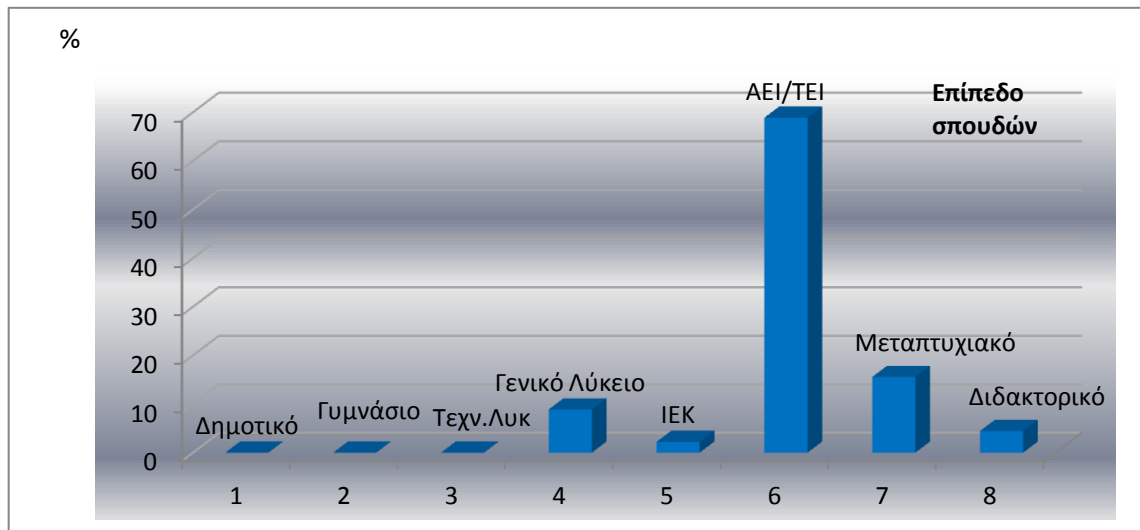
Ερώτηση :Τμήμα- Υπηρεσία από το οποίο προέρχετε ;

Διάγραμμα 1 : Κατανομή εργασιακής θέσης του Δείγματος πληθυσμού .

Όσον αφορά στην υπηρεσία που απασχολούνται : από τα 45 άτομα τα εννέα απασχολούνται στην Υπηρεσία Διοικητικών Υπηρεσιών, ποσοστό 20% έντεκα στην Υπηρεσία Οικονομικών ποσοστό 24% τρία στην υπηρεσία Περιβάλλοντος ποσοστό 7% οκτώ στην υπηρεσία Τεχνικών Υπηρεσιών ποσοστό 18% δυο στην υπηρεσία πληροφορικής ποσοστό 4% επτά στην Υπηρεσία Κοινωνικών Υπηρεσιών ποσοστό 16% τρία στην Υπηρεσία Πολιτισμού ποσοστό

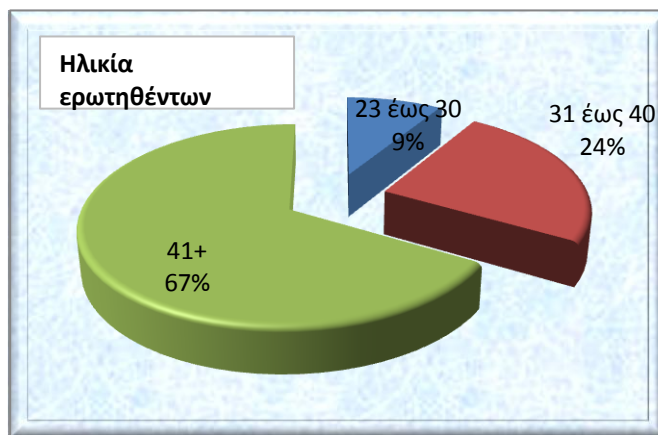
4% και δυο στο Γραφείο Προγραμματισμού ποσοστό 4%. Όσον αφορά στο επίπεδο σπουδών των ερωτηθέντων το οποίο διαγραμματικά απεικονίζεται παρακάτω (Διάγραμμα 2):

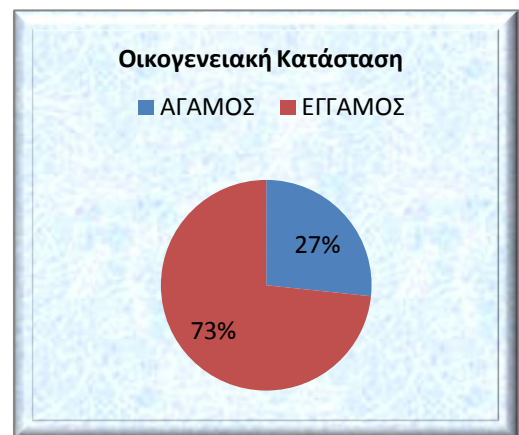
Διάγραμμα 2 : Επίπεδο σπουδών του δείγματος πληθυσμού

Από το παραπάνω διάγραμμα αξίζει να σημειώσουμε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός ερωτηθέντων έχει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ΑΕΙ /ΤΕΙ συγκεκριμένα 31 υπάλληλοι , ενώ ακολουθούν επτά υπάλληλοι οι οποίοι είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος δυο κάτοχοι Διδακτορικού διπλώματος τέσσερις απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ένα άτομο απόφοιτος ΙΕΚ.

Το τρίτο στοιχείο αφορά την ηλικία , την οικογενειακή κατάσταση, και την εισοδηματική κλίμακα στο παρακάτω διάγραμμα βλέπουμε στο διάγραμμα 3 στο σύνολο των 45 ατόμων με ηλικία 23 έως 30 ετών έχουμε ποσοστό 9% ενώ από 31 έως 40 ετών ποσοστό 24% και από 41 ετών και άνω ποσοστό 67% .

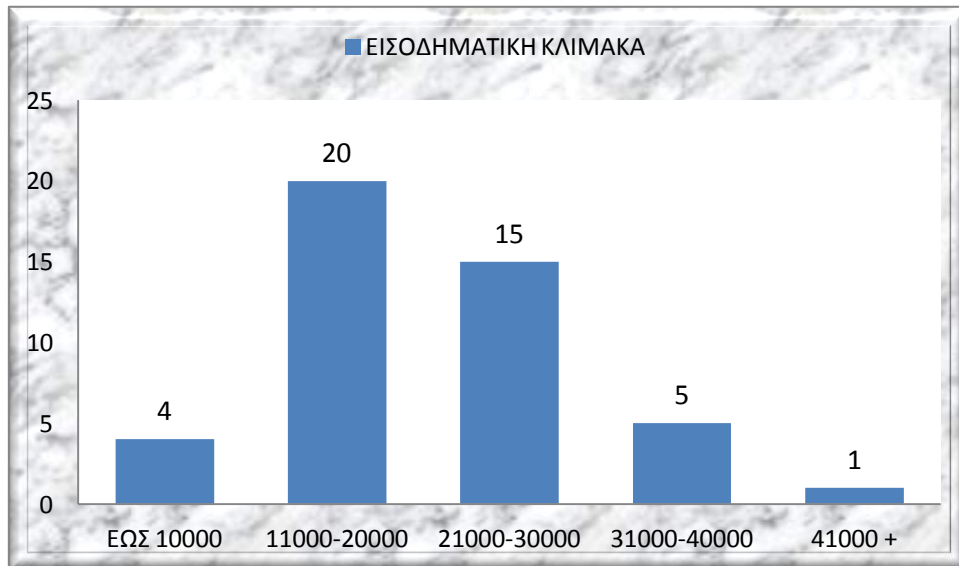
Διάγραμμα 3 : Ηλικία δείγματος ερωτηθέντων .

Διάγραμμα 4: Οικογενειακή κατάσταση ερωτηθέντων

Αντίστοιχα στο διάγραμμα 4 βλέπουμε την οικογενειακή κατάσταση όπου είναι έγγαμοι το μεγαλύτερο ποσοστό 73% και το 27% άγαμοι.

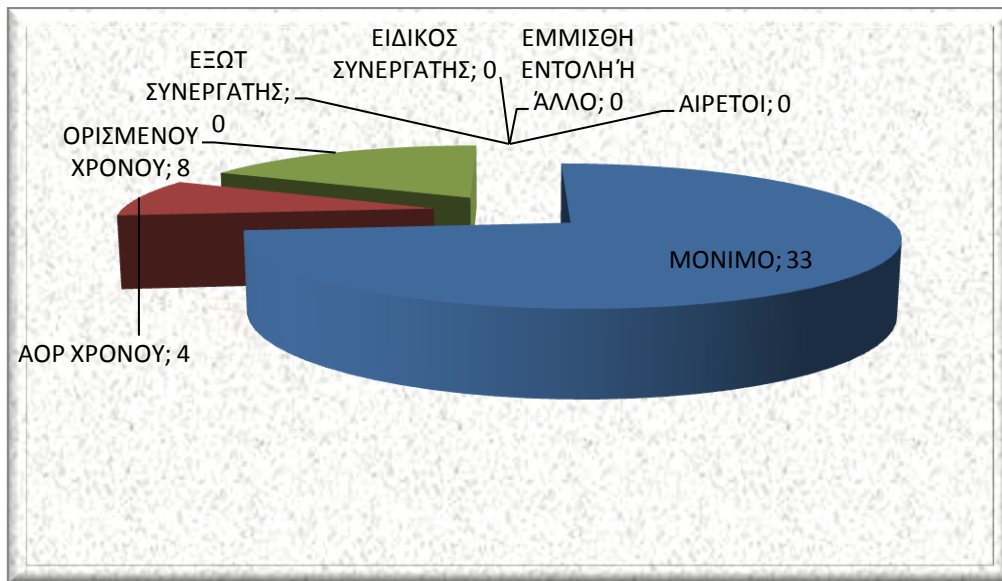
Το επόμενο στοιχείο που εξετάζουμε αφορά την εισοδηματική κλίμακα /ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και παρατηρούμε στο διάγραμμα 5 ότι:

Διάγραμμα 5 : Εισοδηματική κλίμακα τοποθέτηση οικογενειακού εισοδήματος

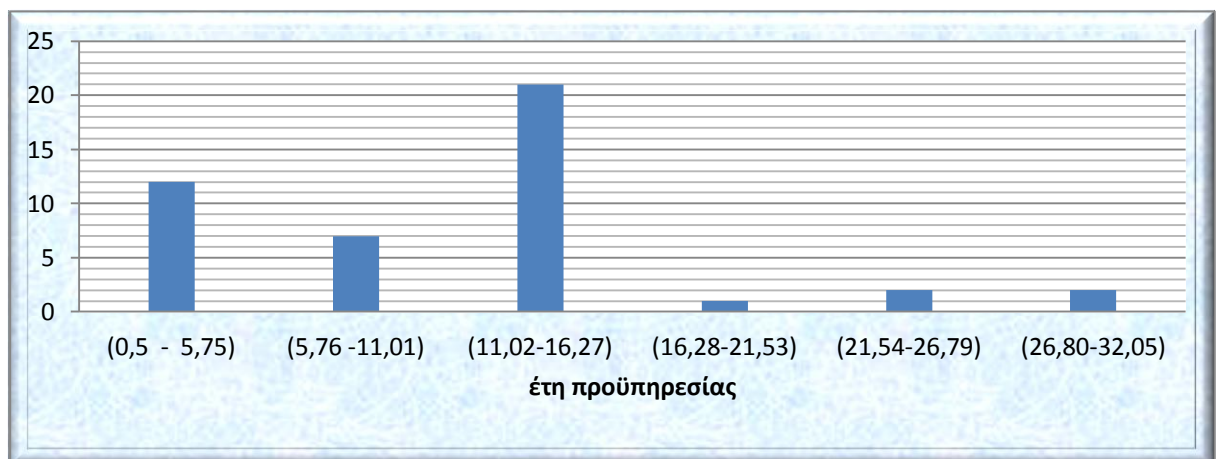
Έως 10.000 ευρώ εισόδημα δηλώνουν τέσσερα (4) άτομα , από 11.000 – 20.000 ευρώ είκοσι (20) άτομα , από 21.000 - 30.000 ευρώ δεκαπέντε (15) άτομα και από 41.000 ευρώ και άνω μόλις ένα (1) άτομο.

Η επόμενη ερώτηση αφορά τον τύπο της εργασιακής σχέσης εργασίας του πληθυσμού συγκεκριμένα η ερώτηση αφορά προσωπικό Μόνιμο , Αορίστου χρόνου, ορισμένου χρόνου , εξωτερικούς συνεργάτες , ειδικούς συνεργάτες , έμμισθη εντολή ή άλλη σχέση εργασίας . Ειδικότερα στο παρακάτω διάγραμμα 6 παρατηρούμε ότι :

Διάγραμμα 6 : Στοιχεία που αφορούν την θέση εργασίας του Πληθυσμού.

Από τους ερωτηθέντες στο μόνιμο προσωπικό του Δήμου ανήκουν τριάντα τρία (33) άτομα, τέσσερα (4) άτομα είναι με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου , και οκτώ (8) άτομα ορισμένου χρόνου . Η τελευταία ερώτηση του πρώτου μέρους αφορά την προϋπηρεσία των ερωτώμενων (διάγραμμα 7). Παρατηρούμε ότι έως 6 έτη περίπου έχει προϋπηρεσία το 27% των ερωτώμενων ενώ από (6 – 11) το 16% , το μεγαλύτερο ποσοστό 47% κυμαίνεται από (11-16) έτη με πολύ μικρότερα ποσοστά 2% από (16 -21) και 4% από (22 έως και 32) έτη το ανώτερο .

Διάγραμμα 7 : Στοιχεία που αφορούν την προϋπηρεσία του πληθυσμού

Β΄ Μέρος 2^η Ομάδα Ερωτήσεων :Επιχειρησιακός σχεδιασμός και ανθρώπινο δυναμικό

Στην πρώτη ερώτηση για το κατά πόσο ενήμεροι είναι οι ερωτώμενοι για το επιχειρησιακό πρόγραμμα 2012-2014 του Δήμου τους. Οι απαντήσεις που δόθηκαν μπορούν να παρουσιαστούν ως εξής:

Διάγραμμα : 8 Στοιχεία που αφορούν την γνώση του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ερώτηση 1)

Στο διάγραμμα 8 παρατηρούμε ότι 39 από τους 45 ερωτηθέντες ήταν απόλυτα ενημερωμένοι για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του επιχειρησιακού προγράμματος .

Το ποσοστό αυτό φθάνει το 86,7% των ερωτηθέντων, γεγονός που ενισχύει σημαντικά την εγκυρότητα της έρευνας μας εφόσον μπορούμε να συμπεράνουμε ότι και οι περαιτέρω απαντήσεις που θα δώσουν θα είναι βάσιμες και εμπειριστατωμένες.

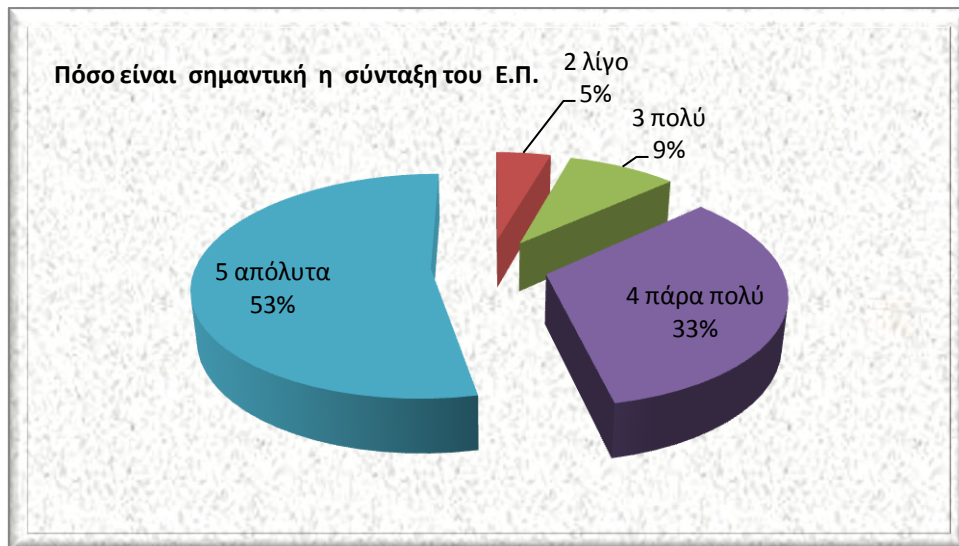
Το ποσοστό που απάντησε αρνητικά δηλαδή το 13,3% προέρχεται από τμήματα όπως της μισθοδοσίας , περιβάλλοντος , και Διοικητικών Υπηρεσιών (διεκπεραίωσης πρωτοκόλλου) .

Αντίθετα τμήματα όπως το γραφείο προγραμματισμού η τεχνική υπηρεσία οι Διευθύνσεις Διοικητικών και οικονομικών υπηρεσιών φαίνεται να έχουν πληρέστερη εικόνα .

Στην δεύτερη ερώτηση «πόσο σημαντική θεωρείται την σύνταξη ενός επιχειρησιακού προγράμματος για έναν ΟΤΑ»; (διάγραμμα 9) .

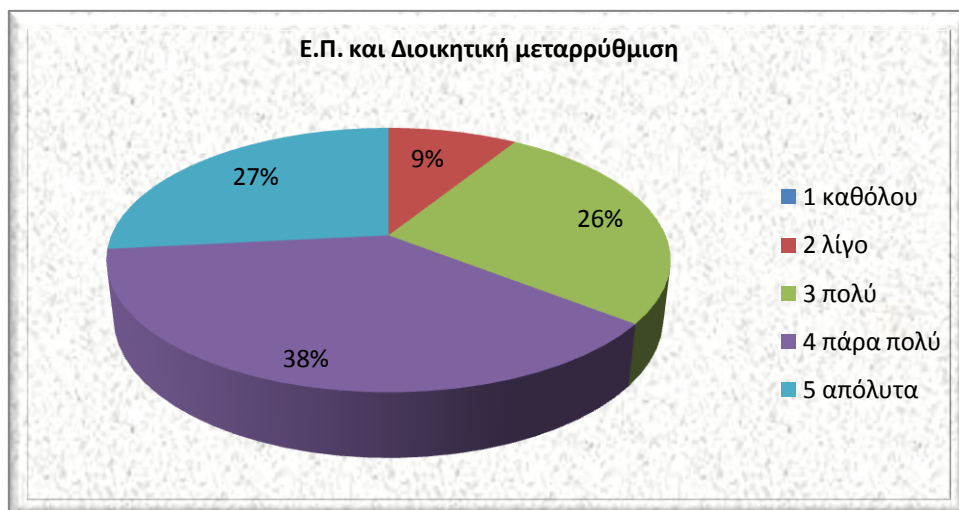
Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος 90% - 95% φαίνεται να συμφωνεί απόλυτα με την ανάγκη επιχειρησιακού σχεδιασμού και προγραμματισμού, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των στόχων ενώ μόνο ένα 5% συμφωνεί λίγο ενώ κανένας υπάλληλος δεν διαφωνεί .

Διάγραμμα 9: Στοιχεία για την ανάγκη σύνταξης του Επιχειρησιακού προγράμματος (ερώτηση 2)

Το επόμενο ερώτημα αφορά στο ρόλο του θεσμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στην προσπάθεια για διοικητική μεταρρύθμιση και το κατά πόσο η σύγχρονη πραγματικότητα κινείται προς αυτή την κατεύθυνση. Στο ερώτημα «Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις εξελίξεις στην διοικητική μεταρρύθμιση», το 27% του δείγματος απάντησε «απόλυτα», το 38% «πάρα πολύ», το 26% «πολύ», και μόνο το 9% των απαντήσεων «λίγο» και κανένας απολύτως δεν απάντησε «καθόλου». (Διάγραμμα 10.)

Διάγραμμα 10: Στοιχεία που αφορούν το Ε.Π. και διοικητική μεταρρύθμιση (ερώτηση 3)

Η Τέταρτη ερώτηση σε αυτή την ομάδα έχει ως αντικείμενο να διερευνήσει κατά πόσο «η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής ένωσης». (διάγραμμα 10)

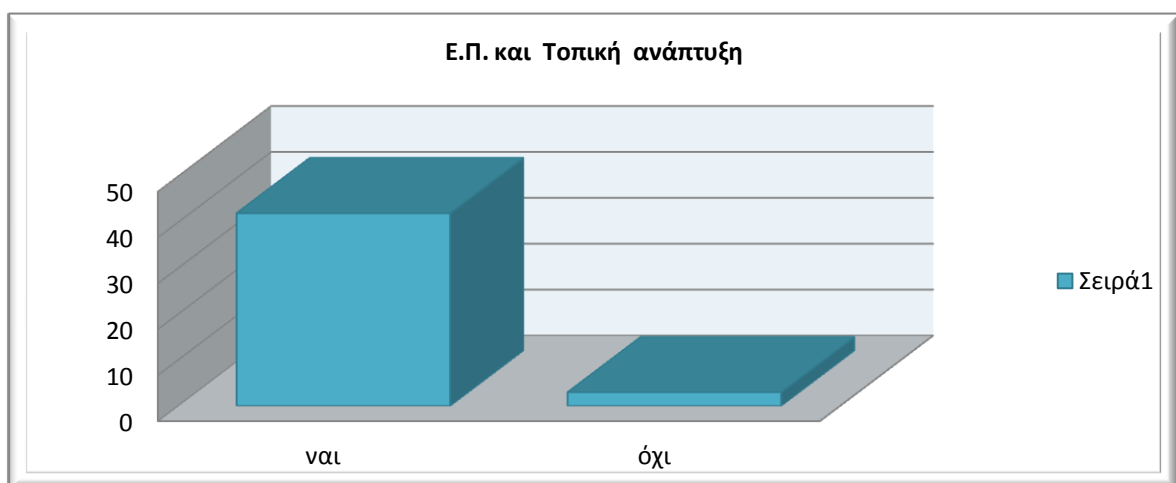

Σημαντική θεωρήθηκε και η άποψη του δείγματος σχετικά με την παραπάνω ερώτηση για την συμβατότητα του νόμου περί υποχρέωσης των ΟΤΑ για κατάρτιση τετραετών επιχειρησιακών σχεδίων σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Το 65% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι «απόλυτα σύμφωνο» και «πέρα πολύ σύμφωνο» ότι η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, ενώ ένα 26% των ερωτηθέντων απάντησε ότι συμφωνεί αρκετά και μόνο ένα 9% απάντησε «λίγο», ενώ κανείς δεν διαφωνεί με την συμβατότητα του ελληνικού νόμου με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Διάγραμμα 10: Στοιχεία για τα Ε.Π. σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ερώτηση 4)

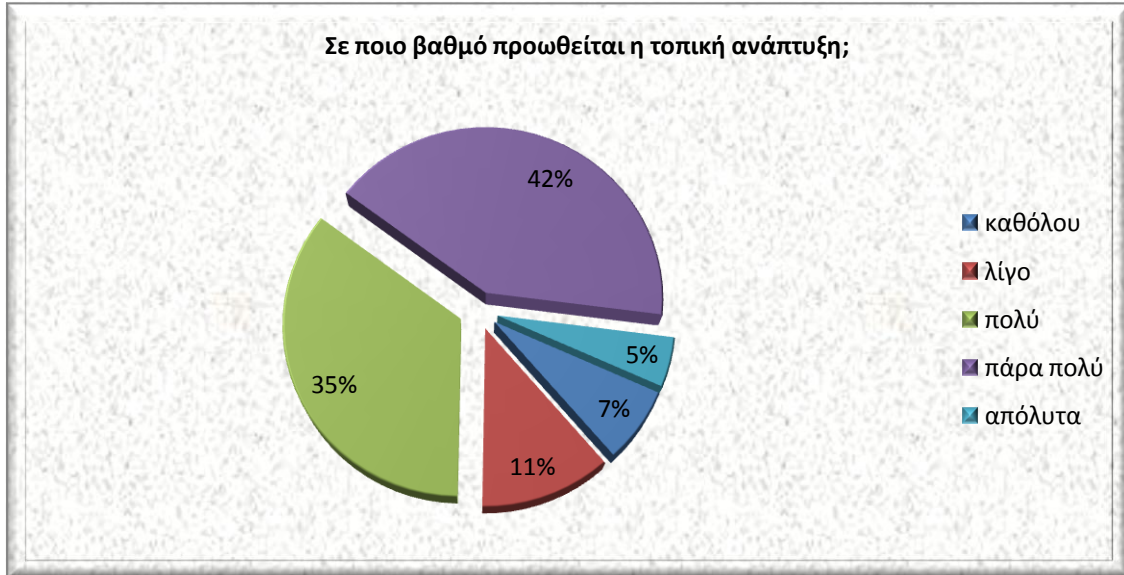
Στο κρίσιμο πέμπτο ερώτημα εάν το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου προωθεί την τοπική ανάπτυξη; Βλέπουμε ότι το 93% των ερωτηθέντων απάντησαν θετικά ενώ μόλις το 7% αρνητικά. Στην συνέχεια της ίδιας ερώτησης αυτοί που απάντησαν θετικά αξιολόγησαν τον βαθμό προώθησης της τοπικής ανάπτυξης μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος ως εξής :

Διάγραμμα 11: Στοιχεία που αφορούν το Ε.Π. και την Τοπική ανάπτυξη (ερώτηση 5)

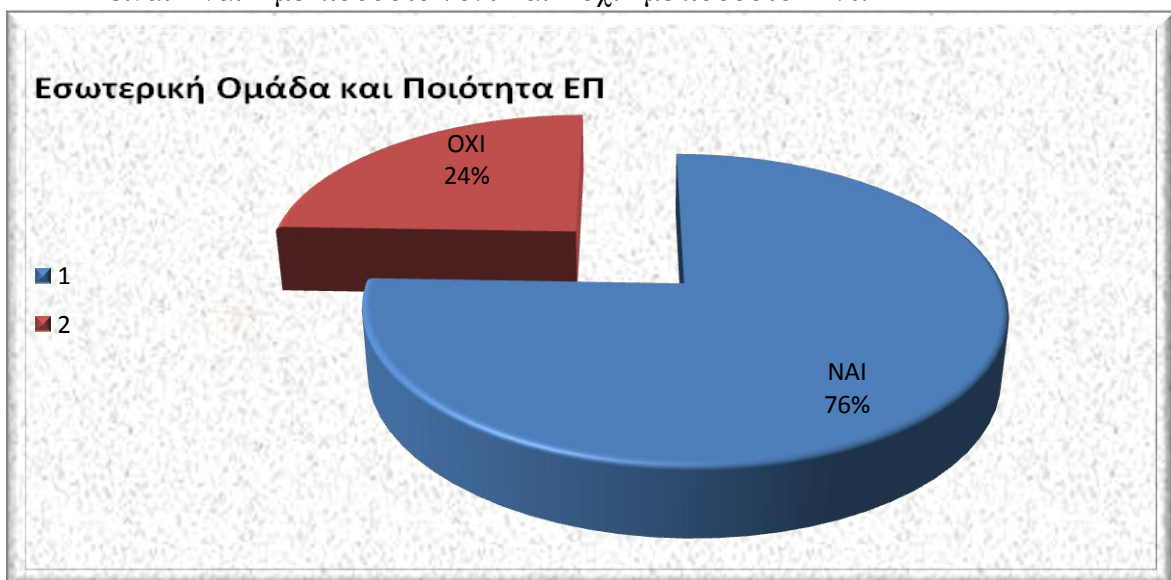
Η διάθεση του δείγματος ως προς την συνέχεια της ερώτησης σε ποιο βαθμό το επιχειρησιακό πρόγραμμα προωθεί την τοπική

ανάπτυξη συνεχίζει να είναι θετική και παρουσιάζεται ως εξής : το 42% των ερωτηθέντων απάντησε ότι συμφωνεί «πάρα πολύ» το 35% «πολύ» ενώ στα δυο άκρα , «απόλυτα» και «καθόλου» το 12%

Διάγραμμα 12: Στοιχεία βαθμού προώθησης της τοπικής ανάπτυξης. (ερώτηση 5)

Η επόμενη ερώτηση αφορά στην γνώμη του δείγματος για την *ανάθεση της σύνταξης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων σε εσωτερική ομάδα του Δήμου έργου του Δήμου και πόσο αυτό επηρέασε την ποιότητα του*, από τα αποτελέσματα που προέκυψαν (Διάγραμμα 13) βλέπουμε πως η κρατούσα άποψη είναι «ναι» με ποσοστό 76% και «όχι» με ποσοστό 24%.

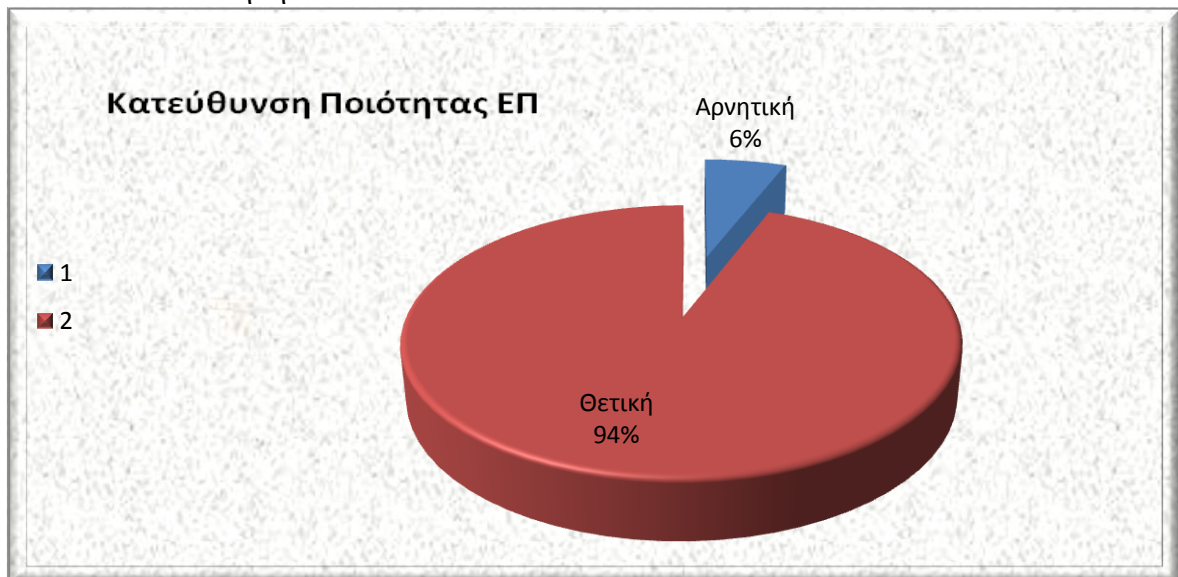

Διάγραμμα 13: Στοιχεία που αφορούν την εσωτερική ομάδα του Δήμου και την ποιότητα του Ε.Π.(ερώτηση 6)

Συνεχίζοντας στην ίδια ερώτηση εάν ναι προς ποια

κατεύθυνση; Αρνητική η θετική και γιατί ; Διαπιστώνουμε ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων με ποσοστό 94% (Διάγραμμα 14) υποστηρίζει ότι τα στελέχη του δήμου έχουν καλύτερη γνώση των τοπικών αναγκών και συνθηκών ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν υπάρχουν οι ιδανικές προϋποθέσεις σε επίπεδο τεχνογνωσίας και εμπειρίας το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου θα μπορέσει να εμπλουτιστεί και να εμπεδώσει την κουλτούρα προγραμματισμού έτσι ώστε σταδιακά να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες του σήμερα.

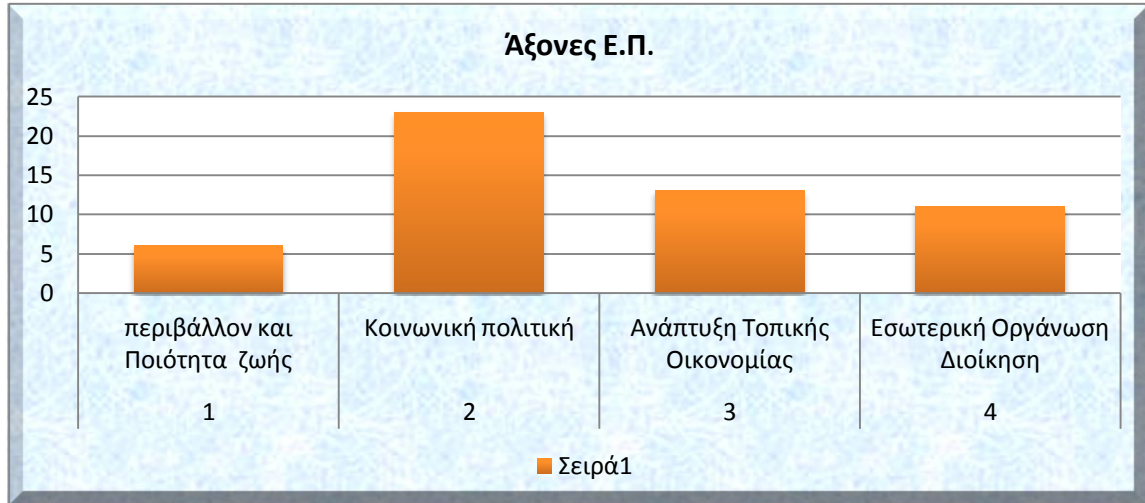
Επίσης διότι οι εν ενεργεία υπάλληλοι μέσω της πολυετούς εργασίας τους αποκτούν πολύτιμη εμπειρία όσον αφορά τα τοπικά προβλήματα και τις ανάγκες ή τις επιθυμίες των δημοτών , και όσον αφορά την εσωτερική οργάνωση του δήμου μπορούν να παρακολουθήσουν επισταμένως την πορεία υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος . Επίσης μέρος των απαντήσεων των ερωτηθέντων με ποσοστό 6% ενώ διατύπωσε αρνητική γνώμη όσον αφορά την σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος από ομάδα του Δήμου , και τόνισε ότι υπάρχει ανάγκη συνεργασίας του Δημοσίου με τον Ιδιωτικό Τομέα για την σύνταξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων με την τεχνογνωσία και την επιστημονική μεθοδολογία που μπορεί να προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με αυτό τον τρόπο να προσπαθήσουν να αποκτήσουν την κατάλληλη εμπειρία και τεχνογνωσία που θα τους οδηγήσει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας τους, χωρίς να εξαρτώνται στο μέλλον από τον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που δείχνει αναμφισβήτητα την βούληση για ενεργή συμμετοχή τους στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που γίνονται στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Διάγραμμα 14: Στοιχεία που αφορούν την κατεύθυνση της ποιότητας του Ε.Π. του Δήμου Κορινθίων. (ερώτηση 6)

Στο ερώτημα « Ποιον άξονα του Ε.Π θεωρείται σημαντικότερο» , οι απαντήσεις που δόθηκαν ανέδειξαν ως σημαντικότερους τομείς με σειρά προτεραιότητας :

1. Την Κοινωνική Πολιτική με ποσοστό 43%
2. Ανάπτυξη Τοπικής οικονομίας με ποσοστό 25%
3. Εσωτερική οργάνωση και Διοίκηση του Δήμου με ποσοστό 21%
4. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής με ποσοστό 11%

Διάγραμμα 15: Άξονες επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Κορινθίων (ερώτηση 7)

Στα διαγράμματα φαίνεται καθαρά οι ερωτώμενοι έδωσαν την μεγαλύτερη βαρύτητα (43%) στον άξονα 2 Κοινωνική πολιτική , Υγεία Παιδεία , Πολιτισμός αθλητισμός.

Διάγραμμα 15: Άξονες επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου Κορινθίων (ποσοστά ερώτηση 7)

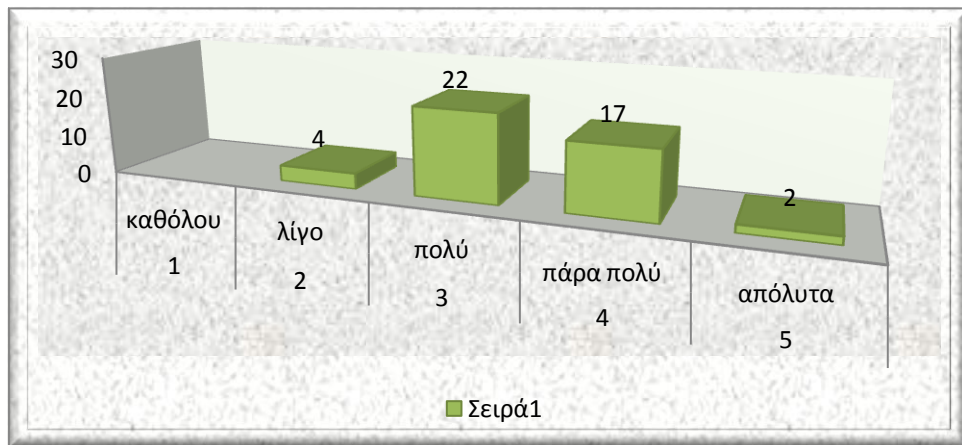

Το γεγονός αυτό ήταν αναμενόμενο διότι σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων υπάρχει ανάγκη άμεσης προσφοράς αξιόπιστων κοινωνικών υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση λόγω της κρίσης. Επίσης η σωστή λειτουργία των κοινωνικών δομών (υγεία παιδεία) θα φέρει κοινωνική ευημερία και κατά συνέπεια ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Ο άξονας στον οποίο δόθηκε επίσης μεγάλη βαρύτητα είναι ο Άξονας 3 Ανάπτυξη Τοπικής Οικονομίας με ποσοστό 25%. Σύμφωνα με τις απόψεις του δείγματος σε περιόδους κρίσης η τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι βασική προτεραιότητα στον σχεδιασμό του Επιχειρησιακού προγράμματος, με στόχο την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην συγκεκριμένη οικονομική συγκυρία.

Ο τρίτος κατά σειρά άξονας είναι αυτός της εσωτερικής οργάνωσης και διοίκησης του Δήμου με ποσοστό 21%, ενώ το Περιβάλλον και η ποιότητας ζωής στην τέταρτη θέση με ποσοστό 11%.

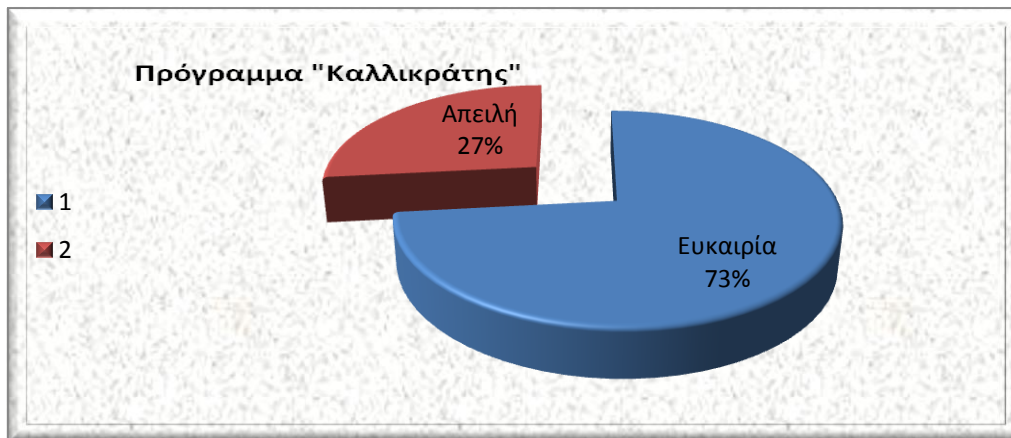
Η επόμενη ερώτηση όγδοη αποσκοπεί στο να βγάλει συμπεράσματα σχετικά με την αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης των μέτρων και δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, έως σήμερα και σε ποιο βαθμό εφαρμόστηκε από τον Δήμο τα προηγούμενα χρόνια.

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου έως σήμερα φαίνεται πως έχει απήχηση στους εργαζόμενους με 49% και 38% να υποστηρίζουν την πορεία από «Πολύ έως πάρα πολύ «αντίστοιχα τα δυο άκρα «λίγο» με 9% και «απόλυτα» με 4%

Διάγραμμα 16 : Αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης και εφαρμογής του Επιχειρησιακού προγράμματος. (ερώτηση 8)

Ενόψει των αλλαγών που συντελέστηκαν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, θεωρήθηκε σημαντικό να αποτυπωθεί η άποψη των υπαλλήλων σχετικά με τον «Καλλικράτη». Στο ερώτημα αυτό το 73% του δείγματος απάντησε ότι το θεωρεί ευκαιρία, ενώ το 27% απειλή.

Διάγραμμα 17 Το πρόγραμμα "Καλλικράτης" ως ευκαιρία η απειλή (ερώτηση 9)

Στην συνέχεια με την δέκατη ερώτηση πως επηρέασαν την στρατηγική του αυτές οι αλλαγές και την προσαρμογή του στις νέες συνθήκες και σε ποιο βαθμό;

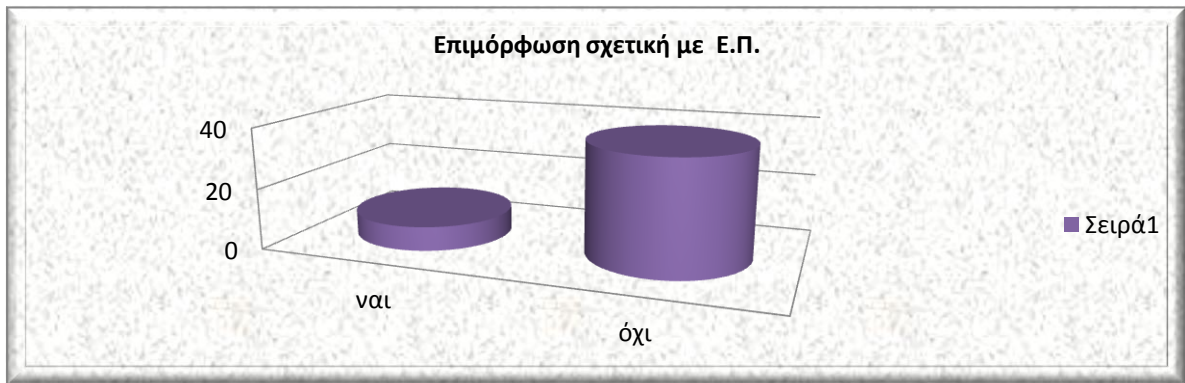
Παρατηρούμε τα αποτελέσματα στο παρακάτω (διάγραμμα 18) που δείχνουν ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων πιστεύει πως οι αλλαγές που έχουν γίνει είναι πολύ σημαντικές.

Διάγραμμα 18 :Στοιχεία που αφορούν την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης και τις αλλαγές στον Δήμο Κορινθίων . (ερώτηση 9)

Συγκεκριμένα σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων μπήκαν προτεραιότητες και στόχοι σε νέα βάση , μεταφέρθηκαν επιπλέον αρμοδιότητες με αρνητική συνέπεια χωρίς όμως την ανάλογη επάνδρωση με νέο προσωπικό. Αύξηση του μεγέθους του Δήμου με την συγχώνευση πρώην δήμων σε αυτόν με αποτέλεσμα την μεγάλη αύξηση της έκτασης του αλλά και του πληθυσμού του . Αυτό έχει ως συνέπεια το ότι οι στόχοι και οι ανάγκες έχουν μεταφερθεί σε άλλο επίπεδο μεγαλύτερης κλίμακας με μεγαλύτερες απαιτήσεις . Αποτέλεσμα των παραπάνω η ανάγκη εκσυγχρονισμού της οργάνωσης και λειτουργίας του . Πολύ ορθά

διατυπώθηκαν αρνητικές απόψεις για τις αλλαγές που έγιναν αφού με την μεταφορά όμορων δήμων και την συγχώνευση τους στον Δήμο Κορινθίων είχε ως αποτέλεσμα την πληθυσμιακή του αύξηση με συνέπεια τον πολλαπλασιασμό των αναγκών και απαιτήσεων στον Δήμο κάτω από το πρίσμα των νέων συνθηκών (εφαρμογή μνημονίων μείωση προσωπικού περικοπές χρηματοδοτήσεων κ.λ.π.) χωρίς αυτό να συνοδεύεται με την αντίστοιχη αύξηση πόρων από την κεντρική διοίκηση. Τέλος στην τελευταία ερώτηση εξετάζουμε την συμμετοχή του ερωτώμενων σε σεμινάρια κατάρτισης ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης τα αποτελέσματα δείχνουν ότι :

Διάγραμμα 19: Στοιχεία που αφορούν την συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα

Επιμόρφωση σχετική με Ε.Π. (ερώτηση 10)

Το 82% των ερωτώμενων δεν έχει παρακολουθήσει σεμινάρια που αφορούν την υλοποίηση εκπόνηση επιχειρησιακών προγραμμάτων ενώ μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό μόλις 18% έχει συμμετοχή σε ανάλογα προγράμματα. (Διάγραμμα 18)

7.3 Συμπεράσματα της έρευνας

Έχοντας ως γνώμονα τυπικής πληρότητας τον «Οδηγό Κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των ΟΤΑ» της Ε.Ε.ΤΑ.Α και μετά από την διεξοδική θεώρηση και ανάλυση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Κορινθίων, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι αποτελεί ένα νομότυπο και άριστα δομημένο επιχειρησιακό σχέδιο. Άλλωστε, ένα επιπλέον τεκμήριο της πληρότητας του αποτελούν οι χρηματοδοτήσεις από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία για τον Δήμο Κορινθίων, οι οποίες δεν είναι δυνατές μετά τις αυστηρές προδιαγραφές που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τους τελικούς δικαιούχους και οι οποίες περιλαμβάνουν τόσο την ύπαρξη τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος για τους ΟΤΑ, όσο και την υποχρεωτική συμμόρφωση της κατάρτισης του σε συγκεκριμένους κανόνες και εγκρίσεις.

Το συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, δίνει μια πλήρη

εικόνα των υφιστάμενων καταστάσεων τόσο του Δήμου Κορινθίων , όσο και του Οργανισμού του ΟΤΑ, χωρίς να πλατειάζει (φαινόμενο αρκετά κοινό στο μεγαλύτερο μέρος των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ελληνικών ΟΤΑ Α βαθμού).

Επίσης η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια ανάδειξης του σημαντικού ρόλου των Ο.Τ.Α. στην τοπική ανάπτυξη, μέσω του ορθού σχεδιασμού και προγραμματισμού, βασικό εργαλείο των οποίων είναι τα επιχειρησιακά προγράμματα. Η συλλογή ερωτηματολογίων από σαράντα πέντε εργαζόμενους (45) στον Δήμο Κορινθίων βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση τόσο της υπάρχουσας κατάστασης στον ΟΤΑ όσο και των προοπτικών εξέλιξης του θεσμού στο μέλλον.

Από την θεωρητική προσέγγιση επιβεβαιώθηκε ότι οι Ο.Τ.Α. έχουν ξεφύγει πλέον από την παραδοσιακή αντίληψη που τους ήθελε να περιορίζουν την δράση τους στην διαχείριση της καθημερινότητας των πολιτών και την επίλυση των προβλημάτων τους. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης με την επακόλουθη αποδυνάμωση του έθνους-κράτους και την ισχυροποίηση των περιφερειών και η ανύψωση του μορφωτικού επιπέδου των πολιτών οδήγησαν στην αναβάθμιση του ρόλου τους τόσο θεσμικά όσο και λειτουργικά. Η ανάδειξη τους σε μοχλούς βιώσιμης ανάπτυξης θεωρείται δεδομένη.

Σε αυτό το υποκεφάλαιο θα παραθέσουμε τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν από τις απαντήσεις του δείγματος πληθυσμού, με σκοπό να δούμε αν η πράξη συμβαδίζει με τον ρόλο που καλούνται να παίξουν οι Ο.Τ.Α. σύμφωνα με την θεωρία.

Η εξέταση του Β' ενότητας του ερωτηματολογίου σχετίζεται με το κατά πόσο το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου είναι ενημερωμένο και σε θέση να σχεδιάσει ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα.

Π-1^η Ερώτηση Είστε ενήμεροι για το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων ; και εάν ναι πως ενημερωθήκατε ;

Στην ερώτηση αυτή πόσο ενήμεροι είστε για το επιχειρησιακό πρόγραμμα του ΟΤΑ διατυπώνεται κατά καιρούς και είναι κυρίαρχη άποψη ότι το ανθρώπινο δυναμικό των Δήμων (άρθρα , περιοδικά εφημερίδες , αλλά και σε συζητήσεις) θα είναι από καθόλου έως λίγο καταρτισμένο και πληροφορημένο καθότι δεν γνωρίζουν τα οφέλη του προγραμματισμού και την έννοια του μανατζμεντ.

Στην περίπτωση αυτή όμως, τα αποτελέσματα ήταν πολύ πιο θετικά από ότι αναμενόταν, αφού από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων προέκυψε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν απόλυτα ενημερωμένοι για το τι περιελάμβανε ο προγραμματισμός του Δήμου τους για το 2012-2014, γεγονός που ενισχύει την εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας.

Το 93% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι γνωρίζει το επιχειρησιακό πρόγραμμα και ότι οι υπάλληλοι του ΟΤΑ είναι σε θέση να υλοποιήσουν ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα και μόνο ένα 7% δηλώνει πως δεν έχει ενημερωθεί για αυτό.

Π -2^η ερώτηση : Πόσο σημαντική θεωρείται την σύνταξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος για έναν ΟΤΑ

Σχετικά με την σημαντικότητα του επιχειρησιακού προγράμματος, σε

προηγούμενο κεφάλαιο είχε εκφραστεί ότι σύμφωνα με την βιβλιογραφία τα οφέλη του επιχειρησιακού προγραμματισμού είναι πολλαπλά και ως εκ τούτου οι ερωτηθέντες ήταν αναμενόμενο να απαντήσουν πολύ θετικά σε αυτή την διαπίστωση.

Η υπόθεση αυτή όντως επαληθεύτηκε αφού το 95% του δείγματος πληθυσμού απάντησε ότι η σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος είναι από αρκετά έως απολύτως σημαντική. Το παραπάνω σε συνδυασμό με τις απαντήσεις που πήραμε στο γιατί θεωρείται σημαντικός ο επιχειρησιακός σχεδιασμός μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως το ανθρώπινο δυναμικό της τοπικής αυτοδιοίκησης έχει κατανοήσει πλήρως τον στόχο και τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει αν χρησιμοποιήσει σωστά αυτό το εργαλείο του μάνατζμεντ.

Π- 3^η ερώτηση : Πόσο πιστεύετε ότι η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις εξελίξεις στην διοικητική μεταρρύθμιση ;

Η άποψη αυτή σύμφωνα με την βιβλιογραφία ενισχύει το γεγονός ότι η καθιέρωση του θεσμού του επιχειρησιακού προγράμματος μέσα από το αρ. 266 του Ν.3852/2010 συμβάλλει θετικά στην προσπάθεια διοικητικής μεταρρύθμισης που καταβάλλει η χώρα. Το παραπάνω σημαίνει ότι ο σωστός προγραμματισμός των Ο.Τ.Α με ότι αυτό συνεπάγεται ενισχύει στην αντιμετώπιση των βασικών δυσλειτουργιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως προς τις δομές, και τις λειτουργίες της. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από τις απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση με το 27% του δείγματος που απάντησε «απόλυτα», το 38% «πάρα πολύ», το 26% «πολύ», και μόνο το 9% των απαντήσεων «λίγο» και κανένας απολύτως δεν απάντησε «καθόλου». Διαπιστώνουμε λοιπόν από τα αποτελέσματα των απαντήσεων την ανάγκη ενός νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ όπου βασική δράση σύνθεσής του είναι και ο στρατηγικός προγραμματισμός.

Π – 4^η : Πόσο πιστεύετε ότι η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής ένωσης .

Σημαντική θεωρήθηκε και η άποψη του δείγματος σχετικά με την παραπάνω ερώτηση για την συμβατότητα του νόμου περί υποχρέωσης των ΟΤΑ για κατάρτιση τετραετών επιχειρησιακών σχεδίων σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Το 65% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι «απόλυτα σύμφωνο» και «πάρα πολύ σύμφωνο» ότι η καθιέρωση του θεσμού των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις οδηγίες και τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ, ενώ ένα 26% των ερωτηθέντων απάντησε ότι συμφωνεί αρκετά και μόνο ένα 9% απάντησε «λίγο», ενώ κανείς δεν διαφωνεί με την συμβατότητα του ελληνικού νόμου με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες.

Π - 5^η : Στο κρίσιμο πέμπτο ερώτημα εάν το επιχειρησιακό πρόγραμμα του Δήμου προωθεί την τοπική ανάπτυξη ; Η

σημαντικότερη υπόθεση που έχει γίνει είναι ότι ο επιχειρησιακός προγραμματισμός της περιόδου 2012-2014 έχει βοηθήσει πολύ την τοπική ανάπτυξη Επιβεβαιώθηκε απόλυτα αφού ότι το **93%** των ερωτηθέντων απάντησαν θετικά ενώ μόλις το **7%** αρνητικά. Στην συνέχεια της ίδιας ερώτησης αυτοί που απάντησαν θετικά αξιολόγησαν τον βαθμό προώθησης της τοπικής ανάπτυξης μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος με ποσοστό το 42% των ερωτηθέντων ότι συμφωνεί «πάρα πολύ» το 35% «πολύ» ενώ στα δυο άκρα , «απόλυτα» και «καθόλου» το 12%.

II -6η Ερώτηση : πιστεύετε ότι το γεγονός ότι το Επιχειρησιακό πρόγραμμα συντάχτηκε από εσωτερική ομάδα του Δήμου επηρέασε την ποιότητα του;

Στην πρώτη ομάδα ερωτήσεων όπως είδαμε εξεταζόταν το κατά πόσο το ανθρώπινο δυναμικό των Ο.Τ.Α είναι σε θέση να διαχειριστεί τον επιχειρησιακό προγραμματισμό. Βασική διαπίστωση είναι ότι από την υποχρέωση εφαρμογής του νόμου για υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων από τους ΟΤΑ οι Δήμοι ανέθεταν σε ιδιωτικά γραφεία ως επί το πλείστον την εκπόνηση των Επιχειρησιακών προγραμμάτων. Στις περισσότερες περιπτώσεις πολύ μικρός αριθμός υπαλλήλων γνώριζε την ύπαρξη τους. Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν όμως από τις απαντήσεις της ερώτησης βλέπουμε ότι η κρατούσα άποψη αντιτίθεται στην παραπάνω παραδοχή. Η άποψη ότι ο σχεδιασμός θα πρέπει να γίνεται με την συνεργασία των δύο τομέων έρχεται δεύτερη, αφού η πλειονότητα των ερωτηθέντων απάντησε πως θεωρεί πιο σωστό τα επιχειρησιακά προγράμματα να καταρτίζονται εξολοκλήρου από το αρμόδιο τμήμα του Δήμου, και αυτό για μια πληθώρα λόγων που εκτείνεται από το ότι τα στελέχη του δήμου έχουν καλύτερη γνώση των τοπικών αναγκών και συνθηκών έως το ότι μέσα από την προσπάθεια σύνταξης , του επιχειρησιακού προγράμματος, έστω και αν δεν υπάρχουν οι ιδανικές προϋποθέσεις σε επίπεδο τεχνογνωσίας και εμπειρίας, το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου θα μπορέσει να εμπλουτιστεί και να εμπεδώσει την κουλτούρα προγραμματισμού έτσι ώστε σταδιακά να μπορέσει να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες του σήμερα. Επίσης μέρος των απαντήσεων των ερωτηθέντων με ποσοστό 6% ενώ διατύπωσε αρνητική γνώμη όσον αφορά την σύνταξη του επιχειρησιακού προγράμματος από ομάδα του Δήμου , τόνισε ότι υπάρχει ανάγκη συνεργασίας του Δημοσίου με τον Ιδιωτικό Τομέα για την σύνταξη των επιχειρησιακών προγραμμάτων με την τεχνογνωσία και την επιστημονική μεθοδολογία που μπορεί να προσφέρει ο ιδιωτικός τομέας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Με αυτό τον τρόπο να προσπαθήσουν να αποκτήσουν την κατάλληλη εμπειρία και τεχνογνωσία που θα τους οδηγήσει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας τους, χωρίς να εξαρτώνται στο μέλλον από τον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που δείχνει αναμφισβήτητα την βούληση για ενεργή συμμετοχή τους στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες που γίνονται στην τοπική

αυτοδιοίκηση.

Π -7η Ερώτηση : « Ποιον άξονα του Ε.Π θεωρείται σημαντικότερο» , οι απαντήσεις που δόθηκαν ανέδειξαν ως σημαντικότερους άξονες με σειρά προτεραιότητας :

- 1.Την Κοινωνική Πολιτική με ποσοστό 43%
2. Ανάπτυξη Τοπικής οικονομίας με ποσοστό 25%
3. Εσωτερική οργάνωση και Διοίκηση του Δήμου με ποσοστό 21%
4. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής με ποσοστό 11%.

Ο άξονας με την μεγαλύτερη βαρύτητα (43%) Κοινωνική πολιτική , Υγεία Παιδεία , Πολιτισμός αθλητισμός ήταν αναμενόμενο να είναι πρώτης επιλογής διότι σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων υπάρχει ανάγκη άμεσης προσφοράς αξιόπιστων κοινωνικών υπηρεσιών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση λόγω της οικονομικής κρίσης που έχει πλήξει έντονα τις κοινωνικά Ευπαθείς ομάδες αλλά και το σύνολο του πληθυσμού .Επίσης η σωστή λειτουργία των κοινωνικών δομών (υγεία παιδεία) θα φέρει κοινωνική ευημερία και κατά συνέπεια ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι και οι άλλοι άξονες που ακολουθούν Ανάπτυξη Τοπικής Οικονομίας με ποσοστό 25%. είναι σημαντικοί διότι σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων σε περιόδους κρίσης η τοπική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι βασική προτεραιότητα στον σχεδιασμό του Επιχειρησιακού προγράμματος , με στόχο την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην συγκεκριμένη οικονομική συγκυρία ενώ ακολουθούν με εξίσου σημαντικό ποσοστό η εσωτερική οργάνωση διοίκηση του Δήμου το Περιβάλλον και η Ποιότητα ζωής .

Π -8η Ερώτηση : Πως αξιολογείτε την πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού προγράμματος του Δήμου Κορινθίων ; Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου έως σήμερα φαίνεται πως έχει απήχηση στους εργαζόμενους με 49% και 38% να υποστηρίζουν την πορεία από «Πολύ έως πάρα πολύ » και αντίστοιχα τα δυο άκρα «λίγο» με 9% και «απόλυτα» με 4%

Π -9^η -10^η Ερώτηση : Θεωρείτε τις αλλαγές που έγιναν με το πρόγραμμα Καλλικράτης Ευκαιρία ή απειλή ; Σε ποιο βαθμό επηρέασαν οι αλλαγές τους στρατηγικούς στόχους και τις ανάγκες του Δήμου;

Σύμφωνα ²⁴ με την αιτιολογική έκθεση του Προγράμματος “Καλλικράτης” Στη μακρά και επίπονη πορεία για την ανασυγκρότηση του κράτους, της διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, τίθενται με το σχέδιο νόμου τα θεμέλια για μια συστηματική και ολοκληρωμένη αναδιάρθρωση της διοικητικής οργάνωσης της χώρας μας που περιλαμβάνει κυρίως τον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης, που συγκροτούν οι Δήμοι, αλλά και το δεύτερο βαθμό που συγκροτούν οι

---

²⁴ Αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης»

Περιφέρειες, καθώς και την κρατική αποκέντρωση που συγκροτούν οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Οι νέοι δήμοι μπορούν να προσφέρουν στους πολίτες της χώρας τις υπηρεσίες της αυτοδιοίκησης του 21ου αιώνα, στελεχωμένοι κατάλληλα και ικανοί να εφαρμόσουν μεθόδους ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, αναλυτικής λογιστικής και διοίκησης με στόχους, με ένα νέο σύστημα ενδοδημοτικής αποκέντρωσης αλλά και με νέους θεσμούς ελέγχου και εποπτείας της δράσης τους.

Από την άλλη πλευρά σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Και Κοινοτήτων ΚΕΔΚΕ²⁵ η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει υποστεί περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο θεσμό της Πολιτείας τις συνέπειες της κρίσης, με την τεράστια μείωση των πόρων της κατά 60%, τη μεγάλη μείωση του προσωπικού σε αυτές τις πρωτόγνωρες, σημαντικές συνθήκες η αγωνία όλων, είναι κοινή, τόσο για την πορεία της χώρας όσο και για το θεσμό που υπηρετούν. Σήμερα, δύομιση περίπου χρόνια μετά την εφαρμογή του «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» διαπιστώνεται ότι δεν θα πρέπει να υπάρξουν ουσιαστικές αλλαγές. Με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» έχουν μεταφερθεί ήδη εκατοντάδες αρμοδιότητες στην πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση και προβλέπονταν να μεταφερθούν από 1/1/2013 και άλλες. Σήμερα θα μπορούσαμε να πούμε ότι η οικονομική κρίση και η υλοποίηση του αυστηρού προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής έχουν καθυστερήσει μαζί με τις αρμοδιότητες που μεταφέρθηκαν οι αντίστοιχοι πόροι, προσωπικό και υλικοτεχνική υποδομή. Στην παρούσα εργασία το 73% καταγράφει ότι η εφαρμογή και οι αλλαγές που έγιναν με τον «Καλλικράτη» αποτελούν ευκαιρία για το Δήμο. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η πλειοψηφία του δείγματος πληθυσμού βλέπει την θετικά την εφαρμογή του αλλά και όλες γενικά τις αλλαγές που προέρχονται από τον νέο νόμο και ως εκ τούτου είναι πολύ πιθανό να μπορέσει να εφαρμόσει αποτελεσματικά τις καινοτομίες που αυτός εισάγει.

Συγκεκριμένα σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτώμενων μπόκαν προτεραιότητες και στόχοι σε νέα βάση, Αύξηση του μεγέθους του Δήμου με την συγχώνευση πρώην δήμων σε αυτόν με αποτέλεσμα την μεγάλη αύξηση της έκτασης του αλλά και του πληθυσμού του. Αυτό έχει ως συνέπεια το ότι οι στόχοι και οι ανάγκες έχουν μεταφερθεί σε άλλο επίπεδο μεγαλύτερης κλίμακας με μεγαλύτερες απαιτήσεις. Αποτέλεσμα των παραπάνω η ανάγκη εκσυγχρονισμού της οργάνωσης και λειτουργίας του. Διατυπώθηκαν επίσης αρνητικές απόψεις ποσοστό (27%) με την εφαρμογή του Καλλικράτη θεωρώντας τον « απειλή» και τονίστηκε ότι έχουν προκύψει σημαντικά προβλήματα στην εφαρμογή του, τόσο η έλλειψη οικονομικών σε σχέση με τις νέες αρμοδιότητες, όσο και το ανελαστικό γραφειοκρατικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του. Με την μεταφορά όμορων δήμων και την συγχώνευση τους στον Δήμο

---

²⁵ Συμπεράσματα Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ιωάννινα 31-31 Μαΐου

Κορινθίων είχε ως αποτέλεσμα την πληθυσμιακή του αύξηση με συνέπεια τον πολλαπλασιασμό των αναγκών και απαιτήσεων κάτω από το πρίσμα των νέων συνθηκών (εφαρμογή μνημονίων μείωση προσωπικού περικοπές χρηματοδοτήσεων κ.λ.π.) χωρίς αυτό να συνοδεύεται με την αντίστοιχη αύξηση πόρων από την κεντρική διοίκηση.

Τέλος στην τελευταία ερώτηση εξετάζουμε την συμμετοχή του ερωτώμενων σε σεμινάρια κατάρτισης ή άλλα επιμορφωτικά προγράμματα σχετικά με την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων των οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης τα αποτελέσματα δείχνουν ότι :

Π - 11η ερώτηση : Έχετε παρακολουθήσει σεμινάρια κατάρτισης ή άλλα προγράμματα σχετικά με υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων ; το ποσοστό 82% των ερωτώμενων που δεν έχει παρακολουθήσει σεμινάρια που αφορούν την υλοποίηση εκπόνηση επιχειρησιακών προγραμμάτων είναι αρκετά μεγάλο , ενώ μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό μόλις 18% έχει συμμετοχή σε ανάλογα προγράμματα. Εδώ θα πρέπει να σημειώσουμε ότι βιώνουμε μια εποχή που η εκπαίδευση καλείται να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο ως μέσο απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων αλλά και ως αναγκαίο εφόδιο για την συμμετοχή των στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης στην διαμόρφωση στάσεων και πολιτικών. Η δια βίου εκπαίδευση των δημοτικών υπαλλήλων είναι αναγκαίο να περιλαμβάνει επιμορφωτικές δράσεις που να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες.

7.4 Γενικά συμπεράσματα και προτάσεις

Η προώθηση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης και η αναγκαιότητα ανταπόκρισης στις σύγχρονες απαιτήσεις της οικονομικής κρίσης, απαιτεί αλλαγές στα καθιερωμένα πρότυπα λειτουργίας του Δημόσιου τομέα. Οι Ο.Τ.Α., οι οποίοι αποτελούν πυρήνα της προώθησης της τοπικής ανάπτυξης οφείλουν να είναι πλέον πρωτοπόροι προς την κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης και όχι αποσπασματικής και εφάπαξ προσπάθειας για τον σχεδιασμό προγραμμάτων δράσης και ανάπτυξης. Η θεσμοθέτηση των τετραετών επιχειρησιακών προγραμμάτων για τους Ο.Τ.Α. από τον Κ.Δ.Κ., αποτέλεσε μια τομή προς την παραπάνω κατεύθυνση. Οι Δήμοι, δυστυχώς είχαν μικρή ανταπόκριση στην ουσία της καινοτομίας και μερικώς δικαιολογημένα διότι η μέχρι τώρα κουλτούρα της Ελλάδας στον καθορισμό στρατηγικής είθισται να λειτουργεί «πυροσβεστικά» και όχι στην βάση του προγραμματισμού, της αξιολόγησης και του ανορθολογισμού.

Η δημιουργία λοιπόν ενός Δήμου ο οποίος έχοντας ολοκληρωμένο σύστημα προγραμματισμού, λιτές και συνεκτικές οργανωτικές δομές, ευέλικτες και συνοπτικές διαδικασίες λειτουργίας, εξειδικευμένο

ανθρώπινο δυναμικό και σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή, θα μπορέσει με ίδιες δυνάμεις, αλλά και σε συνεργασία με άλλους φορείς, να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής του δήμου και θα είναι ικανός στο να εκπληρώνει την αποστολή του οικονομικότερα, με διαφάνεια και με επίπεδο ποιότητας, κρίνεται πλέον ως αναγκαιότητα.

Η βελτίωση βέβαια της διοικητικής πρακτικής αποτελεί ένα desideratum (ζητούμενο) γενεών. Πολλά και διάφορα έχουν κατά καιρούς πιθανολογηθεί ως προς το περιεχόμενο της χρηστής διοίκησης στον στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα με αποτέλεσμα η έννοια να έχει σήμερα μετατραπεί σε «ομπρέλα» κάτω από την οποία μπορεί να υπαχθούν πολλές ορμήνιες, πεποιθήσεις, άγχη και αδιέξοδα.

Για όλους του παραπάνω λόγους λοιπόν, πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα, που σε συνδυασμό με τις προτάσεις του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ²⁶ δεν μπορούν παρά να αποτελέσουν προϋπόθεση για την βιωσιμότητα των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στο πνεύμα αυτό και σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας κρίνονται ως αναγκαίες προς υλοποίηση οι εξής προτάσεις :

❖ Εκπαίδευση και Ενημέρωση των στελεχών

Βιώνουμε μια εποχή που η εκπαίδευση καλείται να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο ως μέσο απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων αλλά και ως αναγκαίο εφόδιο για την συμμετοχή των στελεχών της τοπικής αυτοδιοίκησης στην διαμόρφωση στάσεων και πολιτικών. Η δια βίου εκπαίδευση των δημοτικών υπαλλήλων είναι αναγκαίο να περιλαμβάνει επιμορφωτικές δράσεις που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες. Στόχος των προγραμμάτων Δια Βίου εκπαίδευσης είναι :

- Η εισαγωγή εργαζομένων σε διεθνές πρότυπα και δομές (quality standards)
- Η προαγωγή του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών σύμφωνα με τις εξελίξεις στον τομέα των νέων τεχνολογιών
- Η βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικά θέματα και θεσμούς εργασίας όπως ο προγραμματισμός και το μάνατζμεντ.
- Η σύγκλιση με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε. όσον αφορά τις επικρατούσες πολιτικές και εφαρμοσμένες στρατηγικές στο δημόσιο τομέα.

---

²⁶ Μιχαλόπουλος Ν (2001). Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα, Αθήνα, Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών.

- ❖ Κατανόηση της αναγκαιότητας της διοικητικής μεταρρύθμισης και των ευκαιριών του Ν.3852/2010, «Καλλικράτης»

Η σημερινή εποχή²⁷ των ανοιχτών συνόρων και της τεχνολογικής επανάστασης απαιτεί την ύπαρξη βιώσιμων αποκεντρωμένων δομών. Με την νέα διοικητική διαίρεση και την προσπάθεια μεταρρύθμισης πρέπει να συνδεθεί η αδήριτη ανάγκη προσαρμογής της χώρας στις σκληρές συνθήκες ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο του Ν.3852/2010 η πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση έχει πλέον λιγότερους και ισχυρότερους "δήμους, ανεξαιρέτως σε όλη τη χώρα. Οι νέοι δήμοι καθίστανται έτσι ικανοί να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις, αξιοποιώντας τη σύγχρονη τεχνολογία και τις νέες μεθόδους διοίκησης ώστε να υποδεχθούν διευρυμένες αρμοδιότητες. Η συγκρότηση των δήμων σε πληθυσμιακά και χωρικά μεγαλύτερες γεωγραφικές μονάδες, διευκολύνει την ανάπτυξη ενός ισχυρότερου διοικητικού συστήματος, που ικανοποιεί δύο κυρίως στόχους: Οι δήμοι να αποτελέσουν έτσι ισχυρές μονάδες τοπικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα να εξελίσσονται σε αποτελεσματικούς διαχειριστές υπηρεσιών, ιδίως στην καθημερινή ζωή των πολιτών και στην ποιότητά της.

- ❖ Εκσυγχρονισμός της διοίκησης των υπηρεσιών των ΟΤΑ

Η εισαγωγή συστήματος προγραμματισμού και παρακολούθησης των δράσεων των υπηρεσιών του Δήμου θα αναβαθμίσει τόσο την λειτουργία των αιρετών οργάνων όσο και των υπηρεσιακών προϊσταμένων. Αν το τετραετές και ετήσιο πρόγραμμα δράσης περιλαμβάνουν ποσοτικούς στόχους, τότε η αποκέντρωση υπευθυνότητας στους προϊσταμένους για την υλοποίηση των προγραμμάτων, σε συνδυασμό με την υποχρέωση τους για αναφορές και απολογισμούς της δράσης που εποπτεύουν, θα μειώσει όχι μόνο τον διεκπεραιωτή ρόλο των προϊσταμένων αλλά και την ενασχόληση των αιρετών με τα τρέχοντα διαχειριστικά ζητήματα.

Ο έλεγχος του υπηρεσιακού μηχανισμού θα είναι δυνατό να διενεργείται από τα αιρετά όργανα ανά τακτά χρονικά διαστήματα κυρίως με βάση τα πραγματοποιηθέντα αποτελέσματα της λειτουργίας των υπηρεσιών σε σύγκριση με τους αρχικά προγραμματισθέντες στόχους και λιγότερο με την άσκηση καθημερινής εποπτείας .

Έτσι τα αιρετά όργανα διοίκησης θα απασχολούνται κυρίως με την χάραξη πολιτικής και στρατηγικής, δηλαδή, με την ουσία του ρόλου τους, που συνίσταται στην επικοινωνία με την τοπική κοινωνία, τον εντοπισμό και την ιεράρχηση των τοπικών προβλημάτων, στην σχεδίαση στρατηγικών σχεδίων και προγραμμάτων και στην παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

---

²⁷ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ του σχεδίου νόμου «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης

❖ Εφαρμογή διαδικασιών παρακολούθησης και αξιολόγησης του Ε.Π. προγράμματος

Τα επιχειρησιακά πρόγραμμα θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα σύστημα παρακολούθησης και περιοδικών αναφορών προς τα όργανα διοίκησης του Ο.Τ.Α. που θα επιτρέπει την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του και ανάληψη διορθωτικών ενεργειών π.χ. Τριμηνιαίες αναφορές παρακολούθησης της υλοποίησης των δράσεων Ετήσιος απολογισμός και πιθανή αναθεώρηση των στρατηγικών και επιχειρησιακών επιλογών. Ανά τετραετία, αξιολόγηση της υλοποίησης του προηγούμενου Ε.Π., αναθεώρηση των στρατηγικών επιλογών και σύνταξη νέου Ε.Π. Τα επιχειρησιακά προγράμματα θα πρέπει επίσης να προβλέπουν διαδικασίες παρακολούθησης της εξέλιξης της τιμής των δεικτών και εντοπισμού των αποκλίσεων έναντι των ποσοτικών στόχων που τέθηκαν. Με βάση την ερμηνεία των αποκλίσεων θα πρέπει να λαμβάνονται περιοδικά αποφάσεις διόρθωσης της πορείας υλοποίησης. Τέλος βασικότερη παράμετρος είναι η κατάρτιση και υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων με την ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών και συνεργασιών. Μέσα από τη λογική αυτή αναδεικνύεται η σημασία της κατοχύρωσης ουσιαστικής συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας κατά την διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η πληροφόρηση της τοπικής κοινωνίας και ο διάλογος με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, με τους κατοίκους, τους εργαζόμενους, τους επιχειρηματίες κ.λπ. αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ευαισθητοποίηση σε θέματα προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την συνειδητοποίηση των συνεπειών του τρόπου ζωής, παραγωγής και κατανάλωσης και επομένως την αποδοχή των αναγκαίων ρυθμίσεων, μέτρων και πολιτικών.

❖ Αύξηση της αξιοποίησης και απορροφητικότητας κοινοτικών κονδυλίων

Η πορεία της δράσης των φορέων αλλά και το γενικό οικονομικό κλίμα καθιστά απολύτως αναγκαία και επιτακτική την αξιοποίηση των πόρων της τρέχουσας ' Προγραμματικής περιόδου (2014-2020) αλλά και την απορρόφηση κονδυλίων από τις εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης (όπως Ευρωπαϊκά προγράμματα) Το παραπάνω μπορούν να γίνουν μέσω α) Αναβάθμισης των μηχανισμών υποστήριξης των Δήμων για την υλοποίηση των βασικών κατηγοριών έργων που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα. β) Δημιουργία ενός σταθερού επενδυτικού περιβάλλοντος στην περιοχή έτσι ώστε ο κάθε Δήμος να είναι ανταγωνιστικός και να μπορεί να διεκδικεί χρηματοδότηση με βάση την αξιολόγηση και την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών του. γ) Σαφής χρονοπρογραμματισμός των δράσεων ώστε να έχουν εξασφαλισθεί από την αρχή οι χρηματοδοτήσεις

❖ Προώθηση ανάπτυξη διαδικασιών μάθησης και αυτοοργάνωσης .

Οι Δήμοι να προωθήσουν την ανάπτυξη διαδικασιών μάθησης και αυτοοργάνωσης σύμφωνα με τους προβληματισμούς που αναπτύσσονται στην παρούσα εργασία . Να αναδείξουν τους τομείς αιχμής της περιοχής τους και να αναλάβουν πρωτοβουλίες προώθησής τους. Θέματα αιχμής είναι: η διαφάνεια μέσα από την οργανωμένη λειτουργία και τη διευκόλυνση των ελέγχων. Η εξυπηρέτηση των πολιτών με άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο. Η αντιμετώπιση των πολιτών όχι ως πελατών όπως λέγεται συνήθως, αλλά ως συμμετεχόντων, ως εταίρων και πρωταγωνιστών που γνωρίζουν και συνεργάζονται με το Δήμο , αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ενίσχυση των μηχανισμών δικτύωσης και ανταλλαγής εξειδικευμένης γνώσης και εμπειρίας, διάδοση των Βέλτιστων Πρακτικών.

Άρα θα λέγαμε ότι η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών και κινήτρων είναι ευθύνη της Τ.Α. η οποία θα πρέπει να προωθεί και να ενθαρρύνει την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στις διαδικασίες σχεδιασμού και υλοποίησης προγραμμάτων και μέτρων για τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η Τ.Α. είναι αναγκαίο :

- √ Να εξασφαλίζει ίση και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των κοινωνικών ομάδων και ιδιαίτερα των νέων, των γυναικών και αυτών που αντιμετωπίζουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, στις διαδικασίες σχεδιασμού και υλοποίησης.
- √ Να προωθεί προγράμματα επίλυσης συγκρούσεων και ανταγωνιστικών τάσεων για την κατανομή, την πρόσβαση και τη χρήση των αστικών πόρων.
- √ Να προωθεί τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για την προώθηση προγραμμάτων και μέτρων βελτίωσης των οικισμών και παροχής επαρκούς στέγης.
- √ Να ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις στην ανάληψη πρωτοβουλιών και την υλοποίηση επενδύσεων που θα συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την παροχή υπηρεσιών, την κατασκευή υποδομών, οικονομικά προσιτών κατοικιών κλπ.
- √ Να προωθεί τη συνεργασία με πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα και να αξιοποιεί την ακαδημαϊκή έρευνα για την υλοποίηση καινοτόμων λύσεων στα προβλήματα των οικισμών.

Επομένως η δημιουργία Δήμου, ο οποίος έχοντας ολοκληρωμένο σύστημα προγραμματισμού, λιτές και συνεκτικές οργανωτικές δομές, ευέλικτες και συνοπτικές διαδικασίες λειτουργίας, εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή, θα μπορεί με ίδιες δυνάμεις, αλλά και σε συνεργασία με άλλους φορείς, να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ανάγκες ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής του δήμου και θα είναι ικανός στο να εκπληρώνει την αποστολή του οικονομικότερα, με διαφάνεια και με το επίπεδο ποιότητας που προδιαγράφεται από τις προσδοκίες των πολιτών.

Άρα οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης εκτός από φορείς

παροχής δημόσιων υπηρεσιών είναι και πολιτικό - κοινωνικοί θεσμοί και επομένως οι λειτουργία τους απαιτεί αμεσότητα διασύνδεσης με την κοινωνία, συμμετοχή των πολιτών και των συλλογικών τους φορέων και ενδυνάμωση της δημοκρατικής τους λειτουργίας. Κατά συνέπεια θα πρέπει να αναζητηθούν δομές και λειτουργίες επικοινωνίας, συμμετοχής και διασφάλισης της συναίνεσης των τοπικών κοινωνικό - οικονομικών φορέων και των χρηστών των παρεχομένων υπηρεσιών.

Γι αυτούς τους λόγους η οργάνωση και λειτουργία των Ο.Τ.Α. θα πρέπει να συνδυάζει την εσωτερική αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, με την αμεσότητα της ανθρώπινης επικοινωνίας, τη γνήσια ανταπόκριση στη διαπιστωμένη κοινωνική ανάγκη, τη περιστολή της αυτονόμησης και τη διευκόλυνση του ελέγχου από τα άμεσα ενδιαφερόμενα κοινωνικά υποκείμενα.

Όπως προκύπτει η έννοια της Τοπικής διακυβέρνησης αναφέρεται στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στη διαδικασία υλοποίησης των αποφάσεων που αφορούν σε τοπικά δημόσια προβλήματα.

Στην διαδικασία της διακυβέρνησης εμπλέκονται πολλοί φορείς (π.χ. Δημόσιοι οργανισμοί, επιχειρήσεις, Μ.Κ.Ο.) και ομάδες πολιτών που επιδρούν στη λήψη αποφάσεων ή/και συμμετέχουν στην υλοποίησή τους μέσω ενός τυπικού ή άτυπου μηχανισμού συνεργασίας (πχ δίκτυο, σύμπραξη, κοινοπραξία). Οι Ο.Τ.Α. αποτελούν ένα μόνο μέρος των φορέων που συμμετέχουν. Η άσκηση τοπικής διακυβέρνησης συνεπάγεται τη λειτουργία του Ο.Τ.Α. όχι μόνο με σκοπό την παροχή επί μέρους δημόσιων υπηρεσιών αλλά και ως ηγετικού στοιχείου της Περιοχής του, που χαράζει τη στρατηγική ανάπτυξής της.

Με αυτό τον τρόπο λοιπόν, η ανάγκη μιας νέας και σύνθετης πραγματικότητας, όπου ορίζονται συναρμοδιότητες, ενθαρρύνονται δυνάμεις και συντίθενται πόροι. Η τέχνη της διοίκησης μιας πόλης επιτυγχάνεται με τη συμμετοχή όχι μόνο των επίσημων θεσμικών εκφράσεων αλλά και των «ζωντανών» δυνάμεων της πόλης όπως οι οργανώσεις του «τρίτου τομέα» και της κοινωνίας των πολιτών, οι συλλογικότητες εθελοντικής δράσης, οι τοπικοί θεσμοί διαλόγου και επικοινωνίας, τα ανεπίσημα πλέγματα και τα πρωτογενή τοπικά δίκτυα, το σύνολο, δηλαδή, των αποθεματικών δυνάμεων που δρουν σε τοπικό επίπεδο.

Γι αυτό το λόγο μιλώντας για αυτοδυναμία και ουσιαστική αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, θα έπρεπε να εξασφαλιστεί ταυτόχρονα και η λειτουργία απαραίτητων μηχανισμών υποστήριξης του ρόλου της αυτοδιοίκησης. Η ευκαιρία της αξιοποίησης της πέμπτης προγραμματικής περιόδου 2014 -2020 που δίνεται στην Τ.Α. δεν πρέπει να χαθεί, αλλά πρέπει να αποτελέσει το κύριο χρηματοδοτικό μέσο για την προώθηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου στην άσκηση αναπτυξιακής πολιτικής.

Αποτελεί επιβεβλημένη ανάγκη ο εντοπισμός και η ιεράρχηση των αναγκών των Ο.Τ.Α., η οποία θα πρέπει να εξετάζει τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Ο.Τ.Α. Η διαρκής συλλογή και επεξεργασία πρωτογενών στοιχείων για το τοπικό επίπεδο, με λίγα λόγια η swot analysis, των δυνατών και αδύνατων

σημείων, των ευκαιριών και απειλών που μπορεί να έχει ένας Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι ένα εργαλείο χρήσιμο στην χάραξη στρατηγικών επιλογών τοπικής ανάπτυξης.

Η επικαιροποίηση και η αποδοτική χρησιμοποίηση των Ε.Π. δεν είναι απλά πρόταση, είναι ανάγκη που γεννιέται μέσα στη νέα ευρωπαϊκή και εθνική πραγματικότητα και το αδιέξοδο των προηγούμενων, μη συστηματοποιημένων μεθόδων. Η ευκαιρία αξιοποίησης τους πρέπει να σταθεί εφαλτήριο διαδοχικών αλλαγών προς την κατεύθυνση της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης, της διαφάνειας και της εξυγίανσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην χώρα μας.

Συνοψίζοντας η εφαρμογή των ανωτέρω πρακτικών που αντιτίθενται στην παραδοσιακή γραφειοκρατία, απομακρύνουν την εσωστρέφεια, τον νομικισμό και φυσικά τις πελατειακές σχέσεις, αποτελούν αλλαγές που πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα όχι μόνο για να βελτιώσουμε την διοικητική πρακτική αλλά και για να υπερισχύσουμε της καταστροφικής οικονομικής κρίσης, κάνοντας την αρχή μιας νέας εποχής.

Τέλος η αυτοδιοίκηση δεν πρέπει να εξαντλείται στους υφιστάμενους θεσμικούς πόρους, αλλά να αξιοποιεί νέους κοινωνικούς πόρους, παράλληλα οφείλει να διεκδικήσει τον αυτονόητο κοινωνικό χαρακτήρα της, να ξαναβρεί την ουσία της ύπαρξής της, δηλαδή να παραμείνει και τοπική και αυτοδιοίκηση, υπηρετώντας με αποτελεσματικότητα την εγγύτητα της σχέσης της με την τοπική κοινωνία. Έτσι μόνον θα αντιπαρατεθεί με το παρόν, επινοώντας το μέλλον και δίνοντας έκφραση σε μια κοινή αίσθηση οράματος.

***«Οι πόλεις δεν διοικούνται σωστά με τους νόμους
αλλά με την ηθική συμπεριφορά των πολιτών.....» ‘Ισοκράτης’***

Διαδικτυακές Πηγές

<http://espaengineers.wordpress.com/2012/06/04/politikisynoxiskrisi/>
<http://www.sepe.gr/newsletter/Research2/research2.html>
http://www.ypes.gr/el/ministry/actions/dietheurothemOTA/deltio_diethnon_kai_europ_aikon_thematon/
http://www.eetaa.gr/eu2020/01102013_dimoi_eu2020.pdf
http://www.eetaa.gr/anakoynoseis/10122013_neo_espa_id28682118.pdf
<http://epixeirein.gr/2012/09/28/eu-cohesion-policy-2014-2020/>
http://www.structuralfunds.org.cy/uploadfiles/Final-Programmming%20Documents%202014-2020_18%20April%202013%20SM.pdf
http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/index_el.cfm
http://www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/Business/ota_a_bathmou/Encyclical/
<http://www.localit.gr/archives/50730>
<http://www.kedke.gr/?cat=207>
<http://www.korinthos.gr>
<http://www.peloponnisos.gr>
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
<http://www.peloponnisos.gr>
http://europa.eu/index_el.htm
<http://www.aftodioikisi.gr/>
<http://www.ita.org.gr/Contents.aspx?CatId=12>

Πρωτογενής Πηγές , Νομοθεσία

Εγκύκλιος αρ. 45/58939/25-10-2006 του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.

Υπουργική Απόφαση 18183, «Δομή και περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.», ΦΕΚ 534, Β, 13/4/2007

Υπουργική Απόφαση 5694/3-2-2011 σύμφωνα με την οποία τροποποιείται η ΥΑ 18183/13-4-2007

ΠΔ 185 / 2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού»

Εγκύκλιος αρ. 66/50837/14-9-2007 του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α' βαθμού

Ν.3230 / 2004 : Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους, μέτρηση της αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α' 44/11.02.2004

ΔΠΠΑ/Φ.4/οικ.5270 / 1-3-2007 της Διεύθυνσης Ποιότητας και Αποδοτικότητας της Γενικής γραμματείας δημόσιας διοίκησης και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης «Ανάπτυξη Συστήματος Στρατηγικής Διοίκησης»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Barquero V.A, 1991. *Τοπική Ανάπτυξη -Μια στρατηγική για τη δημιουργία απασχόλησης.*

Εκδόσεις Παπαζήση, επιμ. Αθήνα: s.n.

Coffey, P., 1985. *Local development: Conceptual bases and policy.* s.l.:s.n.

Garofoli Gioacchino, G., 1992. *Endogenous Development and Local Development.* s.l.:s.n.

Gatel, P., 1986. *Le Developpement Local : des.* s.l.:s.n.

Metcalfe,L, , 1981. *Designing Precariouw Partnerships'' in P.C. Nystrom and W.H. Starbuk (eds) Handbook of Organizetional Design.* s.l.:Vol.1 Oxford: Oxford university Press..

Oberle, W. D. J. & S. K., 1975. *"Implications for development: Social participation of the poor in the Ozarks",.* Journal of the Community Development Society, 6(2), 64-78. επιμ. s.l.:s.n.

Romer, Paul M., 1986. *"Increasing Returns and Long Run Growth",.* s.l.:Journal of political economy .

Streeck W., and Schmitter P.C., 1991. *From National Corporatism to Transnational Pluralism: organized interests in the single European Market ''.* Politics and Sosiety, vol.19, No 2 ,pp. 33-164 επιμ. s.l.:s.n.

Sunley, M. R. & P., 1998. *"Slow Convergence? The New Endogenous Growth Theory and Regional Development",.* Economic Geography, Vol. 74, No. 3, pp. 201–227. επιμ. s.l.:s.n.

Weaver, C., 1992. *Ανάπτυξη από τα κάτω: Προς μια θεωρία ανάπτυξης σε συγκεκριμένες περιοχές, Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική*. Αθήνα: Εξάντας,.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολόπουλος Δ. Κων, 2007. *Εισαγωγή στην Βιώσιμη Ανάπτυξη*

Βασ., Δ. Δ., 2007. *Θεσμικό πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης και Διοίκησης του Κράτους, Μέρος Α΄*. Αθήνα

Δ.Δεληθέου, 1996. Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων Αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα.

Δεληθέου, 2007. *Θεσμικό πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης της Διοίκησης του κράτους Μέρος Α΄*. Αθήνα

ΕΕΤΑΑ, Σεπτέμβριος 2013. *Οι δήμοι στο κατώφλι της Νέας προγραμματικής περιόδου τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία η οργάνωση της εταιρικής σχέσης και της διαβούλευσης*, Αθήνα

Καζάκος, Π., 1984. *Μαθήματα Περιφερειακής Ανάπτυξης*. εκδ. Παπαζήση επιμ. Αθήνα

Λ.Παπακωνσταντινίδης, 1998. *Σημειώσεις στα πλαίσια του μαθήματος «Στρατηγική της τοπικής Ανάπτυξης*. σ.λ.:ΤΕΙ Καλαμάτας .

Λαγός, Π. Δ., 2005. *Ο Αγροτουρισμός ως Παράγοντας Τοπικής Ανάπτυξης Η περίπτωση της Ελλάδας*.

Μητούλα Ροιδω , Καλδής , 2008. *Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Αθήνα: ROSILI.

Μητούλα, 2006. *Βιώσιμη Περιφερειακή ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση & Ανασυγκρότηση του Ελληνικού Αστικού Περιβάλλοντος*. Σταμούλη επιμ. Αθήνα

Ν.Κόνσολας, 1997. *Σύγχρονη Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική*. Εκδόσεις Παπαζήση επιμ. Αθήνα

- Ν.Τάσος, 1989. *Θέματα Τοπικής και Περιφερειακής ανάπτυξης*. Αθήνα: ΕΕΤΑΑ.
- Π. Λιαργκόβας - Γ. Ανδρέου , 2007. *Η νέα πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήση .
- Παπαδασκαλόπουλος , Χριστοφάκης., 2005. *Ελληνική Περιφερειακή πολιτική : Διαχρονική εξέλιξη ισχύον πλαίσιο και Προοπτικές*. Στο: Σ. Θ., επιμ. *Οικονομία και Πολιτική στη Σύγχρονη Ελλάδα*. Αθήνα: Διόνικος.
- Παπαδασκαλόπουλος, Α., 1990. *Βασικές μέθοδοι περιφερειακής ανάλυσης*. Αθήνα: Παπαζήση .
- Παπακωνσταντινίδης, Λ., 2002. *Ευαίσθητοποιημένη τοπική κοινωνία*. Αθήνα: Τυποθήτω.
- Παρασκευόπουλος, 1997. *Κοινωνικό Κεφάλαιο και Θεσμικά Δίκτυα Συλλογικής Εκμάθησης: το ουσιαστικό περιεχόμενο της Επικουρικότητας στα Πλαίσια της Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Πολιτικής*. ΤΟΠΟΣ, Vol.12, pp. 3-29
- Πετράκος Γ. και Ψυχάρης Γ., 2004),. *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*. Αθήνα: Κριτική .
- Πετράκος, Ζ. Ζ., 1991. *Ευέλικτος Τοπικός Εκσυγχρονισμός :Μια Ενδογενής Στρατηγική ανάπτυξης*. ΤΟΠΟΣ, pp. 175-180.
- Σταθακόπουλος Βλάσσης, 2005. *Μέθοδοι Έρευνας Αγοράς*. Αθήνα : Σταμούλη.
- Φαναριώτης, 1999. *Δημόσια διοίκηση, αποκέντρωση και αυτοδιοίκηση Υπότιτλος: Μπροστά στις προκλήσεις*. Αθήνα
- Φαναριώτης, 1999. *Δημόσια διοίκηση, αποκέντρωση και αυτοδιοίκηση Υπότιτλος: Μπροστά στις προκλήσεις του 21ου αιώνα*. Εκδ. Σταμούλη Α.Ε. επιμ.
- Χατζημιχάλης, 1992. *Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική, Κείμενα από τη διεθνή εμπειρία, Εισαγωγή: Βασικές προσεγγίσεις στις θεωρίες και πολιτικές*. Στο: Αθήνα.: εκδόσεις Εξάντας.
- Χριστοφάκης, Παπαδασκαλόπουλος , 2002. *Περιφερειακός Προγραμματισμός*. Αθήνα: Παπαζήση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο .

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ενημερωτικό σημείωμα

«Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ : Η περίπτωση του Δήμου Κορινθίων » της μεταπτυχιακής σπουδίστριας του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του μεταπτυχιακού προγράμματος με τίτλο : « **Οικονομική ανάλυση** » κ. Στεργιοπούλου Αλεξάνδρας .

Σκοπός του ερωτηματολογίου , το οποίο θα απαντηθεί από υπαλλήλους του Δήμου Κορινθίων είναι η μέτρηση της συμβολής του θεσμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στη τοπική ανάπτυξη και την αύξηση της λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας των εργασιών στον Δήμο Κορινθίων ως φορέα και Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ βαθμού .

Οι ερωτήσεις που επιλέχθηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα αποσκοπούν στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012 -2014 του Δήμου Κορινθίων , ο οποίος αποτελεί μελέτη περίπτωσης.

Αναφορικά στις ερωτήσεις με κλίμακα από 1 έως 5 , αυτή ερμηνεύεται ως εξής:

1= καθόλου

2= λίγο

3= πολύ

4= πάρα πολύ

5= απόλυτα

Οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας . Μια σύνοψη των αποτελεσμάτων της έρευνάς μας θα σας κοινοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση της μελέτης, εφόσον το επιθυμείτε.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την πολύτιμη βοήθεια σας,

Στεργιοπούλου Αλεξάνδρα ,

Μεταπτυχιακή Σπουδίστρια του μεταπτυχιακού Προγράμματος σπουδών : «**Οικονομική Ανάλυση**» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Προφίλ ερωτώμενου

ΑΝΔΡΑΣ   ΓΥΝΑΙΚΑ

--	--

Ιδιότητα:	
Τμήμα :	
Τηλ. Επικοινωνίας:	

Επίπεδο σπουδών .

☐ Διδακτορικό	☐ Μεταπτυχιακό
☐ ΑΕΙ / ΑΤΕΙ	☐ Ι.Ε.Κ. / Λοιπές Σχολές Επαγγ.Κατάρτ.
☐ Γενικό Λύκειο	☐ Τεχνικό Λύκειο / Τ.Ε.Ε. /ΕΠΑΛ
☐ Γυμνάσιο	☐ Δημοτικό

Στοιχεία που αφορούν την Ηλικία :

- 18 έως 22 ετών
- 23 με 30 ετών
- 31 έως 40 ετών
- 41 ετών και άνω

Στοιχεία που αφορούν την οικογενειακή κατάσταση:

- Άγαμος
- Έγγαμος
- Αριθμός παιδιών

Σε ποια εισοδηματική κλίμακα θα τοποθετούσατε το ετήσιο οικογενειακό σας εισόδημα

- Έως 10.000 ευρώ
- 11.000 έως 20.000 ευρώ
- 21.000 έως 30.000 ευρώ
- 31.000 έως 40.000
- 41.000 έως .....

Τύπος εργασιακής σχέσης- Στοιχεία που αφορούν την θέση εργασίας σας .

- Μόνιμο Προσωπικό
- Προσωπικό Αορίστου Χρόνου

Προσωπικό Ορισμένου Χρόνου

Εξωτερικός συνεργάτης

Ειδικός συνεργάτης

Έμμισθη εντολή ή άλλη σχέση εργασίας.
Αναφέρετε.....

Αιρετοί/ες

Στοιχεία που αφορούν προϋπηρεσία σας στον Δήμο Κορινθίων :

Έτη προϋπηρεσίας :.....(.....)

Ερωτήσεις

1.Είστε ενήμεροι για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων ;

Ναι

Όχι

Εάν ναι πως ενημερωθήκατε ;.....

2. Σε κλίμακα από 1 έως 5, πόσο σημαντική θεωρείται τη σύνταξη ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος για ένα Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης ;

1   2   3   4   5

3. Σε κλίμακα από 1 έως 5, πόσο πιστεύετε ότι η καθιέρωση του θεσμού των Επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις εξελίξεις στη διοικητική μεταρρύθμιση ;

1   2   3   4   5

4. Σε κλίμακα από 1 έως 5, πόσο πιστεύετε ότι η καθιέρωση του θεσμού των Επιχειρησιακών προγραμμάτων συμβαδίζει με τις οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης ;

1   2   3   4   5

5. Πιστεύετε ότι το υπάρχον Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων προωθεί την τοπική ανάπτυξη του Δήμου ;

Ναι

Όχι

Σε ποιο βαθμό ;

1

2

3

4

5

6. Πιστεύετε ότι το γεγονός ότι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Κορινθίων συντάχθηκε από εσωτερική ομάδα έργου επηρέασε την ποιότητα του ;

Ναι

Όχι

Αν ναι, προς ποια κατεύθυνση ;

Αρνητική   Θετική

Γιατί

.....
.....
.....
.....

7. Ποιόν άξονα του Ε.Π. του δήμου Κορινθίων θεωρείται πιο σημαντικό :

Περιβάλλον και ποιότητα ζωής .	☐
Κοινωνική Πολιτική , Υγεία, Παιδεία , Πολιτισμός και Αθλητισμός	☐
Ανάπτυξη Τοπικής Οικονομίας.	☐
Εσωτερική Οργάνωση και Διοίκηση του Δήμου .	☐

Γιατί ;

.....
.....
.....

